

LUUMÄEN KUNTA

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2024

Kunnanhallitus 31.3.2025 § 44

Kunnanvaltuusto

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2024

Sisällysluettelo

1. TOIMINTAKERTOMUS	5
1.1. Kehityskatsaus, olennaiset tapahtumat	5
1.1.1. Kunnanjohtajan katsaus.....	5
1.1.2. Toiminnan tavoitteiden toteutuminen kunnassa.....	7
1.1.3. Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen.....	9
1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	10
1.2.1. Valtuusto	10
1.2.2. Kunnanhallitus	11
1.2.3. Lautakunnat toimikaudella 2021–2024.....	12
1.2.4. Tilivelvolliset 2024.....	13
1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	13
1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	21
1.5. Kunnan henkilöstö.....	22
1.6. Ympäristöasiat	23
1.7. Viestintä ja markkinointi.....	25
1.8. Muut ei-taloudelliset asiat	26
1.9. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	27
1.10. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	28
1.10.1. Kuntanäkökulma	28
1.10.2. Kuntakonserninäkökulma	31
1.11. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.....	32
1.11.1. Hallinto ja johtaminen.....	32
1.11.2. Taloudenpito, rahoitus, investoinnit ja hankinnat.....	33
1.11.3. Omaisuuden käyttö.....	33
1.11.4. Tiedonhallinta ja tietosuojat.....	34
1.11.5. Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä ja kehittämistoimenpiteet.....	35
1.12. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	36
1.12.1. Tuloslaskelma ja tunnusluvut.....	36
1.12.2. Rahoituslaskelma ja tunnusluvut.....	38
1.13. Rahoitusasema ja sen muutokset	39

	2
1.13.1. Tase ja tunnusluvut	39
1.14. Kokonaistulot ja –menot.....	42
1.15. Kuntakonsernin toiminta ja talous	43
1.15.1. Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt	43
1.15.2. Konserniohjaus ja valvonta	43
1.15.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	44
1.15.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	45
1.15.5. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	46
1.15.6. Konsernitilinpäätös ja tunnusluvut	46
1.16. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	51
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	52
2.1. Käyttötalousoosan toteutuminen.....	54
2.1.1. Tarkastuslautakunta	55
2.1.2. Kunnanhallitus	56
2.1.3. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	59
2.1.4. Tekninen lautakunta	64
2.1.5. Ympäristölautakunta.....	66
2.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen (ulkoinen ja sisäinen).....	67
2.3. Investointien toteutuminen.....	68
2.4. Rahoitusosan toteutuminen.....	71
2.5. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	72
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	73
3.1. Tuloslaskelma vertailutietoineen (ulkoinen).....	73
3.2. Rahoituslaskelma vertailutietoineen.....	74
3.3. Tase vertailutietoineen	75
3.4. Konsernilaskelmat vertailutietoineen.....	76
3.4.1. Konsernituloslaskelma	76
3.4.2. Konsernin rahoituslaskelma	77
3.4.3. Konsernitase	78
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	80
4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	80
4.1.1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja –menetelmät	80
4.1.2. Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	80
4.2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	80

4.2.1. Konsernitilinpäätöstä koskevat laatimisperiaatteet.....	81
4.2.2. Konsernitilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	81
4.3. Tuloslaskelman liitetiedot.....	82
4.3.1. Toimintatuotot tehtäväalueittain.....	82
4.3.2. Tuet valtuustoryhmille	82
4.3.3. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet kunnan tilinpäätöksessä	82
4.3.4. Pakollisten varausten muutokset.....	83
4.3.5. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja –tappiot.....	83
4.3.6. Satunnaisten tuottojen erittely.....	83
4.3.7. Osinkotuotot ja osuuspääomien korot	83
4.4. Taseen liitetiedot	84
4.4.1. Arvonkorotukset	84
4.4.2. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät.....	84
4.4.3. Rahoitusarvopapereiden markkina-arvojen ja hankintahintojen erotus.....	84
4.4.4. Pysyvien vastaavien muutokset.....	85
4.4.5. Pysyvien vastaavien sijoitukset	86
4.4.6. Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet ja osakkuusyhteisöt	87
4.4.7. Kunnan saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä ja osakkuusyhteisöiltä	87
4.4.8. Oman pääoman muutokset.....	88
4.4.9. Myöhemmin kuin 5 vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat	88
4.4.10. Kunnan velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille ja osuusyhteisöille	89
4.4.11. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät.....	89
4.5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	89
4.5.1. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	89
4.5.2. Vuokravastuiden yhteismäärä.....	90
4.5.3. Vastuu Kuntien Takauskeskuksen takausvastuusta	90
4.5.4. Muut taloudelliset vastuut	90
4.6. Henkilöstöä koskevat liitetiedot.....	91
4.6.1. Henkilöstön lukumäärä ja kulut.....	91
4.6.2. Tilintarkastajan palkkiot.....	91
4.6.3. Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	92
4.6.4. Intressitahotapahtumat.....	92
5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	93
5.1. Vesilaitos	93

	4
5.1.1. Vesilaitoksen tuloslaskelma vertailutietoineen	95
5.1.2. Vesilaitoksen tase vertailutietoineen.....	96
5.1.3. Vesilaitoksen rahoituslaskelma vertailutietoineen	97
5.2. Muut eriytetyt laskelmat.....	98
5.2.1. Työllistämisyksikkö ja kiinteistönhuolto	98
5.2.2. Tilapalvelut.....	98
6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	99
7. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT JA KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT	100

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Kehityskatsaus, olennaiset tapahtumat

1.1.1. Kunnanjohtajan katsaus

Vuoden 2024 aikana Luumäen kunta on jatkanut strategiansa mukaista toimintaa kuntalaisten hyväksi, keskittyen erityisesti toimiviin ja ihmisläheisiin palveluihin. Toimivat ja laadukkaat peruspalvelut ryyditettyinä mm. laajalla oheistapahtumatarjonnalla ovat tarjonneet kuntalaisille hyvän paikan asua, elää ja työskennellä.

Kunnan ja koko Etelä-Karjalan haasteina ovat väestön väheneminen ja ikääntyminen. Työllisten määrä on laskussa, mutta toisaalta myös työttömien määrä on vähentynyt. Erityisen positiivista on nuorisotyöttömyyden merkittävä väheneminen vuoden 2024 aikana. Luumäen väestöllinen huoltosuhde on keskimääräistä korkeampi.

Luumäen taloudellinen tilanne on suhteellisen stabiili; merkittäviä muutoksia elinkeinorakenteessa ja yritysten toiminnassa ei ole tapahtunut. Kunnan tulee keskittyä vetovoimatekijöihin, kuten peruspalveluiden laatuun ja edulliseen asumiseen, houkutelakseen uusia asukkaita ja yrityksiä. Kunta voi myös profiloitua pehmeän elinvoiman keskeisiin tekijöihin, kuten yhteisöllisyyteen, luottamus pääomaan ja asukkaiden tyytyväisyyteen.

Vuoden näkyvin palveluhanke oli Taavettiin valmistunut hyvinvointiasema, joka luovutettiin Etelä-Karjalan hyvinvointialueen vuokratyösköön joulukuussa 2024. Vihkiäistilaisuus järjestettiin 29.1.2025, ja juhlapuhujana oli kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen.

Valokuiturakentamista jatkettiin uusilla alueilla ja tuuli- sekä aurinkoenergiaprojekteja edistettiin.

Sivistys- ja hyvinvointitoimen palveluissa jatkettiin aktiivista alueellista yhteistyötä. Kirjastojen Heili-kimppa siirtyi uuteen kirjastojärjestelmään Quriaan, mikä aiheutti kahden viikon palvelukatkoksen joulukuussa. Uusi järjestelmä ei ole vielä saanut kovin mairittelevia arvioita käyttäjiltä, ja sen kehittämistä jatketaan.

Kunnan järjestämät tapahtumat, kuten Vallijamit ja Syysjyräys, keräsivät runsaasti osallistujia. Vallijameissa oli ennätysyleisö, noin 700 katsojaa. Luumäen Osuuspankki tuki tapahtumaa. Nuorisotoimen Syysjyräys veti täyden salin Joukolaan lokakuussa. Kunta oli taas mukana myös Kotkaniemessä järjestetyn kolmannen Kotkaniemi-foorumin järjestelyissä, joka sai laajaa huomiota niin alueellisesti kuin valtakunnallisesti. Foorumi järjestetään taas elokuussa 2025.

Luumäen liikenneturvallisuuksuunnitelma laadittiin vuoden 2024 aikana. Suunnitelmassa arvioitiin 14 toimenpiteitä vaativaa kohdetta. Näihin tullaan paneutumaan tarkemmin lähivuosina.

Kunta markkinoi asuin- ja matkailupalveluitaan useissa tapahtumissa ja teki markkinointiyhteistyötä mm. Kouvolan KooKoon ja Lappeenrannan SaiPan kanssa sekä

Lappeen raviradan kanssa. Taavetin urheilukentällä järjestettiin kahdet koiranäyttelyt, ja frisbeegolfradan laajennus aloitettiin loppusyksystä. Ensimmäinen virallinen frisbeegolfkisa järjestetään 10.5.2025.

Kunta tarjosi myös kesätyötä noin kahdellekymmenelle paikalliselle nuorelle.

Luumäen talous on vakaalla pohjalla. Taseeseen on kertynyt 13,7 milj. euroa ylijäämää. Vuoden 2024 tulos on positiivinen ja uutta ylijäämää kertyi lähes 600 000 €. Vuosikate kattaa suunnitelmanmukaiset poistot (erotus -5 000 €), eli tulorahoitus vuonna 2024 oli riittävä. Tähän pääsemisen taustalla on kuitenkin mm. metsämaan ja metsän myynti. Käyttötaloutta varten otettiin lisää lainaa 1 milj. euroa. Taseen ylijäämien käyttämisessä tulee olla harkitseva mutta samalla myös proaktiivinen tulevaisuusinvestointien suhteen.

On tärkeä huomioida, että 1.1.2025 alkaen TE-uudistuksen myötä työllisyyden ja elinkeinoelämän edistäminen tehtävät ovat osa nykykunnan vastuita. Kuntaliiton mukaan osuus kunnan budjetista on 8 % luokkaa. Luumäelläkin on tarpeen tarkastella työllistämistoimenpiteiden kohdentamiseen tähtääviä panostuksia tuorein ajatuksin yhteistyössä maakunnan muiden kuntien kanssa.

On myös hyvä ennakoida, mihin panostaa uuden valtuuston aloittaessa toimintansa v. 2025: huomio perusasioihin, miksi kunta on olemassa ja miten siitä tehdään paikka, jossa asukkaat voivat viihtyä ja yritykset voivat kukoistaa. On tarpeen siirtyä reaktiivisuudesta proaktiivisuuteen. Kunnan työntekijöiden, asukkaiden, yritysten ja järjestöjen osallisuus luo ja ylläpitää elinvoimaa – niin pehmeää kuin kovaa.

Kai Könönen

vt. kunnanjohtaja

1.1.2. Toiminnan tavoitteiden toteutuminen kunnassa

Valtuuston iltakoulu 13.6.2022		Talousarvio 2024	Tilanne 31.12.2024
Strategia	Strateginen painopistealue 2023 - 2025	Strateginen tavoite 2024	
Tehdään Luumäki tunnetuksi	Valtakunnallinen markkinointi	Tehokas markkinointi somessa ja verkossa	Erityisesti Kotkaniemi-foorumi huomioitiin mediassa hyvin Luumäestä oli 790 juttua verkkomediassa
Teemme rohkeasti kiinnostusta ja viihtyisyyttä parantavia tekoja	Sähkö- ja biokaasukäyttöisen liikenteen edellytysten parantaminen;	Haetaan JTF-rahoitusta Sähköautojen latauspiste torille	JTF-rahoitusta ei saatu matkailukehittämiseen. Torille ei löytynyt vuonna 2024 sähköautojen lataukseen palveluntuottajaa.
	Vuokra-asuntojen uudisrakentaminen;	Vuokra-asumisen tarvekartoitus	Ei ole valmis.
	Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen tilaratkaisut/kuljetusratkaisut;	Kilpailutus 2024 aikana Taavetin koulukeskuksen terveys-turvallisten rakennusteknisten ratkaisujen selvittäminen	Taavetin koulukeskuksen tilatyöryhmä on kokoontunut vuoden aikana neljä kertaa. Kuntoarviot, rakenneselvitykset ja sisäilmamittaukset suoritetaan vuonna 2025. Taavetin koulukeskusta varten tehty vaihtoehtoisia suunnitelmia kolme kappaletta. Yhtenä vaihtoehtona tilaelementtirakentaminen, johon tutustuttu toimittajan kanssa vuonna 2024.
	Urheilu- ja harrastusmahdollisuudet;	Kävely- ja pyöräilyturvallisuuden parantaminen	Virastotien katusaneeraus toteutettiin. Lappeenrannan

		Haetaan JTF-rahoitusta	seudun liikenneturvallisuuksuunnitelma valmistui vuonna 2024. Asfaltointia ja tiemerkin-töjä tehtiin myös kevyenliikenteen-väylille. JTF- rahoitusta ei saatu matkailun ke-hittämiseen.
	Hyvinvointiaseman tilaratkai-sut	Uusi hyvinvointiasema ote-taan käyttöön.	Uusi hyvinvointi-asema valmistui so-pimuksen mukai-sesti 2.12.2024. EK-HVA muutti tiloihin joulukuussa ja vii-meiset toiminnot aloitettiin vuoden 2025 alussa.
Muutosrohkeuden lii-sääminen ja toiminnan uudistaminen	Päätäjien, kuntalaisten, va-paa-ajanasukkaiden vuoropu-helun vahvistaminen	Kuntalaisfoorumi, kesäkoh-taamiset, uutiskirjeet	Ei ole toteutunut.
	Luumäelle muuttavien ko-touttaminen		Ei ole toteutunut.
	Hyvinvoinnin- ja terveyden edistäminen	Hyvinvoinnin vuosiraportti	Valmistunut
Palveluiden paranta-minen erikohderyh-missä	Joukko-, asiointi- ja palveluliikenne	Joukkoliikenneyhteyksien toi-mivuuden kehittäminen Rantsilanmäen liikenne-pysäköinnin selvittäminen	Haminantie – Kuu-tostien risteykseen julkisen liikenteen pysäkkien suunnit-telu aloitettiin vuonna 2024. Suun-nitelmat valmistu-vat vuonna 2025. Rantsilanmäen lii-kennepysäköinnin selvittämistä ei ole toteutettu, kun py-säkkien mahdolli-nen sijoittuminen lähemmäksi Taavet-tia tuli mahdolliseksi yhdessä Kaakkois-Suomen Ely-keskuk-sen kanssa.

1.1.3. Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Luumäen kunnanvaltuusto asetti 9.12.2024 § 39 tilapäisen valiokunnan selvittämään, nauttiko kunnanjohtaja valtuuston luottamusta. Kunnanvaltuusto päätti ilman äänestystä erottaa kunnanjohtajan luottamuspuolan vuoksi 13.1.2025 § 4. Kunnanjohtajan tehtäviä hoiti vs. hallintojohtaja Helena Metsämuuronen 14. – 22.1.2025. 23.1.2025 alkaen kunnanjohtajan tehtävää on hoitanut sivistys- ja hyvinvointijohtaja Kai Könönen. Kunnanvaltuusto on määrännyt hänet viran tilapäiseksi hoitajaksi siihen saakka, kun virkaan valittava uusi viranhaltija aloittaa viranhoidon, kuitenkin enintään 30.4.2026 saakka. (Kvalt 10.3.2025 § 10)

Rakentamislaki tuli voimaan 1.1.2025. Rakentamislain kunnan viranomaistoiminnalle aiheuttamat muutokset ovat huomattavia. Rakentamislain 79 §:n mukaan luvan hakija tai toimenpiteen suorittaja on velvollinen suorittamaan tarkastus- ja valvontatehtävistä sekä muista viranomaistehtävistä kunnalle maksun, jonka perusteet määrätään kunnan hyväksymässä taksassa. Kuntaliiton suosituksen mukaan rakennusvalvonnan toimintamenot suositellaan katettavaksi kokonaan rakentajilta perittävillä maksuilla. Ympäristölautakunta vahvisti uuden lainsäädännön ja Kuntaliiton suosituksen mukaisen uuden rakennusvalvonnan taksan 22.01.2025 § 3.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi valtion työ- ja elinkeinotoimistoilta eli TE-toimistoilta kunnille 1.1.2025. TE-palveluista tuli vuoden 2025 alussa osa jokaisen kunnan lakisääteisiä tehtäviä. Siirtyvä kokonaisuus voidaan jakaa kahteen osaan: siirtyviin palveluihin, jotka järjestää Etelä-Karjalan työllisyysalue, ja peruskunnan kasvaviin etuuskuluihin. Kuntien kasvaneet kustannukset korvataan kunnille yleiskatteisena peruspalveluiden valtionosuutena. Palveluiden valtionosuusrahoituksen suuruus päivitetään vuosittain valtionosuuslaskelmien yhteydessä. Työttömyyskustojen kasvu korvataan kiinteällä valtionosuuden lisäyksellä, jonka suuruus laskettiin siirtymähetkellä. Kasvaneiden etuuskulujen korvaus ei siten muutu työttömien määrän tai muunkaan kriteerien perusteella, vaan sitä korotetaan ainoastaan kansaneläkeindeksillä vuosittain. Palveluiden rahoitus on osoittautunut jo alkuvuodesta riittämättömäksi, mikä on johtanut tasapainotustarpeisiin työllisyysalueella. Etuuskulujen kompensatio vaikuttaa alustavasti tarkasteltuna liian pieneltä suhteessa kasvavaan työttömyyteen.

Luumäen uusi hyvinvointiasema luovutettiin kunnalle 2.12.2024. Etelä-Karjalan hyvinvointialue (EKHVA) aloitti toiminnan uusissa tiloissa joulukuussa ja viralliset avajaiset pidettiin 29.1.2025. Hyvinvointiaseman tilat on vuokrattu EKHVA:lle 15 vuoden vuokrasopimuksella. Koska hyvinvointiaseman rakentaminen rahoitettiin Kuntarahoituksen leasingrahoituksella, rakennus ei ole kunnan taseessa. Sote-kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoitteeseen liittyvät selvittelyt ovat käynnissä FCG:n tuella.

Eläinlääkäripalveluiden säilyminen kunnan alueella on pyritty turvaamaan kunnostamalla toiminnalle uudet tilat virastotalon kiinteistöön. Tilat on vuokrattu Lappeenrannan kaupungille 6 vuoden vuokrasopimuksella.

1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kunnan hallintorakenne pysyi pääosin ennallaan. Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen organisoitiin 1.4.2024 alkaen osaksi sivistystoimialaa, jonka nimeksi muutettiin sivistys- ja hyvinvointipalvelut. Vastaavat muutokset tehtiin lautakunnan nimeen ja toimialajohtajan nimikkeeseen. (Kunnanvaltuusto 12.2.2024 § 6))

Kunnan päätöksenteko-organisaatio

1.2.1. Valtuusto

Kunnan ylintä päätösvaltaa käytti vuoden 2021 kuntavaaleissa toimikaudeksi 2021–2025 valittu valtuusto, jossa on 23 jäsentä. Valtuutetuista naisia on 43 % (10) ja miehiä 57 % (13). Valtuusto kokoontui viisi kertaa ja pöytäkirjaan kirjattiin 39 asiaa (v. 2023, 42 asiaa).

Valtuustokaudeksi 2021–2025 valitun valtuuston poliittinen kokoonpano:

Suomen keskusta (KESK)	12 valtuutettua
Kansallinen Kokoomus (KOK)	5 valtuutettua
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)	3 valtuutettua
Perussuomalaiset (PS)	2 valtuutettua
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	1 valtuutettu
yhteensä	23 valtuutettua

Puheenjohtajisto (31.12.2024):

Puheenjohtaja	Huopainen Markku	KESK
I varapuheenjohtaja	Obeng Mari	KOK
II varapuheenjohtaja	Marttila-Inkilä Anne	KESK

Muut valtuutetut (31.12.2024):

Ahola Timo	PS
Heikkilä Aki	KESK
Hirvikallio Henri	KESK
Kiviluoma Linda	KOK
Kyllönen Tarja	KESK
Kärmeniemi Päivi	SDP
Laitala Antti	PS
Nurmilaukas Virpi	KESK
Ovaska Katriina	KESK
Pesu Antero	KOK
Piitulainen Vesa	SDP
Pylväläinen Anne	KESK
Reinilä Tuija	KD
Repo Hannu	SDP
Rämä Antti	KESK
Simola Anni	KESK
Taina Ville	KESK
Vanhoja Rauno	KESK
Venäläinen Iiro	KESK
Vuorinen Juri	KOK

1.2.2. Kunnanhallitus

Kunnanhallituksessa on yhdeksän jäsentä, joista naisia on 44 % (4) ja miehiä 56 % (5). Valtuuston puheenjohtajisto osallistuu kunnanhallitustyöskentelyyn puhevaltaisena. Kunnanhallituksen esittelijänä toimii kunnanjohtaja ja valmistelija/sihteerinä hallintojohtaja. Kunnanhallitus kokoontui kertomusvuonna 11 kertaa ja käsitteli 199 asiaa (v. 2023 kokouksia 12 ja 221 asiaa).

Vuosiksi 2021–2024 valitun kunnanhallituksen poliittiset voimasuhteet:

- Suomen Keskusta (KESK)	5 jäsentä
- Kansallinen Kokoomus (KOK)	3 jäsentä
- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)	1 jäsen

Puheenjohtajisto (31.12.2024):

Puheenjohtaja	Ovaska Katriina	KESK
I varapuheenjohtaja	Vuorinen Juri	KOK
II varapuheenjohtaja	Kärmeniemi Päivi	SDP

Muut jäsenet (31.12.2043):

Heikkilä Aki	KESK
Kiviluoma Linda	KOK
Pesu Antero	KOK
Pylväläinen Anne	KESK
Taina Ville	KESK
Vanhoja Rauno	KESK

1.2.3. Lautakunnat toimikaudella 2021–2024
 (31.12.2024)

Keskusvaalilautakunta:	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja Muut jäsenet	Knaapi Annikki Kiviluoma Sami Huopainen Esko Kaltto Kai Nokelainen Tarja
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta:	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja Muut jäsenet	Hirvikallio Henri Venäläinen Iiro Ahola Timo Hyytiäinen Jenni Hämäläinen Merja Rintamäki Juha Vallentin Suvi Könönen Kai Kärmeniemi Päivi
Tarkastuslautakunta:	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja Muut jäsenet	Obeng Mari Marttila-Inkilä Anne Kaita Seikku Kosonen Virpi Pesu Oskar
	Tilintarkastaja	JHT, KHT Tuomela Ulla-Maija, BDO Auditor Oy
Tekninen lautakunta:	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja Muut jäsenet	Huopainen Markku Kyllönen Tarja Kosonen Virpi Kurppa Erkki Lempinen Rasmus Törönen Anniina Vanhalakka Mikko
	Esittelijä Kh:n edustaja	Hiltunen Mikko Pesu Antero
Ympäristölautakunta:	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja Muut jäsenet	Simola Anni Piitulainen Vesa Huuhilo Heidi Laine Janne Rantakaulio Juha

Esittelijät
Kh:n edustaja

Tuuva Antti
Tervonen Juha
Vuorinen Juri

1.2.4. Tilivelvolliset 2024

Elinvoiman edistäminen ja kuntakehitys: Kunnanhallitus, kunnanjohtaja Risto Alaheikka

Hallintopalvelut: Kunnanhallitus, hallintojohtaja Kaisa Kausto-Uski

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut: Sivistys- ja hyvinvointilautakunta, sivistys- ja hyvinvointijohtaja Kai Könönen

Tekninen toimiala: Tekninen lautakunta, ympäristölautakunta, tekninen johtaja Mikko Hiltunen

1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja Gazan alueen konflikti leimasivat edelleen talouden kehitystä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti. Myös ilmastonmuutokseen liittyvät luonnonilmiöt heikensivät vakautta ja vahvistivat uhkakuvia. Maailmantalouden kehitystä tulee merkittävästi määrittämään, kuinka suuret ja pysyvät tuontitullit Yhdysvallat asettaa muille maille ja miten muut maat vastaavat tulleihin. Suomen Pankin mukaan luottamus talouden kehitykseen oli yhä heikkoa sekä kotitalouksissa että yrityksissä.

Ennustetoimisto | Suomen Pankki

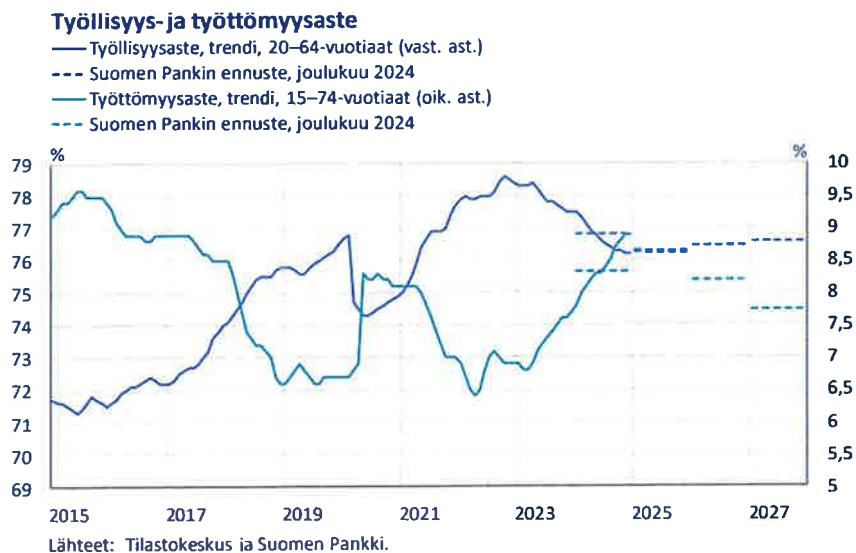
EU-maissa BKT kasvoi vuonna 2024 noin 0,9 prosenttia. Suomen BKT jäi 0,2 % jälkeen vuodesta 2023. Suomen talouskasvu oli pääosin viennin ja julkisen kysynnän varassa. Julkista kysyntää kasvattivat mm. maanpuolustukseen ja rajavalvontaan liittyvät hankinnat. Yksityinen kulutus ja yksityiset investoinnit supistuivat yhä selvästi vuoden takaisesta. Kehitys luo epävarmuutta myös kuntien tulevien vuosien veroennusteisiin.

Ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan Etelä-Karjala oli Suomen ja Venäjän välisen rajakaupan aktiivisinta aluetta. Itärajan sulkemisen vaikutukset heijastuvat rajaseudun

elinvoimaan ja talouteen ratkaisevasti. Etelä-Karjalaan toivotaan valtion ja EU:n tukitoimia, esimerkiksi erityistalousalueen muodostamista.

Vuonna 2024 työllisten määrä väheni 0,6 %, mutta tehdyt työtunnit kasvoivat 0,2 % edellisestä vuodesta. Koko vuonna 2024 työttömyysaste oli 8,4 %, kun se edellisenä vuonna oli 7,2 %. Työllisten määrä kasvoi terveys- ja sosiaalipalveluissa, mutta väheni muilla toimialoilla.

Veroja ja veronluonteisia maksuja kerättiin Suomessa vuonna 2024 yhteensä reilut 116 miljardia euroa, josta verojen osuus oli 81,7 miljardia euroa (81,6 miljardia €/2023), Palkkatuloa saaneiden määrä väheni vuonna 2024, joten verokertymän kasvun taustalla olivat palkankorotukset ja eläkkeisiin tehdyt indeksikorotukset.

Euroalueen inflaatio on vakautumassa EKP:n 2 prosentin tavoitteeseen. Inflaation enustettu tasaantuminen ja kasvun heikkeneminen mahdollistivat Euroopan keskuspankin ohjauskoron alentamisen 3 prosenttiin 2024 aikana. Koronlaskuja jatkettiin EKP:n neuvoston tammikuisella päätöksellä siten, että ohjauskorko on nyt 2,75 %. Korkojen lasku helpottaa jo nyt kotitalouksien ja yritysten taloudellista tilannetta myös Suomessa.

Suomessa keskimääräinen inflaatio oli Tilastokeskuksen mukaan 1,6 % vuonna 2024. Hintojen nousu kiihtyi hieman syksyllä yleisen ALV-kannan noston vuoksi • Energian hintojen lasku hidasti inflaatiota koko vuoden 2024 ajan.

Suomen Pankin joulukuussa 2024 julkaiseman tiedon mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on heikentymässä 4 prosenttiin vuonna 2024 Kestävyysvaheen arvioidaan olevan noin 2 %. Tämä tarkoittaa, että velkaantuminen on edelleen kestävämmällä uralla.

Lähteet: Tilastokeskus, Suomen Pankin laskelmat, Verohallinto.

Kuntien taloudellinen tilanne

Kuntatalouden tila heikkeni vuonna 2024 ennustettua vähemmän, Kuntaliitto arvioi tilinpäätösanalyysissään. Tilinpäätökset näyttävät muodostuvan talousarvioita vahvemmiksi. Vuoden 2024 talousarvioihin verrattuna kuntien yhteenlaskettu toimintakate oli yli 400 miljoonaa vahvempi: verotuloja kertyi lähes 240 miljoonaa enemmän ja vuosikate nousi miltei 900 miljoonaa arvioitua korkeammaksi.

Odotettua myönteisemmän kuntatalouden tilan taustalla vuonna 2024 on Kuntarahoitusten maaliskuussa julkaistun suhdanne-ennusteen mukaan useita tekijöitä: kustannusten hillintä, kuntaverotilitysten jaksottuminen aiempaa voimakkaammin vuodelle 2024, vahvat sijoitustuotot ja alentuneet korkokustannukset.

Menokasvu oli odotettua maltillisempaa. Kuntien nettotoimintakulut (toimintakate) kasvoivat 1,8 prosenttia. Kuluja laski mm. kuntien työttömyysvakuutusmaksujen aleneminen. Lisäksi kuntien menot työttömyysturvan rahoittamiseen pienuivat vielä, vaikka pitkäaikaistyöttömyys nousi vuoden lopussa. Kuntien tilikauden tulosta paransivat myös kertaluonteiset myynnit.

Kuntatalouden rahavirta jäi positiivisesta tuloksesta huolimatta alijäämäiseksi: toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna kuntatalous oli -470 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Kuntien investoinnit pysyivät korkealla tasolla ollen 4,8 miljardia euroa vuonna 2024. Rahavirta oli negatiivinen, koska käyttötulot eivät riittäneet kaikkien investointien rahoittamiseen. Kunnat velkaantuivat lisää 720 miljoonalla eurolla.

Kuntaliiton arvioiden mukaan talouden tilan heikkenemistä selittää verotulojen aleneminen 500 miljoonalla eurolla muun muassa sote-uudistukseen liittyneiden verohäntien poistumisen takia. Kuntien tuloihin ja menoihin välittyivät myös heikko suhdannekehitys, valtionosuuksien pienueminen 250 miljoonalla eurolla sekä kasvaneet korkokustannukset.

Lähde: Kuntaliitto, Kuntarahoitus

Luumäen kunnan kehitystä kuvaavat muuttujat

Elinvoimaindikaattori

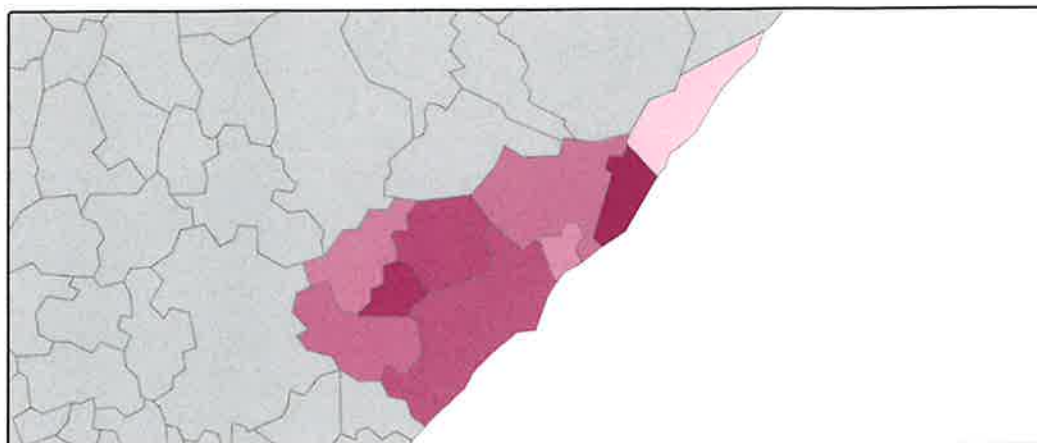
Kunnan elinvoimaindikaattori kuvaa kunnan elinvoiman muutosta. Siinä on yhdistetty muuttujia kunnan elinvoiman kannalta keskeisistä ulottuvuuksista: väestömuutos, työpaikkamuutos, verotulojen muutos, taloudellisen huoltosuhteen muutos ja koulutustason muutos. Ulottuvuudet vaikuttavat elinvoimaindikaattorin arvoon yhtäläisellä painolla.

Indikaattorin keskiarvo on 0. Jos kunnan indikaattori saa positiivisia arvoja, se on kehittynyt paremmin kuin koko maassa keskimäärin. Jos indikaattori saa negatiivisia arvoja, se

on kehittynyt huonommin. Elinvoimaindikaattori kuvaa kunnan aseman suhteellista muutosta.

Elinvoimaindikaattori 2024

ALUE_VIIMEISIN	Elinvoimaindikaattori
Rautjärvi	0,73
Lemi	0,30
Taipalsaari	-0,42
Lappeenranta	-0,71
Luumäki	-1,38
Ruokolahti	-1,51
Savitaipale	-1,86
Imatra	-2,26
Parikkala	-3,88

Elinvoimaindikaattori 2023

ALUE_VIIMEISIN	Elinvoimaindikaattori
Savitaipale	2,71
Taipalsaari	0,60
Rautjärvi	-0,02
Lappeenranta	-0,58
Lemi	-0,91
Luumäki	-1,14
Ruokolahti	-1,55
Imatra	-1,98
Parikkala	-2,21

Lähde: Kuntaliitto

Väestötiedot

Vuosi	Väestö yhteensä	Muutos edelliseen
2018	4 660	-87
2019	4 633	-27
2020	4 543	-90
2021	4 473	-70
2022	4 419	-54
2023	4 396	-23
2024	4 359	-37

Väestöennuste kunnittain 2024-2040

	2024	2025	2040	Muutos 2024 - 2040	
Lemi	2831	2804	2500	-331	-12 %
Luumäki	4345	4298	3870	-475	-11 %
Savitaipale	3181	3145	2760	-421	-13 %
Taipalsaari	4606	4586	4361	-245	-5 %
Yhteensä	14963			-1472	-10 %

Lähde: Tilastokeskus, väestöennuste 2024

Luonnollinen väestönlisäys ja kuntien välinen nettomuutto

Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen nettomuutto
	22	86	-64
			3

Lähde: Tilastokeskus, väestön ennakkotilasto

	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Syntyvyys	24	23	17	17	32	22
Kuolleisuus	67	100	97	78	66	86

*Ennakkotieto/Tilastokeskus 14.3.2025

Luumäki	Kuntaan muuttaneet	Kunnasta muuttaneet
2019	182	193
2020	163	207
2021	180	186
2022	186	196
2023	206	238
2024*	226	223

*Ennakkotieto/Tilastokeskus 14.3.2025

Väestön ikärakenne

Ikä	0–6	7–64	65–74	75–84	85 -	
2023	192	2604	837	516	245	4394
2024	174	2582	827	533	243	4359

Tilastokeskus, väestön ennakkotilasto

Väestöllinen huoltosuhde

Väestöllinen huoltosuhde (ennuste 2024)

	2024	2040
Lemi	76,5	80,1
Luumäki	93,6	102,8
Savitaipale	103,4	108,8
Taipalsaari	79,7	88,7

Väestöllinen eli demografinen huoltosuhde on alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15-64 -vuotiaiden määrään. Saatu luku on kerrottu sadalla.

Lähde: Tilastokeskus, väestöennuste 2024

Luumäki	Väestöllinen huoltosuhde
2020	89
2021	91
2022	93
2023	94,3
2024	93,6

Elinkeinorakenne ja työpaikat

Työpaikka- omavaraisuus	Asuinkunnassa työssäkäyviä, osuus työllisistä, %	Alueella olevia työpaikkoja	Alkutuotannon työpaikkojen osuus, %	Jalostuksen työpaikkojen osuus, %	Palvelujen työpaikkojen osuus, %
70,6	51,1	1172	16,9	19,2	62,8

Lähde: Tilastokeskus, kuntien avainluvut

Työvoima ja työllisyys

	2020	2021	2022	2023	2024
Työttömät	239	208	223	216	219
Työvoima	1949	1927	1911	1878	1879

Vuoden 2024 tammikuussa Luumäellä oli 209 työtöntä työnhakijaa (v. 2023/214).
Joulukuun 2024 lopussa työttömien määrä oli 219 (v. 2023/216).

Vuosi 2023	Työttömiä työn- hakijoita	Työvoima	Työttömien työn- hakijoiden %- osuus työvoimasta 2024	Työttömien työnhakijoiden %- osuus työ- voimasta 2023
Tammikuu	209	1 879	11,1	11,2
Helmikuu	194	1 879	10,3	11,9
Maaliskuu	181	1 879	9,6	11,4
Huhtikuu	175	1 879	9,3	10,0
Toukokuu	151	1 879	8,0	8,8
Kesäkuu	178	1 879	9,5	9,5
Heinäkuu	181	1 879	9,6	10,0
Elokuu	163	1 879	8,7	8,5
Syyskuu	165	1 879	8,8	8,7
Lokakuu	183	1 879	9,7	9,3
Marraskuu	202	1 879	10,8	9,8
Joulukuu	219	1 879	11,7	11,5

Vuoden 2024 aikana työttömien määrä oli alimmillaan toukokuussa ja korkeimmillaan joulukuussa.

Hyvinvointi ja sosiaalinen turvallisuus

Indikaattori	Alue	2020	2021	2022	2023	2024
75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asutokunnat, % vastaavan ikäisten asutokunnista	Koko maa	56,8	56,6	56,5	56,3	
	Etelä-Karjala	59,7	59,4	58,7	58,3	
	Luumäki	60,9	60,7	58,9	57,8	
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	Koko maa	365,7	360,6	347,3	332,3	
	Etelä-Karjala	523	552,2	479,8	484,1	
	Luumäki	576,1	551,5	417,9	560,3	
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori	Koko maa					
	Etelä-Karjala					
	Luumäki	51	20	46	70	24
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	7,3	7,9	8,3	8,2	
	Etelä-Karjala	5,8	6	6	6,5	
	Luumäki	4,2	7	6,6	6,6	
Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	0,6	0,6	0,7	0,7	
	Etelä-Karjala	0,6	0,8	0,8	0,7	
	Luumäki	0,8	0,8	0,7	0,9	
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta	Koko maa	16,7	14	11,3	11,5	13,2
	Etelä-Karjala	20,9	15,1	12,7	13,8	16,7
	Luumäki	19,7	13,6	9,4	13,6	9,9
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	4,6	4,6	4,3	4,1	
	Etelä-Karjala	5,3	5,1	4,2	4,6	
	Luumäki	4,7	4,3	4	4,6	
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä	Koko maa	21,9	35,8	37,9	34,1	33,6
	Etelä-Karjala	17	26,1	25,7	25,5	25,5
	Luumäki	19,4	28,2	31,5	28,4	26,8
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	2,8	2,7	2,5	2,4	
	Etelä-Karjala	2,5	2,5	2,3	2,3	
	Luumäki	1,5	1,5	1,5	1,3	
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	6,5	6,3	6,1	6	
	Etelä-Karjala	7,4	7,2	7,2	7	
	Luumäki	7,1	7,2	7,1	7	
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista	Koko maa	4,6	5,3	4,5	4,2	4,5
	Etelä-Karjala	5,4	5,6	5	5	5,4
	Luumäki	5	5,6	5,4	5,1	4,2

1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Etelä-Karjalan kuntien yhteinen työvoima- ja maahanmuuttopalvelujen lautakunta

Etelä-Karjalan kunnat solmivat lakisääteisen sopimuksen yhteisestä toimielimestä Etelä- Karjalan kuntien työvoimapalvelujen ja kotoutumisen edistämisen tehtävien hoitamisessa. Kuntalain 51 §:n mukainen yhteinen toimielin on Lappeenrannan kaupungin organisaatioon kuuluva Etelä-Karjalan työvoima- ja maahanmuuttopalvelujen lautakunta, joka toimii suoraan Lappeenrannan kaupunginhallituksen alaisuudessa. Lautakunnan jäseniksi valittiin kuntalain 77 §:n mukaisesti asianomaisten kuntien vastaavaan toimielimeen vaalikelpoiset henkilöt. Lappeenrannan kaupunki valitsee viisi (5) jäsentä ja henkilökohtaiset varajäsenet. Luumäen kunta nimesi lautakuntaan varsinaiseksi jäseneksi Juri Vuorisen ja varajäseneksi Antero Pesun.

Hallintosäätömuutokset

Hallintosäätöön tehtiin säädösmuutosten ja toimintaympäristön kehittymisen edellyttämät päivitykset kunnanvaltuuston kokouksissa 12.2.2024 § 6 ja 30.9.2024 § 26. Keskeisimmät muutokset koskevat kunnan toimintaa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen organisointia, päällekkäisyyksiä virka- ja työehtosopimusten kanssa sekä toimielimien ja viranhaltijoiden hankintatoimivaltaa.

Talousarvion muutokset

Valtuusto hyväksyi vuoden 2024 ainoan lisätalousarvion 11.11.2024 § 29. Käyttötalousosan toimintatuottoihin lisättiin yhteensä 298 000 €. Verotuloihin lisättiin yhteensä 354 000 € (eri veromuotojen muutosten nettovaikutus) ja valtionosuuksiin 20 050 €. Rahoitustuottoja arvioitiin kertyvän n. 205 000 € alkuperäistä talousarviota enemmän. Henkilöstökuluja lisättiin 440 323 € pääasiassa sivistys- ja hyvinvointipalveluihin. Muut lisätalousarvion kirjatut menot ovat erilaisia asiantuntijapalvelusten ostoja. Lisätalousarvion menot ovat yhteensä 702 410 €. Investointiosaan lisättiin hyvinvointiaseman rakentamiseen 380 000 €. Lisätalousarvioehdotuksen käyttötalousosaan sisältyvien muutosten jälkeen kunnan vuosikate arvioitiin 412 632 € (TA 2024: 268 172 €). Lisätalousarvion jälkeen tilikauden tulokseksi muodostui -1 271 076 € (TA 2024: -1 415 536 €) ja tilikauden alijäämäksi -645 476 € (TA 2024: -789 936 €).

Kunnan henkilöstön työterveyspalvelut

Terveystalo irtisanoi kunnan henkilöstön työterveyshuoltosopimuksen päättymään 12.4.2024. Työterveyshuoltopalvelu kilpailutettiin tammikuussa. Tarjoukset saatiin Pihlajalinnalta, Mehiläiseltä ja Terveystalolta. Kokonaistaloudellisesti edullisin Pihlajalinnan tarjous hyväksyttiin kunnanhallituksessa 19.2.2024 ja yhtiö aloitti palveluiden tuottamisen 1.4.2024. Koska palveluiden kattavuutta lisättiin samalla, työterveyspalveluiden kustannusten arvioitiin nousevan merkittävästi. Vuoden 2023 työterveyshuollon toimintakulut olivat 27 144 € ja vuoden 2024 talousarvioon kuluiksi arvioitiin 58 816 €. Toiteuma 2024 on 114 232 €. (Kaikki luvut ovat ilman Kelan työnantajalle maksamia korvauksia.)

Vakuutusten kilpailuttaminen

Länsi-Saimaan kuntien yhteistyöryhmä päätti keväällä 2024, että kunnat kilpailuttavat vakuutusmeklaripalvelut yhteisesti. Kunnat saivat tarjoukset Söderberg & Partners Finland Oy:n konserniin kuuluvalta Rewenda Oy:ltä ja Novum Oy:ltä. Lisäksi Luumäen kunta pyysi tarjouksen VO Meklarit Oy:ltä. Kunnanhallitus valitsi 23.09.2024 § 132 vakuutusten kilpailuttajaksi ja vakuutusten hallinnoijaksi Novum Oy:n. Vakuutusten kilpailutus toteutuu vuoden 2025 aikana.

1.5. Kunnan henkilöstö

Kunnan henkilöstömäärä oli 156 (-11) ja henkilötyövuosien määrä 156,63. Henkilöstön keski-ikä oli 49,75 vuotta. Naisten osuus 81 % vastaa kunta-alaa keskimäärin. Määräaikaisessa työsuhteessa oli 42 henkilöä. Määräaikaisuuden perusteena on sijaisuus, työllistäminen, oppisopimuskoulutus tai tilapäinen hanketehtävä. Osa-aikatyötä teki 27 henkilöä, kaikki omasta aloitteestaan joko perheeseen, terveydentilaan tai ikään liittyvistä syistä. Eläkkeelle jäi 6 henkilöä, joiden tilalle rekrytoitiin vastaaviin tehtäviin uudet työntekijät.

Henkilöstökulut toteutuivat lähes 10 % (- 868 044 €) muutettua talousarviota pienempinä. Ero alkuperäiseen talousarvioon oli n. 5 % (427 721 €). Verrattuna edelliseen vuoteen palkka- ja palkkiokustannukset pienenivät n. 1 %.

Talousarviossa palkankorotusten kustannusvaikutukseksi oli arvioitu 3,11 %, mikä toteutui arvioitua pienempänä. Palkkojen ja palkkioiden sivukulut oli arvioitu vuoden 2023 perusteella liian suuriksi. Vuoden 2024 ainoassa lisätalousarviossa palkkoihin lisättiin lähes 400 000 € pääasiassa sivistys- ja hyvinvointipalveluiden palkkoihin (312 180 €).

Muutettu talousarvio - toteuma		868 044 €
Palkankorotusten kustannusvaikutus	92 000 €	
Talousarviota pienemmät palkkojen sivukulut	256 938 €	
Lisätalousarviossa lisätyt henkilöstökustannukset	373 176 €	
Työllistettyjen palkat	57 017 €	
Kokouspalkkiot	29 400 €	
	808 531 €	59 513 €

Henkilöstökulujen muutos 2022–2024

	2022	2023	2024	Muutos 2023/2024
Henkilöstökulut yhteensä	7 562 158 €	8 332 086 €	8 159 229 €	-2 %
Eläkekulut	1 230 707 €	1 415 528 €	1 389 276 €	-2 %
Muut sivukulut	216 374 €	237 905 €	175 639 €	-26 %

Erillinen henkilöstöraportti on liitetty tilinpäätösasiakirjoihin.

1.6. Ympäristöasiat

Luumäen kunnan strategian mukaisesti luonto ja ympäristöystävällisyys ovat kunnan yksi vetovoimatekijä. Kunta on panostanut yhteisiin ranta-alueisiin ja vesistön virkistyskäyttöön huomioiden ympäristön kestävyys. Luumäen kunnan omistama Kaunissaari myytiin Luonnonperintösäätiölle, joka haki saarelle pysyvää suojelua. Kaupat toteutettiin alkuvuodesta 2024.

Vuona 2022 alkanut Väliväylän melontareitti -hanke valmistui vuoden 2024 lopussa. Hankkeen aikana Väliväylän melontareitille kunnostettiin tai tehtiin uusia taukopaikkoja yhteensä 18 kpl, lisäksi tehtiin reitin varrelle lähtö/lopetuspaikkoja 15 kpl.

Retkeily-yhteistyö maakuntien välillä saatiin toimivaksi, josta tuloksena on esimerkiksi Suomen Salpa pyöräilyreitti. Lisäksi kunta on mukana pyörämatkailun kehittämisessä ja osallistui East South by Cycle -hankkeeseen. Hankkeet tukevat matkailun kehittämistä hiilineutraaleilla tavoilla.

Vesiensuojelua toteutetaan hakemalla rahoitusta kahteen vesiensuojeluhankkeeseen. Luumäen kunnan alueella käynnistetään yhdessä Luumäen seurakunnan kanssa soiden ennallistamishanke ja vesiensuojeluhanke, Rönän – Hunkerinsuolle. Toinen hanke, johon haetaan rahoitusta, on Matlahti-Matalajärvi-Virmojärvi alueelle tehtävä vesiensuojelun suunnitteluhanke.

Luumäen kunta osallistuu Ilmastonmuutokseen sopeutuminen Etelä-Karjalassa hankkeeseen, joka on monivuotinen hanke. Hankkeessa toteutetaan Luumäen kuntaan huulevisuunnitelma sekä kehitetään Palolammen aluetta viihtyisämmäksi ottamalla huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset sekä luonnon monimuotoisuus.

Kaavalausunnoissa pyritään huomioimaan luonnon -ja ympäristön suojelu kestäväällä tavalla ottaen huomioon myös kunnan kokonaisvaltainen kehittäminen.

Luumäen kunnan ilmastosuunnitelman tekoa jatkettiin mm. erilaisilla työpajoilla sekä Taavetin koulukeskuksen ilmastopäivillä. Vuoden lopussa ilmastosuunnitelma hyväksyttiin ympäristö -ja teknisessä lautakunnassa.

Kemikaalilain valvonnan suurin kohde oli Kaitjärven kohdilla 6-tiellä tapahtunut öljyrekan kaatuminen. Öljyrekasta valui 19 kuutiota polttoainetta pohjavesialueella, joka työllisti kuntaa usean kuukauden ajan ja jälkitarkkailua toteutetaan myös vuoden 2025 aikana. Merkittäviä kustannuksia kunnalle ei vahingosta syntynyt.

Maa-ainesten oton valvonnassa käytiin kevään aikana läpi kaikkien maa-ainesottoaluiden ottomäärät edellisen vuoden 2023 aikana.

Ympäristölupakohteiden valvontaa jatkettiin, aloitettiin lupakohteiden valvontatietojen siirtäminen ympäristöhallinnon Ylva-järjestelmään.

Kunnassa on edelleen käytössä yhteiskäyttöautot, jotka käyttävät yhtenä polttoaineena biokaasua.

Taavetin jätevedenpuhdistamon toiminta on pysynyt ennallaan ja joitakin raja-arvojen ylityksiä on ollut. Edelleen jatkettiin hanketta, jossa pyritään ratkaisemaan raja-arvoihin liittyvät ongelmat.

Taavetin taajaman kaukolämmön tuottaa kunnan kokonaan omistama Luumäen Energia. 98 % tuotannosta syntyy uusiutuvista energialähteistä hakelämpölaitoksessa.

Lappeenrannan kaupunki järjestää isäntäkuntamallilla ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkinnän. Eläinlääkinnälle rakennettiin uudet tilat vuonna 2024 ja toiminta aloitettiin uusituissa tiloissa joulukuussa. Eläinlääkintäpalvelut löytyvät nykyään virastotalosta osoitteesta Marttilantie 36. Lappeenrannan kaupungin kanssa on solmittu kuuden vuoden vuokrasopimus tilojen käytöstä. Luumäen kunta vastaa itsenäisesti ympäristönsuojelun viranomaistehtävistä kunnan alueella.

Luumäen kunnan alueella kaavoitetaan kahta aurinkovoimala-aluetta Palanutkan-kaalle, joidenka kaavat on tarkoitus saada hyväksytyä valtuustossa vuoden 2025 aikana. Suurikankaalle suunniteltu tuuli- ja aurinkovoimala-alue on kaavoituksessa edennyt siihen vaiheeseen, että kaavaehdotus oli nähtävillä alkuvuodesta 2025. Suunnittelutarveratkaisulla on etenemässä ainakin yksi kohde Luumäellä ja tämä on tarkoitus käsitellä rakennusvalvonnan vuoden 2025 aikana.

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja hiilineutraalisuustavoitteet

Kunnan ilmastosuunnitelman valmistelu aloitettiin 2023 ja se valmistuu 2025. Suunnitelmaan sisällytetään tavoite kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä sekä sen edellyttämät toimet. Ajantasainen tieto alueen kasvihuonekaasupäästöistä on edellytys ja tärkeä työkalu ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Luumäen kunta seuraa hiilidioksidipäästöjen kehitystä kunnan alueella Sitowisen CO2-raportin avulla.

Kuva 1. Päästö sektoreittain Luumäellä vuosina 2019 - 2024 ilman teollisuutta

Luumäellä edistetään matkailun hiilineutraaliutta mm. siten, että kunta rakentaa tarvittavaa infrastruktuuria, jota alueen yritykset pystyvät hyödyntämään toiminnassaan. Eri-tyisesti panostetaan matkailuun ja pyöräilyyn, esteettömyys on myös yksi toiminnan pääperiaate. Tämä lisää kunnan elinvoimaa, mutta myös pitovoimaan on lisääntyvillä ulkoilumahdollisuuksilla suuri vaikutus.

1.7. Viestintä ja markkinointi

Kunnanhallitus hyväksyi Luumäen kriisiviestintäsuunnitelman.

Verkkosivuilla oli 87594 ja 187 755 sivulatausta. Verkkokäynneistä n. 90 % tehtiin Suomesta, 7 % Norjasta ja n. 3 % Yhdysvalloista.

Instagramissa seuraajia on 1096 (888/2023) ja Facebookissa lähes 2500 (2200/2023). Facebookissa seuraajista naisia on 65.4 % ja miehiä 34.6 %.

Sähköisiä Infotauluja on pääkirjaston ja Taavettihallin lisäksi myös K-kaupassa ja S-marketissa. Taavetin jäähallin infonäyttö oli kesän ajan Satun Makioilla. Näytöillä on tietoa kunnan ajankohtaisista asioista ja tilaisuuksista sekä mm. järjestöjen tapahtumista.

Uusi paperinen Luumäen osoitekartta valmistui vuoden aikana.

Vuosi 2024 oli jälleen vilkas tapahtumavuosi Luumäellä. Kotkaniemi-foorumi järjestettiin kolmatta kertaa ”Rajamaa uuden äärellä” teemalla. Pääpuhujana oli presidentti

Sauli Niinistö. Foorumi keräsi Kotkaniemeen kolmisen sataa henkilöä ja tilaisuudesta striimi on käynnistetty YLE Areenassa 6 467 kertaa.

Taavetin torilla järjestettiin kesän avaus 18.5. ja 3.8. Vallijamien toritapahtuman lisäksi kesälauantaisin musiikkiesityksiä sekä yhteislaulutilaisuus, jossa laulattajana oli tango-kuningas Jukka Hallikainen. Järjestöt ovat myös esitelleet torilla toimintaansa.

Järjestyksessään 21. Vallijameissa esiintyivät Johanna ja Mikko Iivanainen, Heikki Silvennoinen ja Diandra. Vallijamien pääyhteistyökumppanina oli OP Luumäki, järjestelyissä olivat aktiivisesti mukana mm. Maa- ja kotitalousnaiset ja Voiton Soutajat.

Luumäellä järjestettiin vuoden aikana neljät koiranäyttelyt. Lappeen raviradalla järjestettiin kahdet LUUMÄKI-ravit. Olimme mukana Matkamessuilla goSaimaan osastolla Helsingissä. Kunta onnitteli vuoden ensimmäistä luumäkeläistä vauvaperhettä Työllisyysyksikön valmistamalla keholla. Vuoden positiivisimpana luumäkeläisenä palkittiin Laura Näppi.

1.8. Muut ei-taloudelliset asiat

Kunnan toiminta perustuu Suomessa noudatettaviin kotimaisiin ja kansainvälisiin säännöksiin. Kunta ehkäisee ennalta korruptiota ja lahjontaa noudattamalla harmaata taloutta koskevaa lainsäädäntöä. Kunta edellyttää sopimuskumppaneiltaan yhteiskunta- ja ympäristövastuullista toimintaa.

Työnantajana kunta kunnioittaa työelämän perusoikeuksia. Työn tekemiseen sovelletaan kunta-alan virka- ja työehtosopimuksia. Työterveyshuollon toimintasuunnitelma ja työsuojelun toimintaohjelma laaditaan vuosittain sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma joka toinen vuosi. Työhön liittyviä riskejä ja vaaroja arvioidaan ja seurataan sähköisellä Pohjola Riskienhallinta -järjestelmällä.

Hankintoihin sovelletaan hankintalainsäädäntöä ja hankintamenettelyt ovat julkisia jo tarjouspyyntövaiheessa. Tarjouspyynnöissä vaaditaan sisällyttämään tarjouksiin tiedot mm. noudatettavista virka- ja työehtosopimuksista sekä verovelvoista tai muista maksamattomista julkisista maksuista.

Sekä hankintaprosessissa että muissa sopimussuhteissa muun kuin julkisen sektorin kanssa varmistetaan ns. pakotelistatarkistuksilla, että sopimuskumppani tai sen taustayhteisöt tai -henkilöt eivät ole EU:n asettamien pakotteiden kohteena. Tarkistuksia tehtiin 3 vuonna 2024.

Kunnan rakennuttama uusi hyvinvointiasema otettiin käyttöön joulukuussa 2024 ja sen avajaisia vietettiin 29.1.2025. Hyvinvointiasema rahoitettiin Kuntarahoituksen leasingrahoituksella. Kuntarahoitus ei 2024 katsonut voivansa rahoittaa hanketta, jos rakennuttajana olisi ollut kunnan kokonaan omistama kiinteistöosakeyhtiö. 2025 alkuvuoden aikana selvitetään sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen ja siihen liittyvät rahoitusjärjestelyt.

Kunta on osatoteuttajana SampoLAB-Osaajaverstas-hankkeessa. Luumäellä pilotoidaan toimintamalli, jossa elinkeinoelämän osaamistarpeita vastaava koulutus- ja yrityspalvelut viedään oppilaitoskampusien ulkopuolelle paikkakunnalle, jossa ei ole ammatillista eikä korkea-asteen koulutusta. Hankkeessa kehitettävä koulutus- ja kehittämismalli vastaa paikallisen elinkeinoelämän osaamistarpeisiin kouluttamalla osaajia sekä lisäämällä osaamista ja kehittämistä elinkeinoelämän tarpeisiin paikan päällä niillä alueilla ja paikkakunnilla, joissa tarve on. Tämä lisää kunnan vetovoimaa asuinpaikkana, yritysten työvoiman saatavuutta ja kasvun edellytyksiä. Osaajaverstas-hankkeen tulokset eivät ole olleet täysin toivotun kaltaisia. Haasteita ilmeni liittyen osatoteuttajien erilaisiin tavoitteisiin ja hankkeen indikaattoreihin, joiden perusteella hanketta rahoitettiin. Hanke jatkuu 31.5.2025 saakka.

1.9. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Suomen Pankin maaliskuun 2025 väliennusteessa todetaan, että Suomen talous on toipumassa taantumasta. Elpyminen on kuitenkin hidasta, ja epävarmuus maailmantilanteesta ja Suomen talouden toimintaympäristöstä ei ole vähenemässä.

Suomen Pankki ennustaa 2025 talouskasvuksi 0,8 prosenttia, mistä sen odotetaan kiihtyvän 1,8 prosentin vauhtiin vuonna 2026. Ennustejakson lopussa vuonna 2027 tuotannon kasvuvauhti hidastuu. Talouskasvu näkyy työttömyydessä viiveellä, joten vielä vuonna 2025 työttömyysasteen trendiennuste (15–74-vuotiaat) on 8,9 %. Vuonna 2026 työttömyysaste kuitenkin kääntyy jo laskuun, kun talouskasvu nopeutuu ja alkaa näkyä työmarkkinoilla. Kuluttajahintojen ennustetaan nousevan 1,9 prosenttia, osin välillisen verotuksen muutosten vuoksi. Tämän jälkeen inflaation ennustetaan hidastuvan, kunnes se kiihtyy ennustejakson lopulla, mutta jää noin 1,7 prosentin tuntumaan.

Kuntaliiton pääekonomisti Minna Punakallion mukaan Suomen talouden näkymiin 2025 vaikuttaa kaksi eri suuntaan vetävää muutostekijää: talouskasvua kannattelee inflaation hidastuminen, korkotason lasku ja suhdanteen varovainen elpyminen, mutta samaan aikaan kasvua rajoittaa kotimaiset sopeutustoimet sekä kansainvälisen talouden epävarmuustekijät.

Euroopan keskuspankin toteuttamat koronlaskut eivät ole vielä kokonaisuudessaan välittyneet kuntien lainanhoitokuluihin. Myös kuntien verotulojen voi arvioida kasvavan, kun työllisyys paranee. Merkittävä vaikutus kuntien talouteen on myös ns. vihreillä investoinneilla.

Maaliskuussa 2025 avoimia kysymyksiä ovat vielä tuontitullien vaikutus maailmankauppaan ja suomalaisiin yrityksiin, Suomen työmarkkinaratkaisut sekä valtion sopeutustoimet. TE-uudistus aiheuttanee kunnille ennakoimattomia kustannuksia.

Lähde: Suomen Pankki, Kuntaliitto, Kuntarahoitus

1.10. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

1.10.1. Kuntanäkökulma

Kunnan strategiset riskit

Kunnan strategiset riskit liittyvät edelleen väestökehityksen (ks. kohta 1.3) ja palvelurakenteen yhteensovittamiseen. Väestökehityksen kääntäminen edellyttää uusien työpaikkojen saamista kuntaan sekä jo olemassa olevien yritysten olosuhteista huolehtimista. Kaavoitus ja rakennusvalvonta ovat avainasemassa yritystoiminnan edellytysten vahvistamisessa.

Ikäluokkien pienenemässä lasten ja nuorten palveluiden tarve vähenee, mikä voi heikentää edellytyksiä varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluiden tarjoamiseen kaikissa nykyisissä toimipisteissä. Hyvinvointipalveluita turvaa uuden hyvinvointiaseman käyttöönotto ja Etelä-Karjalan Hyvinvointialueen sitoutuminen vuokrasuhteeseen. Väestön ikääntyessä henkilöverotulojen kertymä pienenee, mikä osaltaan lisää palvelurakenteen sopeuttamistarvetta.

Oppilasmäärän muutos perusopetuksessa vuoteen 2030 mennessä on -29,3 %:

	Kangasvarren alakoulu	Taavetin alakoulu	Taavetin yläkoulu	Yhteensä
2022	56	177	119	352
2023	56	161	121	338
2024	55	147	126	328
2025	51	134	128	313
2026	51	130	118	299
2027	47	125	105	277
2028	40	110	105	255
2029	43	100	99	242
2030	42	100	97	239

Kunnan taloudelliset riskit

Talouden tasapaino ja rahoituksen riittävyys

Vuoden 2024 talousarvio oli lisätalousarviolla muutettunakin alijäämäinen, mutta tilinpäätös toteutuu 598 439 € ylijäämäisenä. Talousarvio 2025 on laadittu -846 000 € alijäämäiseksi. Kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää. Kertynyt ylijäämä on tilinpäätöksessä 2024 yhteensä 13,1 milj.€. Talousarvioiden suunnittelemista alijäämäisiksi on perusteltu kuntastrategialla, jonka mukaan Luumäki tekee rohkeita tekoja elinvoiman parantamiseksi.

Tilinpäätöksen 2024 rahoituslaskelma osoittaa, että toiminnan ja investointien rahavirta on lievästi negatiivinen (10 310 €). Menoja jouduttiinkin 2024 kattamaan ottamalla lisää

lainaa, myymällä sijoitusarvopapereita ja kiinteää omaisuutta. Myyntien seurauksena molempien omaisuuslajien tuotot pienenevät tulevina vuosina.

Kunnan pitkäaikaiset lainat rahoituslaitoksille ovat 4,2 milj. € (3,5 milj.€/2023). Eri aikoina otettujen lainojen korkoehdot vaihtelevat.

Vuoden 2024 talousarvion rahoitusosaan sisältyi lainanottovaltuudet pääomiltaan yhteensä 3 miljoonan euron suuruisille pitkäaikaisille lainoille, joilla turvataan kunnan maksuvalmius. Valtuudesta käytettiin 1 milj.€ Kuntarahoitukselta nostetulla lainalla. Lainan korko on kiinteä 3,259 % ja laina-aika 10 vuotta. Lainan viimeinen maksupäivä on helmikuussa 2034.

Kunta omistaa kokonaisuudessaan tytäryhtiönsä Luumäen Asunnot Oy:n, jonka lainoja kunta on taannut omavelkaisella takauksella 8,8 milj.€ pääoman edestä. Yhteensä kunnan tytäryhteisöjen puolesta antamat takaukset vuoden 2024 tilinpäätöksessä ovat pääomaltaan 10,9 milj.€.

Kunta on 100 % takaajana Sotiemme Luumäen Veteraanit ry:n Kuntarahoituksen korkotukilainassa, joka on otettu 2008 Senioritalon rakentamiseen. Lainan pääoma on tällä hetkellä 2.041.643,00 € ja maksuaikaa jäljellä 24 vuotta.

Uuden hyvinvointiaseman rakentaminen on rahoitettu Kuntarahoituksen kanssa tehdyllä 15 vuoden pituisella leasingsopimuksella. Sopimuksen pääoma vuoden 2025 alussa on 6.237.545,49 €. Sopimuksen korko on sidottu 6 kuukauden euribor-viitekorkoon ja marginaali on 0,32 %-yksikköä.

Sijoitustoiminta

Kunnan sijoitustoiminnan periaatteiden mukaan riskeiltä suojautumisen keinoja ovat hajautus, jolla pyritään sijoitusten tuottojen vaihtelun pienentämiseen, korkosijoitusten luottoluokituksen määrittely sopivalle riskitasolle suhteessa markkinatilanteeseen sekä hintariskiltä suojaavien johdannaisten käyttö rahastojen sisällä. Spekulatiivista johdannaisten käyttöä ei hyväksytä. Hajautusta toteutetaan eri omaisuuslajien kesken ja omaisuuslajien sisällä.

Kunnan sijoitusarvopapereiden markkina-arvo 31.12.2024 oli 8,8 milj.€ (2023/9,5 milj.€). United Bankersin hallinnoiman salkun markkina-arvo oli 6,5 milj.€ ja Nordean 2,3 milj. €.

Valtuuston päätöksen mukaisesti sijoitusarvopapereita tuli myydä n. 1 milj. €:n arvosta 2024. Varainhoitajien neuvojen mukaisesti myytäväksi valikoitui Yrityslainakori Amerikka IV, jonka hankinta-arvo oli 1 milj. euroa. Yrityslainakorin vuotuinen korkotuotto oli 10,0 %. Kunta sai sijoituksesta tuottoa yhteensä noin 410 000 € vuosina 2019–2024. Yrityslainakori Amerikka IV:n myyntikurssi 9.1.2024 oli noin 94,5 %, joten sijoituksen pääomasta palautui noin 945 000 euroa. Yhdessä kertyneen korkotuoton kanssa sijoitus saavutti kunnan sijoituksille asetetut tuottotavoitteet.

Varainhoitajat tunnistavat ja hallitsevat riskejä ammattimaisesti. Sijoitusten allokaatio eri tuoteryhmiin vastaa pääosin vuoden 2024 sijoitussuunnitelmassa määritellyjä rajoja. Korkosijoituksista yli puolet on luottoluokissa A – AAA, eikä C-luokituksessa ole lainoja lainkaan. Korkosijoitusten pääpaino on valtiolainoissa ja IG yrityslainoissa (IG = BBB- tai parempi luokitus) sekä valtionlainoissa.

Nordean hallinnoiman salkun riskiksi on tunnistettu kotimaisten osakkeiden suuren painoarvon tuoma altistuma kotimaisen pörssin syklisyydelle. Osakkeiden osuus Nordean salkussa on 40,1 %, joista Helsingin pörssissä noteerattuja on 42,0 % (tilanne per 31.12.2024). Vaikka Helsingin pörssi menestyi 2024 heikosti, pitkällä aikavälillä tarkasteltaessa Helsingin pörssi on syklisyydestään huolimatta tuottanut erittäin hyvin, portfolioindeksillä mitattuna vuosina 1991–2024 keskimäärin 9.1 % pa.

United Bankersin salkusta myytiin riskiksi muodostumassa ollut Yrityslainakori IV yllä kuvatulla tavalla. Kiinteistörahastojen osuus salkusta on n. 34 %. Vuonna 2024 ammatimaisten sijoittajien välinen kiinteistökauppa oli vähäistä, eikä varsinkaan asuntoihin ja toimitiloihin sijoittavien rahastojen arvokehitys ollut totutulla tasolla. Kiinteistömarkkinoiden voidaan odottaa vilkastuvan korkotason laskemisen myötä. Ruotsin markkina, joka on Pohjoismaiden suurin ja näyttää suuntaa, on jo kääntynyt. Kiinteistörahastojen tärkein tuottokomponentti, vuokratuotot, ovat edelleen normaaleja.

Investoinnit ja rahoitus

Kunnan toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen koko taloussuunnitelmakauden, eikä anna mahdollisuuksia sijoitusten tekemiseen. Strategian toteuttamiseksi ja korjausvelan hillitsemiseksi tarvittavat investoinnit joudutaan kattamaan kokonaan lainarahoituksella tai omaisuutta myymällä.

Kunnan vahinkoriskit

Lakisääteisten vakuutusten lisäksi kunta käytti omaisuusvakuutuksiin ja toimintaan kohdistuviin vakuutuksiin yhteensä 70 632 € (62 700 €/2023, 60 100 €/2022).

Kunnan merkittävimmät vahinkoriskit johtuvat kiinteistöomaisuuden korjausvelasta, joka on edelleen merkittävä.

Vuonna 2024 sattui vesivahinko Taavetin koulun C-rakennuksessa ja aiheutti keväälle useamman kuukauden remontin. Vahingon korvasi vakuutusyhtiö, ja kustannuksia aiheutui omavastuuosuuden verran 2000 euroa. Kesällä havaittiin, että Vallikodin katon kävelysillat ovat aiheuttaneet katolle vahinkoa. Vahingon korvaaminen ja lopullinen korjaus on kesken.

Loppuvuonna 2024 kunnan jätevedenviemäri tukkeutui ja aiheutti yksityiskiinteistölle mittavat vesivahingot. Vakuutus päätöstä asiasta ei ole vielä saatu, eikä kustannuksia vielä tässä vaiheessa pystytä arvioimaan, mutta ne noussevat useisiin kymmeniin tuhansiin.

Kunnan omistaman kiinteistön pihalla sattui henkilön liukastuminen, joka katettiin kunnan vastuuvahingosta vuonna 2024.

Vastuu öljyvahinkojen torjunnasta siirtyi kunnalle 2023 alusta, kun pelastuspalvelut siirtyivät hyvinvointialueelle. Helmikuussa 2024 valtatie 6:lla sattuneessa onnettomuudessa dieselöljyä valui maahan pohjavesialueella 19 kuutiota, kun polttoainetta kuljetanut yhdistelmäajoneuvo suistui ojaan. Vastuu ympäristövahingosta on ajoneuvon omistajalla ja merkittäviä kustannuksia kunnalle ei ole aiheutunut ainakaan toistaiseksi.

Kunnan tietojärjestelmäriskit

Kunnalla on käytössään monia mm. taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon järjestelmiä, joiden käytön tuki ja ylläpito päättyy suunnitelmakaudella. Kunnan ICT-palvelut on ulkoistettu Meidän IT ja Talous Oy:lle (Meita). Kunnan omaan henkilöstöön ei ulkoistuksessa ole jäänyt ICT-henkilöstöä. Tämän vuoksi järjestelmien hankinta ja käyttöönotto ovat kunnalle sekä taloudellinen että toiminnallinen riski.

Kunnan on käytössä olevilla resursseilla vaikea vastata uuden tiedonhallintaa koskevan lainsäädännön ja tietosuojaa koskevan sääntelyn sekä digitaalisia palveluita koskevan sääntelyn vaatimuksiin.

1.10.2. Kuntakonserninäkökulma

Kuntakonsernin strategiset riskit

Omistajaohjauksen mahdollinen toimimattomuus muodostaa riskin kuntakonsernissa. Riskiä olisi hyvä pienentää kehittämällä sekä säännöllistä raportointia että vuorovaikutusta kunnan viranhaltijoiden ja konsernitoimijoiden välillä.

Kun sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut eivät enää kuulu kuntakonserniin, kunnan kyky vaikuttaa näiden palveluiden laatuun ja saavutettavuuteen on heikentynyt. Käytännössä strateginen riski kasvaa, vaikka taloudellinen riski pienenee.

Kuntakonsernin taloudelliset riskit

Kunnan takaukset tytär- ja osakkuusyhteisöille ovat pääomaltaan yhteensä 10,9 milj.€. Mikäli ne realisoituisivat maksettavaksi, olisi sillä huomattava vaikutus kunnan maksuvalmiuteen. Mahdollisten takausten hoitaminen edellyttäisi kunnan sijoitusten purkamista ja muuttamista likvideiksi varoiksi, kiinteän omaisuuden myymistä sekä peruskunnan lainanoton lisäämistä. Yhdistettynä kunnan omaan taloudelliseen kehitykseen riski on merkittävä.

Tytäryhtiö Luumäen Energia Oy on taloudellisesti vakaalla pohjalla ja se pystyi 2023 toteuttamaan lämpövoimalainvestoinnin Kivimäen alueelle. Investointi tukee kuntastrategian toteutumista, mutta tarkoitti käytännössä sitä, että yhtiö ei maksanut osinkoja vuodelta 2023 eikä 2024.

Tytäryhtiö Luumäen Asunnot Oy:n toiminnallinen ja taloudellinen tilanne on parantunut yhtiön johdonmukaisten toimenpiteiden ansiosta merkittävästi viime vuosina. Yhtiön osuus kuntakonsernin lainoista on kuitenkin edelleen 8,8 milj.€. Tästä n. 1,9 milj.€ on suoraa lainaa kunnalta ja loppuosa kunnan omavelkaisesti takaamaa. Tytäryhtiö Luumäen Asunnot Oy:n lainakanta muodostaa merkittävän riskin, vaikka yhtiö on hoitanut lainakantaa määrätietoisesti ja riskejä pienentäen.

1.11. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan tavoite on varmistaa, että kunnan toiminnalle asetetut tavoitteet saavutetaan, toiminta perustuu säännöksiin ja päätöksiin, ja toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Sisäisessä valvonnassa tarkastellaan päätösten perusteena olevan tiedon riittävyttä ja luotettavuutta.

1.11.1. Hallinto ja johtaminen

Kuntalaiset voivat seurata kunnan hallintoa ja johtamista kunnan verkkosivujen kautta. Toimielinten esityslistat ja pöytäkirjat julkaistaan verkkosivuilla. Kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen päätöksistä tiedotetaan kunnan viestintäkanavilla kuten sosiaalisessa mediassa. Myös viranhaltijapäätökset tulee pääsääntöisesti julkaista. Kunnan viestinnän peruseriaatteita ovat avoimuus ja luotettavuus.

Tarkastuslautakunnan arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä onko talouden tasapainottamisen tavoitteet saavutettu.

Kunnanhallitus seuraa viranhaltijoiden toimintaa kunnanhallituksen kokouksessa annettavan kunnanjohtajan ajankohtaiskatsausten avulla. Lautakunnissa vastaavan katsauksen ao. toimialasta antavat esittelijät. Katsauksissa käsitellään toimialan olennaiset taloudelliset ja ei-taloudelliset tapahtumat.

Sekä toimielimien että viranhaltijoiden päätösten valmistelu tehdään mahdollisimman laaja-alaisesti eri näkökulmat huomioon ottaen. Toimielin voi palauttaa asian valmisteluun, jos valmistelu ei anna riittävää kuvaa asiaan vaikuttavista seikoista ja päätöksen vaikutuksista.

Viranhaltijapäätökset annetaan tiedoksi ao. toimielimelle otto-oikeuden käyttämistä varten. Viranhaltijapäätösten tiedoksi saattaminen on keskeinen keino valvoa, että toimivallan jako toteutuu hallintosäännön mukaisesti.

Johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti. Vuonna 2023 aloitettua johtoryhmän vastuiden ja tehtäväkuvien täsmentämistä sekä johtoryhmätyöskentelyn kehittämistä jatkettiin 2024.

Toimialajohtajat seuraavat alaistensa toimintaa säännöllisissä kokouksissa ja palaverissa käymällä läpi käyttösuunnitelmien toteumat, henkilöstötilanne, sairastavuus ja varhainen poissaoloihin puuttuminen. Kehityskeskustelut käydään vuosittain. Kehityskeskustelussa tulee asettaa toiminnalle tavoitteet ja sopia toteutumisen seurannasta. Esihenkilöiden työtä tuetaan mentoroinnilla ja koulutuksella.

1.11.2. Taloudenpito, rahoitus, investoinnit ja hankinnat

Talousarvion täytäntöönpanosta annetaan erillinen ohje vuosittain. Taloudenhoitoa seurataan toimielimille annettavien kuukausiraporttien, neljännesvuosiraporttien ja osavuosikatsausten avulla. Kunnanhallitus ja lautakunnat seuraavat raporttien avulla talousarvion toteutumista ja niiden tulee ottaa poikkeamiin kantaa.

Valtuusto antaa lainanottovaltuudet talousarviossa. Rahoitustarjoukset pyydetään pääsääntöisesti vähintään 3 rahoituslaitokselta. Kunnanhallitus päättää tarjouksen hyväksymisestä ja rahoitussopimuksen ehdoista. Korkoehdoilla pyritään hajauttamaan kunnan korkoriskiä kiinteäkorkoisten ja eri pituisten vaihtuvakorkoisten lainojen kesken. Rahoituksen valvonta toteutuu kunnanhallitukselle annettavien kuukausi- ja neljännesvuosiraporttien sekä osavuosikatsausten avulla.

Tekninen lautakunta seuraa investointien toteutumista ja vahinkotapahtumia. Rakennusurakoiden toteutumista seurataan myös työmaakokouksissa kuukausittain ja vuoropuhelu urakoitsijoiden kanssa on lähes päivittäistä. Lisä- ja muutostöitä ei hyväksytä kuin perustellusta syystä.

Viranhaltijoiden ja toimielimien hankintavaltuudet on määritelty hallintosäännössä. Toimivaltuudet päivitettiin hallintosäännön päivityksen yhteydessä (Kunnanvaltuusto 30.9.2024 § 26) Hankinnat tehdään talousarviossa varattujen määrärahojen puitteissa harkiten ja ennalta suunnitellen. Hankinnat kilpailutetaan hankintalainsäädännön ja kunnan hankintaohjeen mukaisesti.

Ostolaskut käsitellään sähköisessä järjestelmässä, jossa tilaaja tarkastaa ja tiliöi laskun tilivelvollisen toimialajohtajan hyväksyttäväksi. Tilaajan tulee jo tilausta tehdessään tietää, mille tilille ja kustannuspaikalle lasku tiliöidään.

1.11.3. Omaisuuden käyttö

Omaisuuden käytön valvontaan ei ole erityistä menetelmää, mutta pienessä organisaatiossa puutteet tai laiminlyönnit on helppo havaita. Korjausvelan vähentämisen tulisi olla nykyistä suunnitelmallisempaa, jolloin riskien havaitseminen helpottuisi. Metsä-

omaisuutta hoidetaan laadittujen metsänhoitosuunnitelmien mukaisesti. Tekniset palvelut aloittivat kiinteistöstrategian laatimisen vuonna 2024. Strategia valmistuu vuoden 2025 aikana. Kiinteistöstrategiassa otetaan huomioon korjausvelka ja tulevat pakolliset saneeraukset.

Kunnan omaisuutta myydään pääsääntöisesti huutokaupalla. Omaisuuden käypä arvo selvitetään vähintään kahdella tavalla. Hallintosäännössä on määritelty viranomaisten toimivalta omaisuuden myymiseen.

Vahinkovakuutusten ajantasaisuus tarkastetaan säännöllisesti yhteistyössä vakuutusyhtiön kanssa. Vahinkotapahtumat ilmoitetaan välittömästi, eikä korjaavia toimia pääsääntöisesti aloiteta ennen kuin vakuutuskorvattavuus ja vastuukysymykset on selvitetty.

1.11.4. Tiedonhallinta ja tietosuojaja

Kunta on laissa Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta tarkoitettu tiedonhallintayksikkö. Kunnanhallitus vastaa siitä, että lain vaatimukset täytetään. Hallintosäännössä operatiivinen vastuu tiedonhallinnasta on määrätty hallintopalveluiden toimialalle (15 §). Tietosuojavaltuutetun toimisto seuraa tiedonhallinnan tilaa ja kehittämistä kunnissa mm. pyytämällä selvityksiä. Kunnalta ei ole pyydetty selvityksiä 2024. Tiedonhallintalain vaatimukset ovat kunnalle haasteellisia, koska riittävää resurssia kehittämiseen ei ole.

Tiedonhallintayksikössä on ylläpidettävä sen toimintaympäristön tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia. Tiedonhallintamalli sisältää mm. kuvauksen kunnan palvelujen yhteydessä tapahtuvasta tietojen käsittelystä, tiedonsaantia koskevien oikeuksien ja rajoitusten toteuttamisesta sekä tietojen turvallisuuden varmistavista toimenpiteistä.

Kunnan asianhallintajärjestelmä on Dynasty 10.2. Järjestelmän tuottaja Innofactor päivittää uuden version vähintään kerran vuodessa. Dynasty-järjestelmän taustalla toimii tiedonohjausjärjestelmä TOJ, jossa hallinnoidaan kunnan tiedonohjaussuunnitelmaa ja ylläpidetään metatietoja. Myös TOJ on Innofactorin tuote. Dynasty on hankittu kunnan käyttöön jo useita vuosia sitten, kun Saimaan talous ja tieto Oy (nykyisin Meidän talous ja tieto Oy, Meita) kilpailutti hankinnan kaikkien pienten asiakkaidensa käyttöön. Meita kilpailuttaa edelleen järjestelmän versiopäivitykset asiakkaidensa puolesta, minkä vuoksi Dynasty ja TOJ ovat olleet kunnalle taloudellisesti kannattavia hankintoja. Meitan kautta tapahtuvan hankinnan etuna on myös se, että vaikka sopimus tehdään suoraan Innofactorin kanssa, Meita osallistuu käyttöönottoihin ja pystyy jossakin määrin tukemaan käyttöongelmien selvittelyssä. Innofactorissa henkilöstön vaihtuvuus on ollut suurta eikä yhtiön asiantuntijuus aina ole vakuuttavaa. Koska kunnan oma ICT-osaaaminen on vähäistä, tähän liittyy riski, jota yhteistyö Meitan kanssa pienentää.

Lisäksi tiedonhallintalaki vaatii raportointia sekä sisäisesti kuntapäätäjille ja johdolle että ulkoisesti kuntalaisille. Tätä tarkoitusta varten kunta hankki 2024 Agendum Oy:ltä Digiturvamalli-työvälineen, jolla varmistetaan kunnan tiedonhallinnan lainmukaisuus ja

tietoturvallisuus. Työvälineen käyttöönotto on aloitettu ja saadaan valmiiksi 2025 aikana.

Lisäksi kunnalla on käytössä rakennusvalvonnan sähköinen järjestelmä Lupapiste, joka on sekä asiointikanava, asianhallintajärjestelmä että sähköinen arkisto. Lupapisteen palveluita laajennettiin yleisten alueiden osa-alueelle ja näihin liittyvät asiat voidaan hoitaa sähköisen järjestelmän kautta.

Kunnan päätearkisto on vielä kokonaisuudessaan paperinen. Tähän liittyvänä riskinä on tunnistettu arkiston ajantasaisuuden, järjestyksen ja suojaamisen puutteita. Sähköisen arkiston käyttöönottoon oli varauduttu 2024 talousarviossa, mutta henkilöresurssien tilapäisen vähäisyyden vuoksi käyttöönotto siirtyi.

Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien teknisestä suojaamisesta vastaa Meita Oy. Pitkäkestoisia häiriöitä tai vakavia tietosuojan vaarantumisia teknisten puutteiden takia ei ole ilmennyt.

Kunnan tietosuojavastaavana toimii tiedottaja.

1.11.5. Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä ja kehittämistoimenpiteet

Luumäen kunnanhallitus on 10.8.2015 hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen ja käytäntöjen uudistaminen on kesken. Ohjeen päivittäminen on nyt mahdollista, kun kunnanvaltuusto hyväksyi 30.9.2024 § 26 hallintosäännön päivityksen, joka tuli voimaan 1.12.2024. Uudessa ohjeessa ja prosessien määrittelyssä tullaan kiinnittämään erityisesti huomiota siihen, miten valvonta toteutetaan, todennetaan ja dokumentoidaan. Tilintarkastajan esiin nostamia alueita ovat mm. päätökset ja sopimukset, kiinteistöt ja muu omaisuus, tietoturva sekä raportointi ja riskienkartoitus.

Sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää esihenkilöille annettavalla koulutuksella, kun sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus on päivitetty. Uusien henkilöiden perehdytykseen tullaan kiinnittämään lisää huomiota. Sopimusten hallinta on havaittu kehityskohteeksi, vaikka asianhallintajärjestelmä Dynasty mahdollistaa myös sopimusten käsittelyn. Sopimusten sähköinen allekirjoitus otettiin käyttöön 2024.

Henkilöstötunnuslukujen seuranta on saatu luotettavammalle taholle, kun työterveyspalvelut laajenivat kattamaan työterveyspainotteisen sairausvastaanoton 1.4.2024 alkaen. Pihlajalinnan järjestelmään kirjautuvat heidän kauttaan myönnettyt sairauspoissaolot ja muut sairauspoissaolot kirjataan suoraan järjestelmään kunnan hallintotoimistossa. Työterveyshuollon laskutuksen selkeys parantaa kustannusten ajantasaista seurantaa.

Taloushallinnon Accuna-järjestelmän raportointi tuli mahdollistaa kaikilla toimialueilla talouden ajantasaisen seurannan, mutta käyttö ei ole vielä vakiintunut. Accuna nykyaikaistaa raporttien tulostusta ja mahdollistaa raporttien visualisoinnin.

Valvonnassa ei ole havaittu väärinkäytöksiä tai olennaisia puutteita 2024. Havaitut haasteet ovat vähäisiä ja työelämässä tavanomaisia. Niihin on puututtu välittömästi.

1.12. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.12.1. Tuloslaskelma ja tunnusluvut

ulkoinen	2024	2023
	(1000 €)	(1000 €)
Toimintatuotot	4 224	3 569
Valmistus omaan käyttöön	0	0
Toimintakulut	-14 725	-14 133
Toimintakate	-10 500	-10 564
Verotulot	10 652	10 291
Valtionosuudet	786	790
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	275	392
Muut rahoitustuotot	755	263
Korkokulut	-132	-96
Muut rahoituskulut	-126	-48
Vuosikate	1 710	1027
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 715	-1 745
Tilikauden tulos	-5	-714
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	603	627
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	0	0
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	598	-87

Tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/toimintakulut %	28,69	25,25
Vuosikate/poistot %	99,72	58,99
Vuosikate, euroa/asukas	392	234
Asukasmäärä	4359	4396
Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = 100 * toimintatuotot / (toimintakulut - valmistus omaan käyttöön)		
Vuosikate prosenttia poistoista = 100 * vuosikate / poistot ja arvonalentumiset		

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kuluja erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Vuosikate osoittaa tulo- ja menoeroa, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja menoeroa riittävyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo- ja menoero on riittävä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varauksien ja rahastojen vähentäminen.

1.12.2. Rahoituslaskelma ja tunnusluvut

	2024	2023
	(1000 €)	(1000 €)
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 710	1 027
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-573	-148
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 018	-1 841
Rahoitusosuudet investointimenoihin	175	38
Pysyvien vast.hyöd.luovutustuotot	695	237
Toiminnan ja investointien rahavirta	-10	-686
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennykset	0	0
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	1 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-169	-169
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	162	-1 141
Rahoituksen rahavirta	994	-1 310
RAHAVAROJEN MUUTOS	983	-1 996
Rahavarat 31.12.	11 581	10 598
Rahavarat 1.1.	10 598	12 594
	983	-1 996

Rahoituksen tunnusluvut	2024	2023
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	1207	-2271
Investointien tulorahoitus, %	92,78	56,96
Lainanhoitokate, todellinen	5,24	4,24
Lainanhoitokate, laskennallinen	2,84	2,04
Kassan riittävyys (pv)	248	238
Asukasmäärä 31.12.	4359	4396

Investointien tulorahoitus

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien omahankintamenoilla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuus investointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{todelliset lainanlyhennykset})$

Laskennallisen lainanhoitokatteen tunnusluvun lainanlyhennykset lasketaan jakamalla korollisten lainojen määrä kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Kassan riittävyys (pv)

= $365 * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

1.13. Rahoitusasema ja sen muutokset

1.13.1. Tase ja tunnusluvut

	2024	2023
VASTAAVAA	(1000 €)	(1000 €)
PYSYVÄT VASTAAVAT	29 347	29 342
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	4	32
Muut pitkävaikutteiset menot	4	32
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>	23 258	23 274
Maa- ja vesialueet	4 249	4 327
Rakennukset	14 619	14 342
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 418	3 710
Koneet ja kalusto	92	156
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	881	739
<i>Sijoitukset</i>	6 085	6 036
Osakkeet ja osuudet	4 965	4 916
Muut lainasaamiset	1 120	1 120
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	266	218
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	266	218
VAIHTUVAT VASTAAVAT	13 652	13 698
<i>Vaihto-omaisuus</i>	169	169
<i>Saamiset</i>	1 902	2 932
Pitkäaikaiset saamiset	988	1 023
Lainasaamiset	986	1 021
Muut saamiset	2	2
Lyhytaikaiset saamiset	914	1 908
Myyntisaamiset	419	1 566
Lainasaamiset	53	53
Muut saamiset	134	51
Siirtosaamiset	307	238
<i>Rahoitusarvopaperit</i>	8 769	9 518
Osakkeet ja osuudet	2 213	2 262
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	6 556	7 256
<i>Rahat ja pankkisaamiset</i>	2 812	1 080
VASTAAVAA YHTEENSÄ	43 265	43 258

	2024	2023
VASTATTAVAA	(1000 €)	(1000 €)
OMA PÄÄOMA	31 417	30 818
Peruspääoma	17 697	17 697
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	13 122	13 209
Tilikauden yli-/alijäämä	598	-87
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	3 588	4 191
Poistoero	3 588	4 191
PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
Muut pakolliset varaukset	0	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	603	700
Valtion toimeksiannot	0	1
Lahjoitusrahastojen pääomat	603	699
Muut toimeksiantojen pääomat	0	0
VIERAS PÄÄOMA	7 656	7 548
<i>Pitkäaikainen</i>	5 274	4 586
Lainat rahoituslaitoksilta	4 193	3 467
Saadut ennakot	671	709
Muut velat	411	411
Siirtovelat	0	0
<i>Lyhytaikainen</i>	2 382	2 962
Lainat rahoituslaitoksilta	274	169
Saadut ennakot	4	2
Ostovelat	624	1 201
Muut velat	202	369
Siirtovelat	1 278	1 222
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	43 265	43 258

Taseen tunnusluvut	2024	2023
Omavaraisuusaste %	82,19	82,28
Suhteellinen velkaantuneisuus %	44,57	46,67
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	13 720	13 122
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	3 148	2 985
Lainakanta 31.12. 1000 €	4 466	3 635
Lainakanta 31.12, €/asukas	1 025	827
Lainat ja vastuut 31.12., 1000 €	4 897	3 682
Lainat ja vastuut €/asukas	1 123	838

Lainasaamiset 31.12., 1000 €	1 120	1 075
Asukasmäärä	4359	4396

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste = $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$.

Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$
Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä).

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)
Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokra-vastuut.
Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä.

Lainasaamiset 31.12.

= *Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset*

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.14. Kokonaistulot ja –menot

	2024		2023	
	1 000 €	%	1 000 €	%
(ulkoinen)				
TULOT				
Toiminta				
Toimintatuotot	4 224	22,76	3 569	22,91
Verotulot	10 652	57,39	10 291	66,05
Valtion osuudet	786	4,23	790	5,07
Korkotuotot	275	1,48	392	2,52
Muut rahoitustuotot	755	4,07	263	1,69
Satunnaiset tuotot	0	0,00	0	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	0	0,00	0	0,00
Investoinnit				
Rah.osuudet investointimenoihin	175	0,94	38	0,25
Pysyvien vast.hyöd.luovutustulot	695	3,74	237	1,52
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset	0	0,00	0	0,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 000	5,39	0	0,00
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	0,00	0	0,00
Kokonaistulot yhteensä	18 562	100	15 579	100
MENOT				
Toiminta				
Toimintakulut	14 725	82,99	14 133	85,99
- Valmistus omaan käyttöön	0	0,00	0	0,00
Korkokulut	132	0,74	96	0,58
Muut rahoituskulut	126	0,72	48	0,29
Tulorahoituksen korjauserät	573	3,23	148	0,90
Investointien rahavirta				
Investointimenot	2 018	11,37	1 841	11,20
Rahoitustoiminta				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	169	0,95	169	1,03
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0,00

	2024	2023
Kokonaistulot	18 563	15 579
Kokonaismenot	17 742	16 434
	821	-855
Muut maksuvalmiuden muutokset	-162	1 141
Kassavarojen muutos	983	-1 996
	821	-855

1.15. Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.15.1. Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

Luumäen kunnan kuntakonserni muodostuu emoyhtiöstä (Luumäen kunta), tytäryhteisöistä, osakkuusyhteisöistä sekä kuntayhtymistä, joissa kunta on jäsenenä.

Nimi	y-tunnus	kotipaikka	kunnan omistusosuus
Tytäryhteisöt >50%			
Luumäen Asunnot Oy	0612155-9	Luumäki	100,00 %
Luumäen Energia Oy	2663432-7	Luumäki	100,00 %
Asunto Oy Luumäen Joukolanpuisto	2126985-0	Luumäki	65,74 %
Osakkuusyhteisöt <50-20%			
Asunto Oy Luumäen Valliheikki	1962488-4	Luumäki	36,25 %
Asunto Oy Luumäen Parsikonpuisto	1648179-3	Luumäki	22,34 %
Yhdistelemättömät osakkuus- ja yhteisyhteisöt <20%			
Asunto Oy Taavetin Käpykuja, Luumäki	0900738-0	Luumäki	17,61 %
Kuntayhtymät			
Etelä-Karjalan liitto	0869462-5	Lappeenranta	3,57 %
Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	1027740-9	Lappeenranta	1,21 %
Taseyksikkö			
Vesilaitos (alkaen 1.1.2015)			

1.15.2. Konserniohjaus ja valvonta

Valtuusto määrittelee kunnan tavoitteet ja omistajapolitiikan. Lisäksi kunnanhallituksen tulee seurata kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa, vastata tytäryhteisöjen valvonnan järjestämisestä sekä antaa valtuustolle selvitys tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta kunnan tilinpäätöksen yhteydessä. toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista. Kunnanhallitus johtaa kuntakonsernia, vastaa konsernin hallinnon ja talouden koordinoinnista, yhteisöjen valvonnan järjestämisestä sekä antaa valtuustolle olennaiset tiedot konsernin toiminnasta. Kunnanhallituksen tulee nimetä edustajat tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai vastaaviin ja antaa ohjeet em. elimissä kuntaa edustaville.

Kunnanhallituksen nimeämät edustajat selostavat yhteisöjen toimintaa ja taloutta säännöllisesti kunnanhallitukselle. Samassa yhteydessä kunnanhallitus voi käyttää omistajaohjaustaan. Konserniohjeen mukaisesti tytäryhteisöjen/kuntayhtymien esityslistat ja pöytäkirjat on toimitettu kunnanhallitukselle sekä kunnanjohtajalle.

Kunnan kokonaan omistamien tytäryhtiöiden, Luumäen Asunnot Oy:n sekä Luumäen Energia Oy:n hallituksissa on kunnanhallituksen edustus ja sitä kautta vahva omistajaohjaus. Lisäksi tytäryhtiöt pyytävät kunnanhallitukselta erikseen omistajaohjausta merkittävissä toiminnallisissa ja taloudellisissa hankkeissa.

Luumäen Asunnot Oy:n hallituksessa kunnan edustajia ovat kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Päivi Kärmeniemi, valtuuston varapuheenjohtaja Anne Marttila-Inkilä ja kunnan tekninen johtaja. Luumäen Asunnot Oy:n toimitusjohtajana toimii Veera Heikkilä ja hallituksen puheenjohtajana Anne Marttila-Inkilä.

Luumäen Energia Oy:n hallituksessa kunnanhallituksen edustajina ovat hallituksen jäsen Anne Pylväläinen ja valtuutettu Hannu Repo. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Juha Inkilä ja hallituksen puheenjohtajana Ville Tanskanen.

Asunto-osakeyhtiöiden hallituksissa kunnanhallituksen edustajana toimii tekninen johtaja tai hänen määräämänsä.

1.15.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Konserniin kuuluville tytäryhtiöille asetetaan vuosittain toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet talousarviossa. Yhtiöiden toimitusjohtajat Veera Heikkilä/Luumäen Asunnot Oy ja Juha Inkilä/Luumäen Energia Oy raportoivat tilinpäätöstä varten tavoitteiden toteutumisesta, olennaisista tapahtumista ja tulevasta kehityksestä:

Luumäen Energia Oy

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.2024
Toiminnan luotettavuus	Yhtiö toimii kannattavasti	Tilinpäätös	Ei toteutunut, yhtiö teki tappiota
	Häiriötön energian tuotanto	Katkojen määrä	Katkoja asiakkaille 0 kpl
Muutosrohkeus	Siirtymä paikalliseen bio-kaasuun	Toteutumisaste	Ei toteutunut

Yhtiön kannattavuuteen teimme korjausliikkeen nostamalla kaukolämmön ja maakaasun siirron hintaa.

Kaukolämpö tehdään kotimaisella hakkeella. Kivimäen lämpölaitoksella teimme savukaasujen päästömittauksen ja pääsimme ympäristöluvassa asetettujen raja-arvojen alle.

Luumäen Asunnot Oy

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.2024
Toiminnan luotettavuus	Pysytään talousarviossa	Tilinpäätös	Tuotot toteutuivat talousarviota pienempinä, eikä menoissa pystytty säästämään vastavasti.
Muutosrohkeus	Uusia ideoita asuntojen markkinointiin	Täyttöaste	Täyttöaste 90 %. Yksi asunto muutettu airbnb-asunnoksi ja lisäksi on päätetty kalustaa toinen asunto, jota voidaan vuokrata esimerkiksi yritysten työntekijöille. Yhteistyömahdollisuuksia Lappeenrannan Opiskelija-asunto säätiön ja Lappeenrannan yliopiston kanssa selvitetään.
	Tarpeettomien kiinteistöjen tarkastelu	Täyttöaste	Yhtiö on tehnyt kiinteistökartoituksen ja päättänyt luopua kahdesta kiinteistöstä.
Palveluiden parantaminen	Nopeat reaktioajat	Asukastyytyväisyys	Yhtiö reagoi nopeasti asukkaiden yhteydenottoihin. Asiakastyytyväisyyskyselyä ei ole tehty.

1.15.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kiinteistövuokraustoiminnan kuntalakiin perustuva yhtiöittämisvelvoite johtanee uusien tytäryhtiöiden perustamiseen.

Ikäluokkien pieneneminen vaikuttaa Koulutuskuntayhtymä Sampon toimintaedellytyksiin. Sampo jatkaa määrätietoista rakenteiden kehittämistä ja talouden sopeuttamista.

1.15.5. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnanhallitus on valinnut edustajansa kaikkiin konserniyhteisöihin. Edustajat informoivat kunnanhallitusta säännöllisesti edustamansa yhteisön tapahtumista. Tarvittaessa kunnanhallitus käyttää omistajaohjaustaan ja ohjeistaa edustajiaan.

Kunnan konserniohjeen mukaan kuntaa tarkastava tilintarkastaja vastaa myös konsernin tytäryhteisöjen tilintarkastuksesta. Tytär- ja osakkuusyhteisöjen isännöinnin ja taloushallinnon hoitaa Luumäen Isännöintipiste Oy. Päivittäinen seuranta ja valvonta sisältyy Isännöintipisteen tehtäviin.

1.15.6. Konsernitilinpäätös ja tunnusluvut

Kuntakonsernin rahoituksen riittävyyttä ja konsernin vakavaraisuutta arvioidaan suhteessa Kuntalain 118 §:ssä määriteltyihin raja-arvoihin. Kuntalain 118 §:ssä määriteltyjen kriteerien täytyminen peräkkäisinä vuosina voi johtaa arviointimenettelyyn eli ns. kriisikuntamenettelyyn, jossa kunta ja valtio yhdessä selvittävät kunnan mahdollisuudet turvata asukkaalleen palvelut.

Kriteeri	Raja-arvo	Luumäen konserni
Konsernin alijäämä €/asukas	Alle 500 €/asukas	Luumäen konserni on ylijäämäinen
Konsernin vuosikate % poistoista	Yli 100 % (Kriisikunta: alle 80 %)	90,71 %
Tulovero%	Enintään 1,5 % korkeampi kuin kuntien keskimääräinen tulovero% Kunnat keskimäärin 7,51 + 1,5 = 9,00	8,8 %
Konsernin lainat ja vastuut/asukas	Enintään 25 % yli keskimääräisen (8066*1,25=10 082)	3 740
Laskennallinen lainanhoitokate	Vähintään 1,0 (Kriisikunta: alle 0,8)	4,28

Konsernituloslaskelma ja tunnusluvut

	2024	2023
KONSERNIN TULOSLASKELMA	(1000 €)	(1000 €)
Toimintatuotot	6 608	5 884
Toimintakulut	-16 515	-15 641
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-37	-31
Toimintakate	-9 945	-9 788
Verotulot	10 652	10 291
Valtionosuudet	1 196	1 177
Rahoitustuotot ja -kulut	420	168
Korkotuotot	238	289
Muut rahoitustuotot	802	340
Korkokulut	-462	-163
Muut rahoituskulut	-158	-308
Vuosikate	2 324	1 848
Poistot ja arvonalentumiset	-2 562	-2 631
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	-239	-783
Tilinpäätössiirrot	1	5
Tilikauden verot	2	-12
Laskennalliset verot	14	0
Vähemmistöosuudet	58	47
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-163	-743

Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	40,01 %	37,6 %
Vuosikate / Poistot, %	90,71 %	70,2 %
Vuosikate, euroa/asukas	533,15	420,38
Asukasmäärä 31.12.	4359	4396

Konsernituloslaskelman tarkastelu

Konsernin rahoituslaskelma ja tunnusluvut

	2024	2023
	(1000 €)	(1000 €)
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 361	1 848
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden verot	0	-12
Tulorahoituksen korjauserät	-559	-133
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2116	-2 570
Rahoitusosuudet investointimenoihin	175	38
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	695	240
Toiminnan ja investointien rahavirta	556	-589
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	19
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-841	-432
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-107	73
Oman pääoman muutokset	31	121
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	-143	3
Vaihto-omaisuuden muutos	5	55
Saamisten muutos	1 066	-1 168
Korottomien velkojen muutos	-694	-213
Rahoituksen rahavirta	318	-1 542
Rahavarojen muutos	872	-2 131
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	12 145	11 273
Rahavarat 1.1.	11 273	13 404
	872	-2 131

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2024	2023
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	4 545	1 336
Laskennallinen lainanhoitokate	1,18	0,97
Investointien tulo-rahoitus, %	121,6	72,7
Kassan riittävyys pv	220	215
Laskennallinen lainanhoitokate=		
vuosikate + korkokulut / Korkokulut + laskennalliset lainanlyhennykset		
Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa.		
Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2.		

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pittemällä aikavälillä siltä osin kuin kertymä on laskettavissa. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Lainanhoitokate-tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulo-rahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Konsernitase ja tunnusluvut

VASTAAVAA	2024 (1000 €)	2023 (1000 €)
PYSYVÄT VASTAAVAT	35 870	36 705
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	24	0
Muut pitkävaikutteiset menot	39	36
Ennakkomaksut	0	0
	64	36
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 915	4 992
Rakennukset	24 547	24 875
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 434	3 732
Koneet ja kalusto	945	1 130
Muut aineelliset hyödykkeet	16	19
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	884	744
	34 741	35 492
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	773	894
Muut saamiset	262	283
	1 035	1 177
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 021	812
VAIHTUVAT VASTAAVAT	13 478	13 665
Vaihto-omaisuus	179	184
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	43	62
Lyhytaikaiset saamiset	1 145	2 145
Rahoitusarvopaperit	8 854	9 609
Rahat ja pankkisaamiset	3 291	1 665
VASTAAVAA YHTEENSÄ	50 316	51 182

VASTATTAVAA	2024 (1000 €)	2023 (1000 €)
OMA PÄÄOMA	29 859	30 139
Peruspääoma	17 697	17 697
Arvonkorotusrahasto	16	16
Muut omat rahastot	450	436
Ed. tk:en yli/alijäämä	11 860	12 733
Tilikauden yli/alijäämä	-163	-743
VÄHEMMISTÖOSUUDET	0	32
PAKOLLISET VARAUKSET	10	0

Muut pakolliset varaukset	10	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 353	1 287
VIERAS PÄÄOMA	19 059	19 724
Pitkäaikainen korollinen vpo	14 474	14 385
Pitkäaikainen koroton vpo	1 119	1 113
Lyhytaikainen korollinen vpo	891	893
Lyhytaikainen koroton vpo	2 609	3 333
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	50 316	51 182

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT:		
	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	60,18	59,82
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	82,42	109,39
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) 1000 €	11 697	11 990
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	2 683	2 727
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 eur	15 814	15 278
Konsernin lainat eur/asukas	3 628	3 475
Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 €	16 302	15 352
Lainat ja vuokravastuut 31.12. €/asukas	3 740	3 492
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000 €	21	21
Kunnan asukasmäärä	4359	4 396

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (oma pääoma + vähemmistöosuus + konsernireservi + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot)

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja konsernin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Muut tunnusluvut lasketaan vastaavalla tavalla kuin kunnan taseen tunnusluvut

1.16. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnanhallitus esittää tilikauden tuloksen 4 847,10 € käsittelystä seuraavan:

1. Tuloutetaan investointeihin liittyvää poistoeroa 603 285,82 €
2. Siirretään tilikauden ylijäämä 598 438,72 €, edellisten tilikausien yli/alijäämätillille, missä ennen tätä kirjattu aikaisempien tilikausien yli/alijäämiä yhteensä 13,1 milj.€.

Kunnanhallitus toteaa, että Luumäen kunnan ja kuntakonsernin taseessa ei ole kattamatonta alijäämää.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

	Muutettu talousarvio	Toteuma	Erotus €	Toteuma %
Toimintatuotot	7 606 400	8 081 921	475 521	106,25
Toimintakulut	- 19 489 338	- 18 582 123	907 215	95,35
Verotulot	10 495 000	10 652 069	157 069	101,5
Valtionosuudet	817 350	786 365	30 985	96,21
Rahoitustuotot	976 320	772 267	204 053	79,1
Suunnitelman mukaiset poistot	- 1 683 708	- 1 715 346	31 638	101,88
Poistoeron muutos	625 600	603 286	22 314	96,43
Talousarvion ja toteuman erotus yhteensä			1 250 815	
Ali-/Ylijäämä	- 652 376	598 439	1 250 815	

Toimintatuotot

Tilinpäätös osoittaa, että kunnalle kertyi toimintatuottoja 6,25 % (475 521 €) enemmän kuin muutettuun talousarvioon oli arvioitu. Summa koostuu pääosin puun myyntituotoista, maa-alueiden myyntivoitoista ja valtion kunnalle maksamien kotouttamiskorvausten arvioitua suuremmasta määrästä.

Edelliseen vuoteen verrattuna toimintatuotot kasvoivat 10 %. Edellä mainittujen lisäksi eroon vaikutti vesilaitoksen liiketoiminnan myyntituottojen kasvu.

Toimintakulut

Toimintakulut toteutuivat 95 prosenttisesti ja olivat n. 4 % edellisvuotta pienemmät. Euronmääräisesti suurimmat säästöt syntyivät henkilöstökuluista (n. 870 000 €, ks. kohta 1.5 Kunnan henkilöstö), aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnasta (194 000 €) sekä kunnan myöntämistä avustuksista (81 000 €, josta lasten kotihoidon tuen osuus n. 35 000 €)

Verotulot

Valtuuston vahvistamat veroprosentit 2024		
Tulovero	8,8	
Kiinteistöverot		
<i>Yleinen kiinteistövero</i>	rakennukset	maapohja
	1,00	1,30
<i>Vakituinen asuinrakennus</i>	0,50	
<i>Muu asuinrakennus</i>	1,05	
<i>Voimalaitokset</i>	3,10	
<i>Yleishyödylliset yhteisöt</i>	0,00	

Rakentamaton rakennuspaikka	3,00	
-----------------------------	------	--

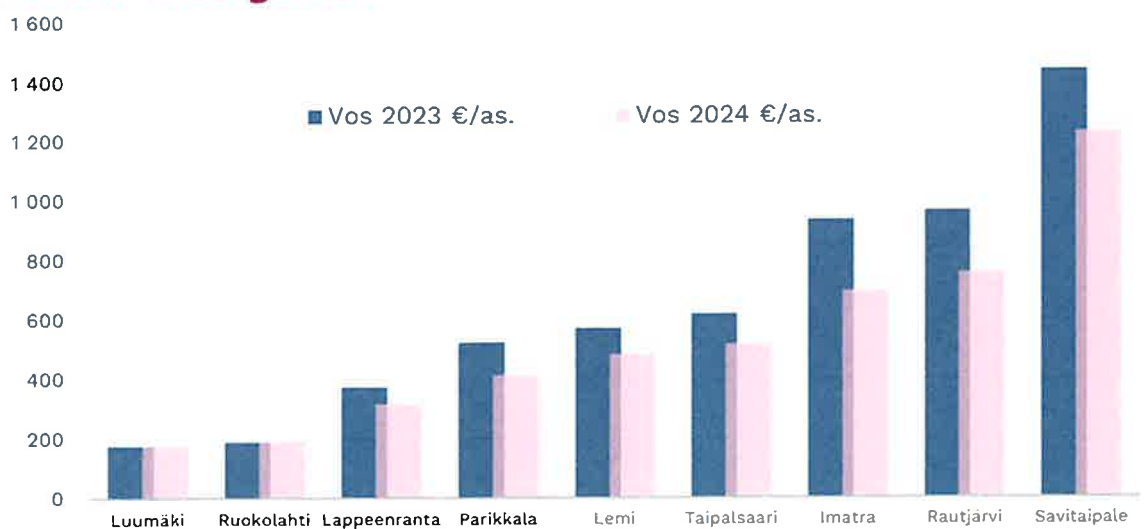
Tilikaudella 2023 aiempien verovuosien kunnallis- ja yhteisöverotuotot maksuunpantiin sote-uudistusta edeltäneillä veroprosenteilla. Näiden ns. verohäntien osuus oli 19 % (1.96 milj.€). Vuonna 2024 kuntien verotulojen jaksotus normalisoitui sote-uudistuksen jäljiltä. Sote-siirtymän merkitys näky verokertymän määrän lisäksi myös verolajien suhteellisessa osuudessa kunnan verotuloista.

Verolaji	Veron tuotto €	Muutettu			Toteuma %	Osuus	Osuus	Osuus
		talousarvio €	Erotus €			verotuloista %	verotuloista %	verotuloista %
Tulovero	7 511 579	7 374 000	137 579	101,87	71 %	69 %	81 %	
Kiinteistöverot	1 879 221	1 884 000	- 4 779	99,75	18 %	17 %	9 %	
Yhteisövero	1 261 269	1 237 000	24 269	101,96	12 %	15 %	10 %	
Verotulot yhteensä	10 652 069	10 495 000	157 069	101,5				

Valtionosuudet

Ns. sote-siirtolaskelmat valmistuivat marraskuussa 2023. Tämä johti kuntien valtionosuuksien pysyvään 500 miljoonan euron lisävähennykseen. Vuoteen 2023 kohdistuva takautuva leikkaus lykättiin myöhemmäksi. Lisäksi Sote-vähennyksen vaikutusta kompensoitiin 192 miljoonan euron määräaikaisella valtionosuuden lisäyksellä, joka peritään kunnilta valtionosuusvähennyksenä vuosina 2025–2027. Kaikkiaan vuoden 2024 valtionosuuksien vähennys oli 6,5 %. Kuntatasolla vaikutukset erosivat kunnittain. Luumäen valtionosuuksien kokonaismuutos oli -0,5 %. Siirtyvien sote-kustannusten muutos oli 1,2 % ja siirtyvien tulojen muutos 0,3 %.

Etelä-Karjala

Lähde Kuntaliitto, Riikonen

Valtionosuuksia maksettiin 786 365 € (2023/789 999 €). Muutettuun talousarvioon verrattuna ne toteutuivat 3,8 % pienempinä. Alkuperäisessä talousarviossa arvio valtionosuuksien määrästä (797 300 €) perustui syyskuussa 2023 julkaistuihin ennakkotietoihin. Lisätalousarviossa arviota korjattiin lokakuussa 2024 julkaistun tiedon perusteella (817 350 €).

Valtionosuuksien muodostuminen

Kunta	Peruspalvelujen valtionosuus (sis. so-le-erät)	Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus yhteensä	Veromenetysten korvaus	Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	Kunnan valtionosuudet yhteensä	Kunnan valtionosuudet yhteensä €/as.	Valtionosuuksien muutos yhteensä € 2023-24	Muutos yhteensä %	Muutos yhteensä €/as.
YHTEENSÄ	1 659 086 696	808 485 153	2 467 571 849	848 000 000	65 779 880	3 381 351 729	611	-235 034 077	-6,5 %	-44
Imatra	6 785 358	7 725 365	14 510 722	3 865 957	-856 118	17 520 562	695	-6 444 041	-26,9 %	-239
Kouvola	-24 528 828	14 025 075	-10 503 753	12 913 777	-7 743 780	-5 333 756	-67	-22 223 433	-131,6 %	-277
Lappeenranta	3 424 486	13 144 799	16 569 285	11 535 024	-5 155 815	22 948 494	316	-4 129 415	-15,3 %	-57
Lemi	267 882	1 323 982	1 591 864	503 955	-700 885	1 394 934	483	-269 841	-16,2 %	-87
Luumäki	-916 504	1 133 239	216 734	875 665	-306 027	786 373	178	-3 617	-0,5 %	1
Parikkala	-990 733	2 018 923	1 028 189	1 025 466	-221 649	1 832 006	413	-555 509	-23,3 %	-110
Rautjärvi	1 665 898	-20 773	1 665 125	588 431	88 240	2 341 796	757	-641 599	-21,5 %	-208
Ruokolhti	760 758	501 513	1 262 271	790 539	-1 115 090	937 720	194	4 773	0,5 %	4
Savitaipale	1 878 391	1 091 048	2 969 439	704 285	331 252	4 004 976	1 230	-691 370	-14,7 %	-210
Taipalsaari	1 657 634	843 893	2 501 528	676 809	-828 305	2 350 032	515	-489 867	-17,2 %	-103

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli Hyte-kerroin määräytyy kunnan tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön tulosten ja prosessien mukaan. Hyte-kertoimeen perustuvaa lisäosaa ei enää eritellä laskelmissa, koska se on osa yleiskatteista peruspalveluiden valtionosuutta.

Rahoitustuotot ja – kulut

Rahoitustuotot ja -kulut olivat yhteensä 772 267 € (2023/510 844 €), mikä on noin 21 % eli 204 000 € muutetussa talousarviossa arvioitua vähemmän. Korkotuotot ylittivät arvon 67 000 € (32 %). Osinkojen tuotto toteutui 88 prosenttisesti ja oli 396 000 €. Korkokulut rahoituslaitoksille ylittivät arvon 116,44 %, euroina ylitys oli 71 000.

2.1. Käyttötalousosan toteutuminen

Taloussuunnitelman käyttötalousosassa valtuusto hyväksyy lautakuntatasoiset toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Taloussuunnitelmassa tavoiteasettelu ja määrärahat muodostavat kokonaisuuden. Valtuustoon nähden sitovia ovat lautakuntatason toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet.

Toiminnallinen tavoite on kuntastrategiasta johdettu, määrärahan käyttötarkoitusta, palvelujen määrää tai laatua tai toiminnan kehittämissuuntaa koskeva tavoite. Tavoite johdetaan tehtävän toiminta-ajatuksesta ja asetetaan määrää tai laatua ilmaisevana tunnuslukuna. Toiminnallinen tavoite on määriteltävissä myös sanallisesti niin, että sen toteutumista on mahdollista arvioida.

Talousarvio vuodelle 2024 hyväksyttiin valtuustossa 11.12.2023 § 39 ja lisätalousarvio 11.11.2024 § 29.

LUUMÄEN KUNTA YHTEENSÄ	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma 2024	Poikkeama	Tot%	Toteuma 2023
TOIMINTATUOTOT							
Liiketoiminnan myyntituotot	752 200	0	752 200	744 300,10	-7 899,90	98,95	690 132
Korvaukset valtiolta	0	0	0	137 136,40	137 136,40	0,00	0
Korvaukset kunnilta ja valtiolta	0	23 880	23 880	34 997,40	11 117,40	146,56	122 002
Muut suoritt. myyntituotot	886 900	1 400	888 300	1 069 300,50	181 000,50	120,38	927 284
Maksutuotot	207 900	10 670	218 570	150 778,23	-67 791,77	68,98	197 998
Tuet ja avustukset	409 300	235 620	644 920	586 074,96	-58 845,04	90,88	627 084
Vuokratuotot	4 593 600	26 430	4 620 030	4 723 373,86	103 343,86	102,24	4 592 168
Muut toimintatuotot	458 500	0	458 500	635 959,80	177 459,80	138,70	175 274
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	7 308 400	298 000	7 606 400	8 081 921,25	475 521,25	106,25	7 331 943
TOIMINTAKULUT							
Palkat ja palkkiot	-6 895 750	-361 570	-7 257 320	-6 679 336,20	577 983,80	92,04	-6 751 926
Henkilösivukulut	-1 743 100	-78 753	-1 821 853	-1 564 914,35	256 938,65	85,90	-1 653 434
Henkilöstökorvaukset	51 900	0	51 900	85 021,84	33 121,84	163,82	73 273
Henkilöstökulut yhteensä	-8 586 950	-440 323	-9 027 273	-8 159 228,71	868 044,29	90,38	-8 332 086
Asiakaspalvelujen ostot	-302 000	0	-302 000	-209 570,34	92 429,66	69,39	-216 417
Muiden palvelujen ostot	-3 964 938	-234 620	-4 199 558	-4 380 951,05	-181 393,05	104,32	-3 775 011
Ostot tilikauden aikana	-1 764 440	-5 050	-1 769 490	-1 576 484,68	193 005,32	89,09	-1 629 731
Avustukset kotitalouksille	-157 000	0	-157 000	-101 327,31	55 672,69	64,54	-101 480
Avustukset yhteisöille	-587 700	0	-587 700	-562 272,58	25 427,42	95,67	-475 664
Vuokrat	-3 322 800	-17 020	-3 339 820	-3 493 089,83	-153 269,83	104,59	-3 301 352
Muut toimintakulut	-101 100	-5 397	-106 497	-99 198,71	7 298,29	93,15	-64 224
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-18 786 928	-702 410	-19 489 338	-18 582 123,21	907 214,79	95,35	-17 895 965
TOIMINTAKATE	-11 478 528	-404 410	-11 882 938	-10 500 201,96	1 382 736,04	88,36	-10 564 022
POISTOT	-1 683 708	0	-1 683 708	-1 715 346,25	-31 638,25	101,88	-1 741 514

2.1.1. Tarkastuslautakunta

Kunnan ja kuntakonsernin tilintarkastus on suoritettu tarkastuslautakunnan alaisena. Tarkastuslautakunnassa on yhteensä viisi (5) jäsentä, joista puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat kuntalain säännöksen mukaisesti valtuutettuja.

Tarkastuslautakunta on asetettu hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunta antaa havainnoistaan oman arviointikertomuksensa vuodelta 2024. Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelman mukaiset painopistoalueet vuonna 2024 olivat hallinto, varhaiskasvatus ja esiopetus, opetus ja koulutus, hyvinvointi- ja terveystavoitteet, turvallisuus ja investoinnit.

Tilintarkastusyhteisönä 2024 jatkoi BDO Auditor Oy. Tilintarkastaja toimii yhteistyössä tarkastuslautakunnan kanssa hyväksytyyn arviointisuunnitelman ja siihen perustuvan työohjelman mukaisesti. Tilintarkastaja antaa tarkastushavainnoistaan oman tarkastuskertomuksensa, joka käsitellään tilinpäätöksen yhteydessä.

Tavoitteena on ollut toimittaa tarkastuslautakunnalle riittävästi materiaalia tarkastuksen suorittamiseksi, hyödyntää tilintarkastuksen havainnoita toiminnan parantamiseen sekä tarkastusten yhteydessä organisaation ja omien toimintatapojen kriittinen tarkastelu, hyvistä käytännöistä oppiminen ja niiden hyödyntäminen omassa toiminnassa.

Tarkastuslautakunnalle on toimitettu sähköisessä muodossa kaikki kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien esityslistat liitteineen sekä muu heidän pyytämänsä materiaali. Tilintarkastusten yhteydessä on saatu tilintarkastajalta ohjeita hallinnon ja taloushallinnon tehtävien hoitamiseen. Lautakunta on kuullut kokouksissaan kunnan johtavia viranhaltijoita näiden toimialojen ajankohtaisista asioista.

Tarkastuslautakunnan toimintakulut, 9530,60 € (talousarvio 12 330 €), toteutuivat 77,3 % talousarvioon verrattuna.

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Toteuma 31.12.2024
Toiminnan luotettavuus	Arviointikertomus	Laadittu	Valmis

2.1.2. Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen valtuustoon nähden sitova toimintakate oli 219 000 € (16 %) arvioitua parempi. Toimintatuotot ylittivät muutetun talousarvion alle 7 000 € (1,4 %) ja toimintakulut alittivat talousarviovarauksen 212 000 €:lla (-11 %).

KUNNANHALLITUS	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma 2024	Poikkeama	Tot%	Toteuma 2023
TOIMINTATUOTOT							
Korvaukset valtiolta	0	0	0	26 210,40	26 210,40	0,00	0
Muut suoritt. myyntituotot	379 000	0	379 000	408 266,05	29 266,05	107,72	366 806
Maksutuotot	0	0	0	-12,10	-12,10	0,00	0
Tuet ja avustukset	44 000	0	44 000	25 765,68	-18 234,32	58,56	9 833
Vuokratuotot	68 700	0	68 700	37 232,58	-31 467,42	54,20	45 964
Muut toimintatuotot	0	0	0	1 000,00	1 000,00	0,00	113
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	491 700	0	491 700	498 462,61	6 762,61	101,38	422 715
TOIMINTAKULUT							
Palkat ja palkkiot	-579 200	-39 350	-618 550	-588 527,71	30 022,29	95,15	-554 889
Henkilösivukulut	-137 700	-15 793	-153 493	-126 949,09	26 543,91	82,71	-126 103
Henkilöstökorvaukset	2 500	0	2 500	3 501,61	1 001,61	140,06	831
Henkilöstökulut yhteensä	-714 400	-55 143	-769 543	-711 975,19	57 567,81	92,52	-680 161
Muiden palvelujen ostot	-768 427	-61 510	-829 937	-665 375,29	164 561,71	80,17	-630 740
Ostot tilikauden aikana	-37 000	0	-37 000	-16 860,80	20 139,20	45,57	-24 152
Avustukset kotitalouksille	-16 000	0	-16 000	-16 299,00	-299,00	101,87	-15 949
Avustukset yhteisöille	-12 000	0	-12 000	-19 750,00	-7 750,00	164,58	-21 921
Vuokrat	-130 000	-7 740	-137 740	-164 625,67	-26 885,67	119,52	-198 064
Muut toimintakulut	-55 200	-4 297	-59 497	-54 815,58	4 681,42	92,13	-31 044
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 733 027	-128 690	-1 861 717	-1 649 701,53	212 015,47	88,61	-1 602 031
TOIMINTAKATE	-1 241 327	-128 690	-1 370 017	-1 151 238,92	218 778,08	84,03	-1 179 316
POISTOT	-23 236	0	-23 236	-23 236,45	-0,45	100,00	-23 237

Kunnanhallituksen alalla toiminnallisten tavoitteiden asettelu jakautuu kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen tavoitteisiin.

Kunnanvaltuusto

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.2024
Toiminnan uudistaminen	Hallintosääntö, konserniohje, hankintaohje	Valmiit	Hallintosääntö hyväksytty valtuustossa 30.9.2024 § 26
Osallisuuden edistäminen	Kuntalaiskohtaamiset	Valtuutettujen osallistuminen toritapahtumiin 2/vuosi	Toteutunut osittain
	Päätöksenteon avoimuus	Osallistamisen ja tiedottamisen edelleen kehittäminen	Toteutunut osittain

Kunnanhallitus

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.2024
Luumäen positiivisen tunnettuuden kasvattaminen alueellisesti ja valtakunnallisesti tehokkaalla viestinnällä ja markkinoinnilla	Syntyvyys	Edelleen korkeampi kuin muissa E-Karjalan kunnissa	Tieto ei vielä saatavissa
	Uutisointi medioissa	Määrä/laatu	Erityisesti Kotkaniemi-foorumi huomioitiin mediassa hyvin Luumäestä oli 790 juttua verkkomediassa
	Positiivinen muuttoliike	Kuntaan muutto suurempi kuin poismuutto	+3
	Laaditaan matkailustrategia	Valmis	Valmis

Hallintopalvelut

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.2024
Palveluiden parantaminen eri kohderyhmissä	Tiedolla johtamisen työvälineiden kehittäminen	Accuna-talouden seurantajärjestelmän käyttöönotto kaikilla toimialueilla	Käytettävissä
	Tiedonhallinnan kehittäminen lainsäädännön vaatimusten mukaisesti	Soveltuvan tietojärjestelmän käyttöönotto	Käyttöönotto aloitettu

Elinvoiman edistäminen ja kuntakehitys

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma 2024	Poikkeama	Tot%	Toteuma 2023
TOIMINTATUOTOT							
Korvaukset valtiolta	0	0	0	110 926,00	110 926,00	0,00	0
Muut suoritt. myyntituotot	23 000	0	23 000	22 128,47	-871,53	96,21	36 780
Tuet ja avustukset	146 100	36 940	183 040	95 550,60	-87 489,40	52,20	160 447
Muut toimintatuotot	0	0	0	0,00	0,00	0,00	200
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	169 100	36 940	206 040	228 605,07	22 565,07	110,95	197 428
TOIMINTAKULUT							
Palkat ja palkkiot	-263 700	0	-263 700	-212 067,57	51 632,43	80,42	-236 066
Henkilösivukulut	-63 800	0	-63 800	-50 061,73	13 738,27	78,47	-56 366
Henkilöstökorvaukset	1 500	0	1 500	7 124,12	5 624,12	474,94	2 435
Henkilöstökulut yhteensä	-326 000	0	-326 000	-255 005,18	70 994,82	78,22	-289 997
Asiakaspalvelujen ostot	-16 000	0	-16 000	-28 000,00	-12 000,00	175,00	-3 724
Muiden palvelujen ostot	-118 974	0	-118 974	-87 539,30	31 434,70	73,58	-95 386
Ostot tilikauden aikana	-17 600	0	-17 600	-8 034,04	9 565,96	45,65	-13 230
Avustukset kotitalouksille	-21 000	0	-21 000	0,00	21 000,00	0,00	0
Avustukset yhteisöille	-220 000	0	-220 000	-276 239,76	-56 239,76	125,56	-252 171
Vuokrat	-76 900	0	-76 900	-68 284,84	8 615,16	88,80	-89 602
Muut toimintakulut	-300	0	-300	-1 709,23	-1 409,23	569,74	-462
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-796 774	0	-796 774	-724 812,35	71 961,65	90,97	-744 572
TOIMINTAKATE	-627 674	36 940	-590 734	-496 207,28	94 526,72	84,00	-547 144
POISTOT	-3 235	0	-3 235	-3 235,20	-0,20	100,01	-3 235

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.2024
Osallistaminen. Muutosrohkeuden lisääminen ja toiminnan uudistaminen	Kuntalaisfoorumien kusten kyläkierrosten järjestäminen;	Aktiivinen verkostoituminen	Ei mitattu
	Kesäkohtaamiset;	Aktiivinen verkostoituminen	Ei mitattu
	Aktiivinen tiedottaminen eri kanavissa ja positiivisen medianäkyvyyden kasvattaminen	Näkyvyyden määrä ja laatu	Toteutunut
Viihtyisä kunta, joka on vetovoimainen myös matkailijoille. Luotettavuus, turvallisuus.	Kunnan henkilöstön sitouttaminen	Asiakaspalaute, työhyvinvointikysely, henkilöstön sairauspoissaolot.	Työhyvinvointikysely toteutettu, tulokset hyvät; sairauspoissaolojen määrä kasvanut 169 työpäivää/2023
	Tapahtumat	Tapahtumatarjontaan edelleen panostaminen	Toteutunut
Palveluiden ja infran edelleen kehittäminen	Yritysten toimintaympäristön kehittäminen.	Yrittäjäbarometrissa E-Karjalan kolmen parhaan kunnan joukossa. Aloittaneiden yritysten määrä suurempi kuin lopettaneiden.	Ei toteutunut

	Etätyömahdollisuuksien parantaminen.	Tietoliikenneyhteysien edelleen kehittäminen, valokuituyhteysien kattavuuden kasvattaminen.	Käynnissä
	Saavutettavuuden parantaminen.	Joukkoliikenneyhteydet.	Elyn kanssa käyty vuoropuhelua. Kunta osti lisävuoroja Luumäki-Kouvola väliille.

2.1.3. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

SIVISTYSLAUTAKUNTA	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma 2024	Poikkeama	Tot%	Toteuma 2023
TOIMINTATUOTOT							
Liiketoiminnan myyntituotot	0	0	0	-281,70	-281,70	0,00	-613
Korvaukset kunnilta ja valtiolta	0	23 880	23 880	34 997,40	11 117,40	146,56	122 002
Muut suoritt. myyntituotot	223 900	1 400	225 300	253 573,03	28 273,03	112,55	271 022
Maksutuotot	149 000	10 670	159 670	93 792,52	-65 877,48	58,74	94 447
Tuet ja avustukset	131 200	198 680	329 880	270 886,24	-58 993,76	82,12	259 356
Vuokratuotot	24 000	26 430	50 430	63 459,17	13 029,17	125,84	67 485
Muut toimintatuotot	40 500	0	40 500	18 530,09	-21 969,91	45,75	1 369
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	568 600	261 060	829 660	734 956,75	-94 703,25	88,59	815 069
TOIMINTAKULUT							
Palkat ja palkkiot	-4 884 150	-312 180	-5 196 330	-4 905 330,44	290 999,56	94,40	-4 920 426
Henkilösivukulut	-1 254 200	-60 996	-1 315 196	-1 159 856,40	155 339,60	88,19	-1 227 537
Henkilöstökorvaukset	42 100	0	42 100	71 345,88	29 245,88	169,47	49 732
Henkilöstökulut yhteensä	-6 096 250	-373 176	-6 469 426	-5 993 840,96	475 585,04	92,65	-6 098 230
Asiakaspalvelujen ostot	-278 000	0	-278 000	-181 510,34	96 489,66	65,29	-212 693
Muiden palvelujen ostot	-1 367 365	-93 110	-1 460 475	-1 693 171,31	-232 696,31	115,93	-1 537 565
Ostot tilikauden aikana	-454 150	-5 050	-459 200	-435 870,12	23 329,88	94,92	-382 055
Avustukset kotitalouksille	-120 000	0	-120 000	-85 028,31	34 971,69	70,86	-85 531
Avustukset yhteisöille	-111 500	0	-111 500	-66 040,00	45 460,00	59,23	-66 350
Vuokrat	-2 833 300	-9 280	-2 842 580	-2 852 053,34	-9 473,34	100,33	-2 730 015
Muut toimintakulut	-15 200	-1 100	-16 300	-33 043,49	-16 743,49	202,72	-21 199
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-11 275 765	-481 716	-11 757 481	-11 340 557,87	416 923,13	96,45	-11 133 638
TOIMINTAKATE	-10 707 165	-220 656	-10 927 821	-10 605 601,12	322 219,88	97,05	-10 318 569
POISTOT	-25 624	0	-25 624	-25 624,16	-0,16	100,00	-30 287

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.2024
Tehdään Luumäki tunnetuksi	Päiväkotien Instagram-tilit markkinoivat kuntaa positiivisesti.	Seuraajamäärä.	Seuraajia Taavetissa 318, Jurvalassa 175. On kasvanut tasaisen rauhallisesti.
	Verkostoidutaan edelleen lähikuntien kanssa varhaiskasvatuksen yhteistyössä.	Osallistuminen yhteistyöhön on säännöllistä.	Toteutunut suunnitellusti.
	Lukio tarjoaa laadukkaan 2. asteen vaihtoehdon niin luumäkeläisille kuin muualta tuleville perusopetuksen päättäneille opiskelijoille.	Lukion kevään yo-kirjoitusten tulokset keskiarvoa korkeammat.	Kaikkien lukioiden keskiarvo v. -24 keväällä 4,17, Taavetin lukion ka. 3,92.
	Lukiota markkinoidaan tehokkaasti.	Tiedotus-/markkinointi lähikuntiin vierailuilla yläkouluilla. Lukion aloitaneiden lukumäärä. Youtube -markkinointivideon katsoneiden määrä.	Opinto-ohjaaja tiedottanut ja hoitanut viestintää muiden koulujen opoille. Oppilaita käynyt tutustumassa Taavetin lukioon. Syksyllä 2024 Taavetin lukiossa aloitti 16 opiskelijaa. Youtubevideota katsottu 1,8 tuhatta kertaa.
	Osaajaverstas -hanke luo mahdollisuuden ammatilliseen toisen asteen koulutukseen Luumäellä ja tukee lukion yrittäjyyskasvatuslinjaa.	Osaajaverstaan opiskelijamäärä on riittävä. Yhteistyö lukion kanssa on jatkuvaa.	Toteutunut osittain.
	Liikuntatilojen markkinointia tehostetaan lähialueiden seuroihin ja muihin toimijoihin.	Liikuntatilojen käyttöaste.	Tilojen käytössä runsaasti vaihtelua. Taavetin kuntosali käyttöasteeltaan korkein.
	Nuorisotyö kattaa niin koulunuorisotyön ja tilatyön. Nuorisoa kontaktoidaan eri tavoin nuorisolain hengen mukaisesti vapaaehtoisperiaatteella.	Kävijämäärät Jemmassa ja Toukolassa sekä koulunuorisotiloilla.	Jemma avoinna 49 kertaa, yht. 1131 käyntiä, ka 23,03. 143 eri kävijää. Isoja ka. 22, pieniä 3-6 lk. 11 kpl. Toukolassa kaikkien ka. 8,5, eri kävijöitä n. 30. Koululla 5-6lk ka. 30, 7lk ka. 15, 8lk ka. 20 ja 9lk ka. 20.
	Laaditaan sosiaalisen median strategia.	Kävijämäärä sosiaalisen median alustoilla.	Strategiaa ei ole toistaiseksi laadittu, vaan on toimittu aiempien yksikkökohtaisten

			käytänteiden mukaan. Kävijämääriä ei toistaiseksi ole hyödynnetty mittareina.
	Yhteistyö kirjaston ulkopuolelle.	Varhaiskasvatus- ja kouluvierailut.	Hanketoiminta (mm. Jehu-karhun luku-polku) toteutunut suunnitelman mukaisesti. Vaka- ja luokkakäynnit kirjastossa 98 kertaa.
	Kirjailijavierailut.	Kirjailijavierailujen määrä.	11 kpl (mukana myös hankkeen vierailijat)
	Kirjavinkkaukset eri ikäryhmille.	Vinkkausten määrä.	31 kpl (mukana myös hankkeen vinkkaukset)
	Osallistutaan aktiivisesti EKHVA:n hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöhön	Yhteistyöryhmiin osallistuminen	Toteutunut.
Teemme rohkeasti kiinnostusta ja viihtyisyyttä parantavia tekoja	Varhaiskasvatuksen laatu pidetään korkeana.		Asiakastyytyväisyyskyselyssä arvioinnin keskiarvo 9,5. Henkilöstön pätevyystaso maan keskiarvon yläpuolella. Suhdeluvut toteutuneet kokopäiväisesti lainmukaisina.
	Päiväkotien ja koulujen pihat toimivat myös virkistys- ja lähiliikuntapaikkoina.	Kunnon seuranta; säännölliset kierrokset teknisen toimen, ympäristöterveydenhuollon ja työterveyshuollon kanssa.	Pihat ovat käyttäjien saavutettavissa ja välineet ovat hyvässä käyttökunnossa.
	EKHVA:n kanssa tehdään aktiivista yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen saralla.	EKHVA:n yhteistyöryhmissä työskentely ja osallistuminen kokouksiin. Kunnan omat yhteiset toimet.	Toteutunut suunnitelmien mukaisesti.
	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä lukion tilat ovat riittävät ja käyttäjilleen turvalliset	Tilojen kunnon seuranta, yhteistyö	Tilojen mitoittamiseen, toiminnallisuuteen sekä kuntoon kiinnitetään huomiota teknisen toimen tilatyöryhmän johdolla. Suunnitelmia tehdään lapsi- ja oppilasmääriin suhteutettuina niin, että näkökulma on riittävän pitkällä tulevaisuudessa.

			Syntyvien määrään perustuvat ennusteet sekä tilojen korjausvelka ohjaavat suunnittelua.
	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä toteutetaan monipuolisesti ja osallistavasti.	Tietoiskut, tapahtumat.	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta toimenpiteitä tehtiin suunnitelmallisesti eri kohderyhmät huomioiden. Raportoidaan yksityiskohteisesti hyvinvointikertomuksessa valtuustokauden päättyessä.
	Oppilaskuljetusten kilpailuttaminen vuonna 2024 suoritetaan sekä kustannustehokkaasti että tarkoituksenmukaisesti.	Oppilaskuljetussopimukset kilpailutetaan keväällä 2024.	Oppilaskuljetuskilpailutus toteutunut syksyllä 2024.
	Suomen harrastamisen malli antaa eri ikäisille lapsille ja nuorille mahdollisuuden osallistua säännöllisesti johonkin ohjattuun vapaa-ajan toimintaan kunnan tarjoamissa tiloissa.	Kerholaisten määrä.	Toteutui samassa mittakaavassa kuin aiemmin.
	Osaajaverstas -hanke tuo innovatiivisia ratkaisuja esim. yritysten ja kunnan yhteistoimintoihin ja tukee kuntalaisia yrittämään ja työllistymään omassa kunnassa.	Osaajaverstaassa mukana olevien opiskelijoiden lukumäärä, yritysten lukumäärä sekä kurssitöiden ja -harjoittelujen lukumäärä.	Toteutui osittain.
	Liikuntatilojen käyttöasteetta tehostetaan tehokkaalla markkinoinnilla ja dynaamisella hinnoittelulla.	Käyttöasteen kehityksen seuranta.	Eri liikuntatilojen käytöasteissa ei merkittäviä muutoksia aiempiin vuosiin.
	Kirjaston tilojen tarjoaminen eri toimintaa varten	Kirjastotapahtumien määrä	Omia tapahtumia 54 kpl (mukana myös kirjaston hankkeen tapahtumat) ja 10 näyttelyä. Kirjaston järjestämissä tapahtumissa oli yhteensä 1695 kävijää.

			Ulkopuolisten järjestämiä tapahtumia tai kokouksia 38 kpl (muistikerho, omaishoitajat, lukupiirit, muut kuin kirjaston järjestämät tapahtumat)
Muutosrohkeuden lisääminen ja toiminnan uudistaminen	Toimitaan luovasti ja tarkoituksenmukaisesti lakien, asetusten ja toimintaohjeiden mukaan.	Toteutettujen toimien seuranta ja arviointi toimintayksiköittäin.	Toteutunut suunnitellusti.
	Sivistystoimen eri vastuualueilla tiedotetaan palvelunkäyttäjää aktiivisesti.	Toteutuneet asiakaskyselyt ja koulujen hyvinvointiprofiilit.	Toteutunut suunnitellusti.
	Pyritään löytämään uusia keinoja kontaktoida nuoria	Tapaamisten kirjaaminen	Toteutunut suunnitellusti.
	Tehdään asiakastytyväisyyskyselyjä ja henkilöstökyselyjä säännöllisesti.	Kyselyjen määrä.	Yksiköt toteuttaneet kyselyt suunnitellusti.
	Toteutetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tapahtumia ja tempauksia.	Toteutuneet tapahtumat.	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä tapahtumia läpi vuoden, esim. kylpyöräily, golfkisat,
	Kirjasto toteuttaa asiakastytyväisyyskyselyjä.	Asiakastytyväisyyskyselyt, kuntalaiskyselyt.	Kirjastossa on jatkuvasti esillä palautelaatikot, joihin on tullut useampi palaute-lappu vuoden aikana. Palaute on ollut pääasiassa positiivista, ja lisäksi joitakin hankintatoiveita esim. lehdistä. Laajempaa asiakastytyväisyyskyselyä ei ole tehty vuoden 2024 aikana.
Palveluiden parantaminen eri kohderyhmissä	Toteutetaan palvelut ammattitaitoisesti ja vastuullisesti.	Asiakaskyselyt eri toimintayksiköissä.	Toteutunut suunnitellusti.
	Seurataan palveluista saatavaa palautetta.		Toteutunut suunnitellusti.
	Pyritään ammatillisesti pätevän henkilöstön rekrytointiin	Pätevien hakijoiden määrä	Rekrytoinnit edenneet suunnitellusti ja tehtäviin saatu päteviä työntekijöitä.

2.1.4. Tekninen lautakunta

TEKNINEN LAUTAKUNTA	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma 2024	Poikkeama	Tot%	Toteuma 2023
TOIMINTATUOTOT							
Liiketoiminnan myyntituotot	752 200	0	752 200	744 581,80	-7 618,20	98,99	690 745
Muut suoritt. myyntituotot	261 000	0	261 000	385 155,54	124 155,54	147,57	252 677
Maksutuotot	400	0	400	647,79	247,79	161,95	0
Tuet ja avustukset	8 000	0	8 000	18 005,86	10 005,86	225,07	22 394
Vuokratuotot	4 500 900	0	4 500 900	4 622 682,11	121 782,11	102,71	4 478 718
Muut toimintatuotot	418 000	0	418 000	616 429,71	198 429,71	147,47	173 391
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	5 940 500	0	5 940 500	6 387 502,81	447 002,81	107,52	5 617 925
TOIMINTAKULUT							
Palkat ja palkkiot	-980 400	-10 040	-990 440	-828 442,05	161 997,95	83,64	-903 902
Henkilösivukulut	-243 300	-1 964	-245 264	-201 188,44	44 075,56	82,03	-211 918
Henkilöstökorvaukset	5 400	0	5 400	3 050,23	-2 349,77	56,49	19 897
Henkilöstökulut yhteensä	-1 218 300	-12 004	-1 230 304	-1 026 580,26	203 723,74	83,44	-1 095 922
Asiakaspalvelujen ostot	-8 000	0	-8 000	-60,00	7 940,00	0,75	0
Muiden palvelujen ostot	-1 313 813	-80 000	-1 393 813	-1 476 851,81	-83 038,81	105,96	-1 316 328
Ostot tilikauden aikana	-1 252 890	0	-1 252 890	-1 111 030,45	141 859,55	88,68	-1 192 230
Avustukset yhteisöille	-244 200	0	-244 200	-200 242,82	43 957,18	82,00	-135 223
Vuokrat	-233 200	0	-233 200	-359 841,18	-126 641,18	154,31	-235 967
Muut toimintakulut	-30 400	0	-30 400	-8 175,86	22 224,14	26,89	-11 518
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4 300 803	-92 004	-4 392 807	-4 182 782,38	210 024,62	95,22	-3 987 189
TOIMINTAKATE	1 639 697	-92 004	1 547 693	2 204 720,43	657 027,43	142,45	1 630 736
POISTOT	-1 631 613	0	-1 631 613	-1 663 250,44	-31 637,44	101,94	-1 684 756

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.2024
Teemme rohkeasti kiinnostusta ja viihtyisyyttä parantavia tekoja	Ulkoalueiden kunnossapidon ajantasainen sähköinen seuranta kartalla ja toimenpiteiden raportointi sähköisesti.	Tyydyttävä: Sovellusta ei ole saatu käyttöön otettua ja tiedottaminen tapahtuu kunnan viestintäkanavissa. Hyvä: Sovellus on saatu käyttöön otettua ja tekijät pystyvät käyttämään sitä. Erinomainen: Sovellus on saatu käyttöön otettu ja tekijät pystyvät käyttämään sitä. Kuntalaiset ovat ottaneet tämän seurantaan.	Sovellusta ei otettu käyttöön vuonna 2024, kun sopivaa ei löydetty. Jatketaan vuonna 2025. Tunnusluku: Tyydyttävä
	Kunnan ylläpitämien retkeilyreittien kokonaisvaltainen kehittäminen.	Tyydyttävä: Ei toimintatapa muutosta Hyvä: Toimintatapa muutos tapahtuu ja ul-	Erinomainen: Etelä-Karjalan virkistysaluepäätö vastaa laavujen ja nuotiopaikkojen kunnos-

		<p>kopuolinen kunnossapitäjä laavuilla / nuotiopaikoilla.</p> <p>Erinomainen: Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö vastaa laavujen ja nuotiopaikkojen kunnossapidosta. Kunta hoitaa retkeilyreittien kunnossapitoa samaan tapaan kuin ennen.</p>	<p>sapidosta. Kunta hoitaa retkeilyreittien kunnossapitoa samaan tapaan kuin ennen.</p>
	<p>Kunnan ja Kivijärven tunnettuutta lisäävät kyselyt kunnan järjestämistä puitteista kuten venepaikoista, liikuntapaikoista ja kunnan liikenneturvallisuudesta.</p>	<p>Järjestetään eri osa-alueisiin liittyvät kyselyt. Vastanneiden määrä:</p> <p>Tyydyttävä: 30 tai vähemmän</p> <p>Hyvä: 30 – 70</p> <p>Erinomainen: 70 tai enemmän.</p> <p>Vastaukset käsitellään ja koostetaan yhteenveto tarvittaville tahoille. (vaikuttavat varmasti tulevaisuuden investointeihin)</p>	<p>Kysely toteutetaan veneilykauden alussa keväällä 2025, kun laskut toimitetaan venepaikan vuokranneille.</p>
Toiminnan uudistaminen	<p>Työluvan käyttöönotto kunnan hallinnoimilla katu- ja yleisillä alueilla.</p>	<p>Tyydyttävä: Sovellusta ei ole saatu käyttöönotettua ja katulupa haetaan vanhan tavan mukaisesti.</p> <p>Hyvä: Sovellus on saatu käyttöönotettua, mutta kaikki hakemukset eivät tule sovelluksen kautta.</p> <p>Erinomainen: Sovellus on saatu käyttöönotettu ja kaikki hakemukset tulevat sovelluksen kautta.</p>	<p>Erinomainen: Sovellus on saatu käyttöönotettu ja kaikki hakemukset tulevat sovelluksen kautta.</p>
	<p>Kiinteistöstrategian luominen poikkihallinnollisella valmistelulla.</p>	<p>Hyvä: Kiinteistöstrategian valmistelussa huomioidaan muut toimialat</p> <p>Erinomainen: Kiinteistöstrategiassa huomioidaan muut toimialat ja</p>	<p>Erinomainen: Kiinteistöstrategiassa huomioidaan muut toimialat ja kootaan työryhmä eri toimialoista. Kiinteistöstrategian tekeminen aloitettiin vuonna</p>

		kootaan työryhmä eri toimialoista.	2024, joka valmistuu vuonna 2025
--	--	------------------------------------	----------------------------------

2.1.5. Ympäristölautakunta

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma 2024	Poikkeama	Tot%	Toteuma 2023
TOIMINTATUOTOT							
Muut suoritt. myyntituotot	0	0	0	177,41	177,41	0,00	0
Maksutuotot	58 500	0	58 500	56 350,02	-2 149,98	96,32	103 551
Tuet ja avustukset	80 000	0	80 000	175 866,58	95 866,58	219,83	175 053
Muut toimintatuotot	0	0	0	0,00	0,00	0,00	202
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	138 500	0	138 500	232 394,01	93 894,01	167,79	278 806
TOIMINTAKULUT							
Palkat ja palkkiot	-188 300	0	-188 300	-144 968,43	43 331,57	76,99	-136 643
Henkilösivukulut	-44 100	0	-44 100	-26 858,69	17 241,31	60,90	-31 510
Henkilöstökorvaukset	400	0	400	0,00	-400,00	0,00	379
Henkilöstökulut yhteensä	-232 000	0	-232 000	-171 827,12	60 172,88	74,06	-167 775
Muiden palvelujen ostot	-396 359	0	-396 359	-458 013,34	-61 654,34	115,56	-194 991
Ostot tilikauden aikana	-2 800	0	-2 800	-4 689,27	-1 889,27	167,47	-18 065
Vuokrat	-49 400	0	-49 400	-48 284,80	1 115,20	97,74	-47 705
Muut toimintakulut	0	0	0	-1 454,55	-1 454,55	0,00	0
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-680 559	0	-680 559	-684 269,08	-3 710,08	100,55	-428 536
TOIMINTAKATE	-542 059	0	-542 059	-451 875,07	90 183,93	83,36	-149 729

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/tunnusluku	Tilanne 31.12.2024
Teemme rohkeasti kiinnostusta ja viihtyisyyttä parantavia tekoja	Väliväylän kunnostushankkeen edistäminen Luumäen kunnan alueella	Toteutetaan vähintään yksi vesiensuojelukohde Luumäen kunnan alueelle	Rönänsuon – Hunke-rinsuon vesiensuoje-lukohteen rakentami-sen rahoitushakemuk-sen valmistelu tehty vuonna 24
	Pintavesistöjen suoje-lun edistäminen	Yksi kosteikkoalueen maanvaihto yksityisen maanomistajan kanssa	Kosteikko maanvaihto ei ole edennyt vuonna 24, asiaa jatketaan tänä vuonna Urpalon-järven kunnostus-hankkeen yhteydessä
Palveluiden parantami-nen eri kohderyhmissä	Rakennusvalvonnan hinnaston ja kunnan rakennusjärjestyksen päi-vittäminen	Rakennusjärjestyksen käsittely käynnissä. Rakennusvalvonnan taksa valmis ja hyväk-sytty.	Rakennusjärjestyksen käsittely käynnissä. Rakennusvalvonnan taksa valmis ja hyväk-sytty helmikuussa 2025

2.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen (ulkoinen ja sisäinen)

LUUMÄEN KUNTA TULOSLASKELMA	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos	Toteutuma 2024	Poikkeama	Tot%	Toteutunut 2023
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	1 639 100	25 280	1 664 380	1 985 734,40	321 354,40	119,31	1 739 419
Maksutuotot	207 900	10 670	218 570	150 778,23	-67 791,77	68,98	197 998
Tuet ja avustukset	409 300	235 620	644 920	586 074,96	-58 845,04	90,88	627 084
Muut toimintatuotot	5 052 100	26 430	5 078 530	5 359 333,66	280 803,66	105,53	4 767 442
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	7 308 400	298 000	7 606 400	8 081 921,25	475 521,25	106,25	7 331 943
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
Maksetut palkat ja palkkiot	-6 895 750	-361 570	-7 257 320	-6 679 336,20	577 983,80	92,04	-6 751 926
Henkilöstökorvaukset	51 900	0	51 900	85 021,84	33 121,84	163,82	73 273
Palkat ja palkkiot yhteensä	-6 843 850	-361 570	-7 205 420	-6 594 314,36	611 105,64	91,52	-6 678 652
Henkilösivukulut							
Eläkekulut	-1 469 800	-61 360	-1 531 160	-1 389 275,84	141 884,16	90,73	-1 415 528
Muut henkilösivukulut	-273 300	-17 393	-290 693	-175 638,51	115 054,49	60,42	-237 905
Henkilöstökulut yhteensä	-8 586 950	-440 323	-9 027 273	-8 159 228,71	868 044,29	90,38	-8 332 086
Asiakaspalvelujen ostot	-302 000	0	-302 000	-209 570,34	92 429,66	69,39	-216 417
Muiden palvelujen ostot	-3 964 938	-234 620	-4 199 558	-4 380 951,05	-181 393,05	104,32	-3 775 011
Palvelujen ostot yhteensä	-4 266 938	-234 620	-4 501 558	-4 590 521,39	-88 963,39	101,98	-3 991 428
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 764 440	-5 050	-1 769 490	-1 576 484,68	193 005,32	89,09	-1 629 731
Avustukset	-744 700	0	-744 700	-663 599,89	81 100,11	89,11	-577 144
Vuokrakulut	-3 322 800	-17 020	-3 339 820	-3 493 089,83	-153 269,83	104,59	-3 301 352
Muut toimintakulut	-101 100	-5 397	-106 497	-99 198,71	7 298,29	93,15	-64 224
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-18 786 928	-702 410	-19 489 338	-18 582 123,21	907 214,79	95,35	-17 895 965
TOIMINTAKATE	-11 478 528	-404 410	-11 882 938	-10 500 201,96	1 382 736,04	88,36	-10 564 022
Verotulot	10 141 000	354 000	10 495 000	10 652 068,82	157 068,82	101,50	10 290 549
Valtionosuudet	797 300	20 050	817 350	786 365,00	-30 985,00	96,21	789 999
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot	208 000	0	208 000	275 145,55	67 145,55	132,28	392 169
Muut rahoitustuotot	706 900	204 720	911 620	787 159,00	-124 461,00	86,35	295 055
Korkokulut	-31 000	-29 900	-60 900	-131 814,33	-70 914,33	216,44	-95 943
Muut rahoituskulut	-82 400	0	-82 400	-158 222,93	-75 822,93	192,02	-80 437
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	801 500	174 820	976 320	772 267,29	-204 052,71	79,10	510 844
VUOSIKATE	261 272	144 460	405 732	1 710 499,15	1 304 767,15	421,58	1 027 370
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunn.mukaiset poistot	-1 683 708	0	-1 683 708	-1 715 346,25	-31 638,25	101,88	-1 741 514
Satunnaiset erät							
TILIKAUDEN TULOS	-1 422 436	144 460	-1 277 976	-4 847,10	1 273 128,90	0,38	-714 145
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	625 600	0	625 600	603 285,82	-22 314,18	96,43	627 327
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-796 836	144 460	-652 376	598 438,72	1 250 814,72	-91,73	-86 818

Verotulojen erittely

VEROTULOT	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos	Toteutuma 2024	Poikkeama	Tot%	Toteutunut 2023
Kunnan tulovero	6 994 000	380 000	7 374 000	7 511 578,65	137 578,65	101,87	7 044 363
Kiinteistövero	1 856 000	28 000	1 884 000	1 879 220,81	-4 779,19	99,75	1 711 914
Yhteisövero	1 291 000	-54 000	1 237 000	1 261 269,36	24 269,36	101,96	1 534 272
Verotulot yhteensä	10 141 000	354 000	10 495 000	10 652 068,82	157 068,82	101,50	10 290 549

	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo milj.€	Muutos %
2020	20,50 %	74,5	2,76
2021	20,50 %	75,8	1,74
2022	21,00 %	76,9	1,45
2023	8,36 %	80,2	4,29
2024	8,8 %	83,0	3,7 %

Valtionosuuksien erittely

VALTIONOSUUDET	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos	Toteutuma 2024	Poikkeama	Tot%	Toteutunut 2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta	-823 700	-92 804	-916 504	-916 504,00	0,00	100,00	-574 520
Verotuloihin perustuva tasaus	1 132 000	1 239	1 133 239	1 133 239,00	0,00	100,00	823 354
Opetus- ja kulttuuritoimen muu rahoitus	-399 000	123 950	-275 050	-306 034,00	-30 984,00	111,26	-353 267
Verotulomenetyksen kompensatio	888 000	-12 335	875 665	875 664,00	-1,00	100,00	894 432
Valtionosuudet yhteensä	797 300	20 050	817 350	786 365,00	-30 985,00	96,21	789 999

2.3. Investointien toteutuminen

Vuoden 2024 investoinnit onnistuivat pääosin suunnitellusti ja pysyttiin talousarvion mukaisissa määrärahoissa. Muutamia hankkeita ei toteutettu tai toteutukseen ei löytynyt toimijaa. Investointeja oli vuonna 2024 useita ja hyvin monipuolisia, jotka vaikuttavat tulevaisuudessa hyvin moneen eri kuntalaiseen. Muutamia huomioita vuoden investoinneista:

- Uusi Hyvinvointiasema oli vuoden 2024 suurin investointi, joka onnistui erinomaisesti. Työt valmistuivat sopimuksen mukaisesti ja luovutettiin kunnalle 2.12.2024. Rakentamisen kustannukset olivat kustannusarvion mukainen ja lisätyöprosentti ainoastaan alle 4 %. Etelä-Karjalan hyvinvointialue aloitti osittain toiminnan joulukuun alussa uudella hyvinvointiasemalla

- Virastotien katusaneeraus toteutettiin loppuvuodesta 2024 ja avattiin liikenteelle ennen uuden hyvinvointiaseman valmistumista. Varattu määräraha riitti tähän investointiin ja myös Traficom: n avustus on mahdollista saada vaikkakaan ei suunnittelussa suuruudessa.
- Kunnantalolle rakennettiin kehitysvammaisten päivätoimintayksikkö, jonka kokonaiskustannukset olivat huomattavasti pienemmät mitä tähän varattu määräraha. Kustannukset olivat reilut 60 % suunnittelusta määrarahasta. Tilat saatiin luovutettua Etelä-Karjalan hyvinvointialueen käyttöön syyskuun alussa.
- Uudet eläinlääkinnän tilat rakennettiin osoitteeseen Marttilantie 36 ja investointi oli määrärahojen mukainen. Investointi toteutettiin rakennustöiden osalta omana työn ja erityisalojen työt ostettiin alan toimijoilta. Eläinlääkinnän palvelut aloittivat joulukuussa toiminnan uusituissa tiloissa.
- Jäähallilla vuonna 2024 vahvistettiin katon rakennetta, uusittiin valaistusta ja katso-moa paranneltiin. Vuonna 2024 ostettiin myös joustokaukalo jäähallille, joka asen-nettaan keväällä 2025. Tähän määrätty määräraha alitettiin ja avustus saatiin täysi-määräisenä.
- Vuonna 2024 oli varattu määräraha vesitornin katon korjaukseen. Hanke keskeytet-tiin ja siirrettiin tulevaisuuteen, kun suunnittelussa tuli esille asioita, jotka on huomi-oitava kokonaisuuden suunnittelussa. Vanhan vesitornin saneeraus tähän päivään vaatisi huomattavan suuren määrärahan, joten vaihtoehtoihin nostettiin mukaan uu-den vesitornin rakentaminen tai alavesisäiliörakenne, joka mahdollistaisi vesitor-nista luopumisen.
- Taavetin koulukeskuksen keittiön kellaria saneerattiin vuonna 2024 ja työt onnistui-ivat odotetulla tavalla. Taavetin koulukeskusta varten perustettiin tilatyöryhmä, joka pohtii tulevaisuuden tilatarvetta ja kiinteistön saneeraustarvetta. Kellarin sisäilmaa saatiin saneerauksen myötä paranneltua ja sisäilmaraportissa ei ollut huomautetta-vaa. Kuitenkin keittiön ja kellarin välisessä rakenteessa on havaittavissa poik-keamaa, jolle on tulevaisuudessa tehtävä jotakin. Taavetin koulukeskukseen on ti-lattu vuoden 2025 alussa kuntoarviot, rakenneavaukset ja sisäilmamittaukset.

Investointiosan sitovuustaso valtuuston nähden on investointiosan kokonaistaso.

	INVESTOINTIOSA 2024	Alkuperäinen talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma 2024	Toteutuma %
104	Hallinnon tietojärjestelmän investointi MENOT	-12 000	0	-12 000	0,00	0,00
108	Valokuiturakentaminen JATKUU MENOT	-500 000	0	-500 000	-480 905,50	96,18
111	Sähköautojen latausjärjestelmät MENOT	-15 000	0	-15 000	0,00	0,00
204	Hyvinvointiasema MENOT	0	-380 000	-380 000	-378 232,80	99,53
206	Päivätoimintakeskus kunnantalolle MENOT	-350 000	0	-350 000	-217 132,25	62,04
511	Taavetin opetuksen tilajärjestelyt JATKUU MENOT	-70 000	0	-70 000	-31 381,26	44,83
512	Melunvaimennus Taavetin koulun liikuntasaliin MENOT	-15 000	0	-15 000	-11 071,50	73,81
513	Jemman ilmanvaihto MENOT	-55 000	0	-55 000	0,00	0,00
514	Ilmatämpöpumput Kangasvarren koululle MENOT	-20 000	0	-20 000	0,00	0,00
732	Maanhankinta MENOT	-40 000	0	-40 000	-37 060,00	92,65
733	Jäähallin rungon korjaus MENOT	-698 000	0			
734	Jäähallin valaistuksen saneeraus MENOT	-35 000	0			
794	Jäähallin katon saneeraus TULOT	175 000	0	175 000	303 600,00	173,49
		0	0	-733 000	-594 917,61	81,16
735	Vuositittaiset asfalttoinnit MENOT	-140 000	0	-140 000	-132 768,58	94,83
737	Leikkipuistot ja viheralueet MENOT	-13 000	0	-13 000	-12 402,89	95,41
742	Hankesuunnittelu MENOT	-50 000	0	-50 000	-14 886,82	29,77
781	Taavetin koulun kellari MENOT	-450 000	0	-450 000	-77 893,31	17,31
783	Välväyähankkeen laiturit MENOT	-20 000	0	-20 000	0,00	0,00
791	Taavetti kuntorata/valais MENOT	-30 000	0	-30 000	0,00	0,00
792	Virastotie kevyenväylät TULOT	125 000	0	125 000	30 000,00	24,00
		-287 000	0	-287 000	-274 728,90	95,72
793	Kartoitus valaistus+infra JATKUU MENOT	-37 000	0	-37 000	-12 616,84	34,10
795	Vesitörmän saneeraus JATKUU MENOT	-400 000	0	-400 000	-15 961,70	3,99
796	Yhdyskuntavesien hallinta JATKUU MENOT	-50 000	0	-50 000	-17 845,61	35,69
827	Eläinlääkintähuollon tila MENOT	-129 000	0	-129 000	-96 180,38	74,56
828	Maksuosuus Välväytä MENOT	-12 000	0	-12 000	0,00	0,00
829	Rak.vatv. ohjelmistopäivi MENOT	-30 000	0	-30 000	0,00	0,00
	KAIKKI YHTEENSÄ					
	TULOT	300 000	0	300 000	333 600,00	111,20
	MENOT	-3 458 000	-380 000	-3 838 000	-2 405 985,95	62,69

2.4. Rahoitusosan toteutuminen

RAHOITUSLASKELMA	Talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteuma 2024	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	268 172	144 460	412 632	-1 710 499,15	-2 123 131,15
Satunnaiset erät	0	0	0	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-50 000	0	-50 000	572 690,29	622 690,29
Investointien rahavirta					0,00
Investointimenot	-3 458 000	-380 000	-3 838 000	2 018 356,09	5 856 356,09
Rah.osuudet investointimenoihin	125 000	0	125 000	-175 000,00	-300 000,00
Pysyvien vast.hyöd.luovutustuotot	100 000	0	100 000	-695 237,00	-795 237,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 014 828	-235 540	-3 250 368	10 310,23	3 260 678,23
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	35 500	0	35 500	0,00	-35 500,00
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik.lainojen lisäys	3 000 000	0	3 000 000	1 000 000,00	-2 000 000,00
Pitkäaik.lainojen vähennys	-168 600	0	-168 600	-168 634,44	-34,44
Lyhytaik.lainojen muutos	0	0	0		
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0		
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0,00	0,00
Vaikutus maksuvalmiuteen	-147 928	-235 540	-383 468	841 676	1 225 144

2.5. Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

KÄYTTÖTALOUSOSA	Sito- vuus	Määrärahat					Tuloarviot				
		TA	TA- muu- tok- set	TA muu- tosten jäl- keen	Toteu- tuma	Poik- keama	TA	TA- muu- tok- set	TA muu- tosten jäl- keen	Toteu- tuma	Poik- keama
Kunnanhallitus	N	1 733	129	1 862	1 650	-212	492	0	492	498	6
Hyvinvoinnin ja terv.edist.	N	797	0	797	725	-72	169	37	206	229	23
Sivistyslautakunta	N	11 276	482	11 757	11 341	-416	569	261	830	735	-95
Tekninen lautakunta	N	4 301	92	4 393	4 183	-210	5 941	0	5 941	6 388	447
Ympäristölautakunta	N	681	0	681	684	3	139	0	139	232	93
Yhteensä		18 787	708	19 489	18 582	-907	7 308	298	7 606	8 082	476
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						10 141	354	10 495	10 652	157
Valtionosuudet	B						797	20	817	786	-31
Rahoitustulot ja -menot	B	82	0	82	158	76	707	208	912	787	-125
Yhteensä		82	0	82	158	76	11 645	582	12 224	12 225	1
INVESTOINTIOSA											
Yhteensä	B	3 458	380	3 838	2 018	-1 820	300	0	300	175	-125
RAHOITUSOSA											
Tulorah korjauserät	B	50		50	573	523					
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lis.					0						
Antolainasaamisten väh.	B						36		36	0	-36
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lis.	B						3 000		3 000	1 000	-2 000
Pitkäaikaisten lainojen väh.	B	169		169	169	0					
Muut maksuvalm muutokset	B									857	857
Yhteensä		219	0	219	742	523	3 036	0	3 036	1 857	-1 179
Kaikki yhteensä		22 546	1 088	23 628	21 500	-2 128	22 289	880	23 166	22 339	-827

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. Tuloslaskelma vertailutietoineen (ulkoinen)

TULOSLASKELMA (ulkoinen)	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	1 262 639,19	1 028 453,89
Maksutuotot	150 778,23	197 998,19
Tuet ja avustukset	586 074,96	627 083,76
Vuokratuotot	1 588 874,02	1 539 740,78
Muut toimintatuotot	635 959,80	175 274,26
TOIMINTATUOTOT YHTEENSA	4 224 326,20	3 568 550,88
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Maksetut palkat ja palkkiot	-6 679 336,20	-6 751 925,54
Henkilöstökorvaukset	85 021,84	73 273,29
Palkat ja palkkiot yhteensä	-6 594 314,36	-6 678 652,25
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 389 275,84	-1 415 528,17
Muut henkilösivukulut	-175 638,51	-237 905,44
Henkilösivukulut yhteensä	-1 564 914,35	-1 653 433,61
Henkilöstökulut yhteensä	-8 159 228,71	-8 332 085,86
Asiakaspalvelujen ostot	-209 570,34	-216 416,82
Muiden palvelujen ostot	-3 679 329,13	-3 083 813,81
Palvelujen ostot yhteensä	-3 888 899,47	-3 300 230,63
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 555 011,39	-1 609 962,96
Avustukset	-663 599,89	-577 144,47
Vuokratulut	-358 589,99	-248 924,96
Muut toimintakulut	-99 198,71	-64 224,00
TOIMINTAKULUT YHTEENSA	-14 724 528,16	-14 132 572,88
TOIMINTAKATE	-10 500 201,96	-10 564 022,00
Verotulot	10 652 068,82	10 290 549,14
Valtionosuudet	786 365,00	789 999,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	275 145,55	392 169,08
Muut rahoitustuotot	754 785,82	262 681,62
Korkokulut	-131 814,33	-95 943,48
Muut rahoituskulut	-125 849,75	-48 063,68
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	772 267,29	510 843,54
VUOSIKATE	1 710 499,15	1 027 369,68
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunn.mukaiset poistot	-1 715 346,25	-1 741 514,20
Satunnaiset erät		
TILIKAUDEN TULOS	-4 847,10	-714 144,52
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	603 285,82	627 326,69
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	598 438,72	-86 817,83

3.2. Rahoituslaskelma vertailutietoineen

RAHOITUSLASKELMA	31.12.2024	31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 710 499,15	1 027 369,68
Tulorahoituksen korjauserät	-572 690,29	-148 110,02
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 018 356,09	-1 841 141,45
Rah.osuudet investointimen.	175 000,00	38 300,00
Pysyvien vast.hyöd.luovutustuotot	695 237,00	237 165,47
Toiminnan ja investointien rahavirta	-10 310,23	-686 416,32
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lainojen lisäys	1 000 000,00	0,00
Pitkäaik.lainojen vähennys	-168 634,44	-168 634,44
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varat ja po:n muutokset	-145 081,59	555,81
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	52 685,64
Saamisten muutos	1 030 205,56	-1 109 130,17
Korottomien velkojen muutos	-722 898,35	-85 384,50
Rahoituksen rahavirta	993 591,18	-1 309 907,66
RAHAVAROJEN MUUTOS	983 280,95	-1 996 323,98
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	11 580 905,59	10 597 624,64
Rahavarat 1.1.	10 597 624,64	12 593 948,62
	983 280,95	-1 996 323,98

3.3. Tase vertailutietoineen

TASE	Tilinpäätös 31.12.2024	Tilinpäätös 31.12.2023
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	3 940,16	32 050,43
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	3 940,16	32 050,43
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 249 485,39	4 327 092,60
Rakennukset	14 618 543,68	14 341 838,71
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 417 550,58	3 710 168,87
Koneet ja kalusto	91 620,80	155 517,37
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	880 556,88	739 006,83
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	23 257 757,33	23 273 624,38
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	4 965 073,44	4 915 632,99
Muut lainasaamiset	1 120 289,75	1 120 289,75
Sijoitukset yhteensä	6 085 363,19	6 035 922,74
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	29 347 060,68	29 341 597,55
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahj.rahastojen erityiskatt.	265 883,42	217 887,02
Muut toimeksiantojen varat	0,00	371,49
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	265 883,42	218 258,51
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Muu vaihto-omaisuus	169 099,58	169 099,58
Vaihto-omaisuus yhteensä	169 099,58	169 099,58
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	985 881,00	1 021 381,00
Muut saamiset	1 990,00	1 990,00
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	987 871,00	1 023 371,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	418 883,30	1 565 781,50
Lainasaamiset	53 250,00	53 250,00
Muut saamiset	134 164,97	51 414,33
Siirtosaamiset	307 431,23	237 989,23
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	913 729,50	1 908 435,06
Saamiset yhteensä	1 901 600,50	2 931 806,06
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	2 212 843,30	2 261 711,30
Sijoitukset rahamarkkinainst	6 555 690,54	7 256 180,76
Rahoitusarvopaperit yhteensä	8 768 533,84	9 517 892,06
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset yhteensä	2 812 371,75	1 079 732,58
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	13 651 605,67	13 698 530,28
VASTAAVAA YHTEENSÄ	43 264 549,77	43 258 386,34

TASE	Tilinpäätös 31.12.2024	Tilinpäätös 31.12.2023
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	-17 696 574,34	-17 696 574,34
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	-13 121 851,90	-13 208 669,73
Tilikauden yli-/alijäämä	-598 438,72	86 817,83
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	-31 416 864,96	-30 818 426,24
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	-3 588 091,15	-4 191 376,97
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET YHTEENSÄ	-3 588 091,15	-4 191 376,97
PAKOLLISET VARAUKSET		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	0,00	-773,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	-602 817,60	-699 501,28
Muut toimeksiantojen pääomat	-427,28	-87,55
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	-603 244,88	-700 361,83
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	-4 192 650,78	-3 466 547,22
Saadut ennakot	-670 813,05	-708 507,61
Muut velat	-410 985,42	-410 713,26
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-5 274 449,25	-4 585 768,09
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	-273 896,44	-168 634,44
Saadut ennakot	-3 878,85	-2 350,62
Ostovelat	-624 246,15	-1 201 025,83
Muut velat	-202 301,78	-368 614,16
Siirtovelat	-1 277 576,31	-1 221 828,16
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-2 381 899,53	-2 962 453,21
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	-7 656 348,78	-7 548 221,30
VASTATTAVAA	-43 264 549,77	-43 258 386,34

3.4. Konsernilaskelmat vertailutietoineen

3.4.1. Konsernituloslaskelma

	2024	2023
TULOSLASKELMA		
Toimintatuotot	10 465 766	5 883 115
Toimintakulut	-9 907 183	-15 639 476
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tap- piosta)	-37 436	-31 400
Toimintakate	-9 944 619	-9 787 761
Verotulot	10 652 069	10 290 549
Valtionosuudet	1 196 464	1 176 557
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	238 035	349 428
Muut rahoitustuotot	802 287	283 883
Korkokulut	-462 359	-382 860
Muut rahoituskulut	-158 271	-81 715
Vuosikate	2 323 607	1 848 080

Poistot	-2 562 352	-2 631 158
Arvonalentumiset	0	0
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	-238 746	-783 078
Tilinpäätössiirrot	1 444	4 820
Tilikauden verot	2 157	-12 594
Laskennalliset verot	13 602	421
Vähemmistöosuudet	58 419	47 483
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-163 124	-742 948

3.4.2. Konsernin rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 361 042,38	1 847 479,99
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tilikauden verot	-2 157,00	-12 173,00
Tulorahoituksen korjauserä	-558 544,63	-133 285,23
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 800 340,75	1 702 021,76
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 116 231,70	-2 569 913,08
Rahoitusosuudet investointimenoihin	175 198,98	38 300,00
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	695 280,01	240 110,56
Investointien rahavirta yhteensä	-1 245 752,71	-2 291 502,52
Toiminnan ja investointien rahavirta yhteensä	554 588,03	-589 480,76
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainojen lisäykset		19 004
Antolainojen vähennykset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 000 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-840 670,81	-431 751,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-106 504,02	73 000,00
Oman pääoman muutokset	31 147,20	120 796,41
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen po. ja varojen muut.	-143 392,13	3 250,37
Vaihtomaisuuden muutos	4 603,64	54 967,91
Saamisten muutos	1 066 382,05	-1 168 350,48
Korottomien velkojen muutos	-693 847,57	-212 394,14
Rahoituksen rahavirta yhteensä	317 718,37	-1 541 476,68
RAHAVAROJEN MUUTOS	872 306,40	-2 130 957,44
Rahavarat 31.12	12 145 327,16	11 273 020,00
Rahavarat 1.1.	11 273 020,75	13 403 977,44
RAHAVAROJEN MUUTOS	872 306,40	-2 130 957,44

3.4.3.Konsernitase

	2024	2023
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet:		
Aineettomat oikeudet	2 433	267
Muut pitkävaikutteiset menot	3 940	36 211
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	6 373	36 478
Aineelliset hyödykkeet:		
Maa- ja vesialueet	4 914 824	4 992 366
Rakennukset	24 547 109	24 875 234
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 433 649	3 731 847
Koneet ja kalusto	944 787	1 129 695
Muut aineelliset hyödykkeet	16 291	18 728
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinn.	884 074	744 419
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	34 740 734	35 492 289
Sijoitukset:		
Tytäryhtiöosakkeet ja osuudet	0	0
Osakkuusyhtiöosuudet	296 956	417 268
Muut osakkeet ja osuudet	476 212	476 333
Muut lainasaamiset	261 818	261 818
Muut saamiset	0	21 000
Sijoitukset yhteensä	1 034 986	1 176 419
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	754 920	593 921
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	265 883	218 258
Toimeksiantojen varat yhteensä	1 020 803	812 179
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus:		
Aineet ja tarvikkeet	597	457
Keskeneräiset tuotteet	9 761	14 505
Muu vaihto-omaisuus	169 100	169 100
Vaihto-omaisuus yhteensä	179 457	184 062
SAAMISET		
Pitkäaikaiset saamiset:		
Lainasaamiset	1 000	1 000
Muut saamiset	42 121	60 446
Lyhytaikaiset saamiset:		
Myyntisaamiset (ly)	530 335	1 827 675
Lainasaamiset (ly)	20 451	20 838
Muut saamiset (ly)	182 188	55 399
Siirtosaamiset (ly)	412 503	242 078
Saamiset yhteensä	1 188 598	2 207 436
Rahoitusarvopaperit:		
Osakkeet ja osuudet	2 212 843	2 261 711
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	6 627 631	7 295 291
Muut arvopaperit	13 364	50 836

Rahoitusarvopaperit yhteensä	8 853 838	9 607 838
Rahat ja pankkisaamiset	3 291 489	1 665 182
VASTAAVAA YHTEENSÄ	50 316 279	51 181 883

	2024	2023
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	17 696 574	17 696 574
Arvonkorotusrahasto	15 953	15 953
Muut omat rahastot	449 594	437 172
Ed.tilikausien yli-/alijää	11 860 290	12 732 729
Tilikauden yli-/alijäämä	-163 124	-742 948
Oma pääoma yhteensä	29 859 287	30 139 480
Vähemmistöosuudet	365	32 348
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	9 693	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	749 554	587 639
Lahjoitusrahastojen pääoma	602 818	699 501
Muut toimeksiantojen pääomat	427	88
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	1 352 799	1 287 228
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen:		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	14 474 078	14 384 511
Saadut ennakot	670 813	708 508
Liittymismaksut ja muut velat	448 437	403 762
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	15 593 329	15 496 781
Lyhytaikainen:		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	891 429	892 671
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Saadut ennakot	30 936	34 309
Ostovelat	767 392	1 318 037
Liittymismaksut ja muut velat	332 006	500 290
Siirtovelat	1 360 381	1 362 076
Laskennalliset verovelat	118 663	118 663
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	3 500 806	4 226 046
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	50 316 279	51 181 883

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti lukuun ottamatta verotuloja, jotka on kirjattu tilitysjankohdan mukaisesti asianomaiselle tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat:

Pysyvien vastaavien arvostus:

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun, kunnanvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet. Tilikaudella poistosuunnitelmaa ei muutettu.

Sijoitusten arvostus:

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuus:

Vaihto-omaisuuden arvostus:

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO –periaatteen (first in-first out) mukaisesti hankintamenoon tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus:

Rahoitusomaisuuden arvostus:

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

4.1.2. Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden 2023 ja 2024 ulkoiset tuloslaskelmat ovat vertailukelpoisia.

4.2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.2.1. Konsernitilinpäätöstä koskevat laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä sekä kunnan tytäryhtiöt.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Kiinteistöveroja ei ole eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Tytäryhtiöiden vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu kunnan poistosuunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmaan tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseeseen edellisten tilikausien yli-/alijäämän oikaisuksi.

Kuntayhtymät

Kuntayhtymät on yhdistelty peruspääomaosuuden mukaisesti.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt ovat As Oy Luumäen Valliheikki ja As Oy Luumäen Parsikonpuisto. As Oy Taavetin Käpykujaa ei ole yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen, koska kunnan omistusosuus yhtiössä on alle 20 %.

4.2.2. Konsernitilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

As Oy Luumäen Parsikonpuistoa ei vertailuvuonna 2023 yhdistelty koska omistusosuus oli tuolloin alle 20 %.

4.3. Tuloslaskelman liitetiedot

4.3.1. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Yleishallinto	208 120,61	117 843,06	91 537,61	57 413,06
Sosiaali- ja terveys- palvelut	228 492,98	196 213,93	228 492,98	196 213,93
Opetus- ja sivistys- palvelut	604 453,60	666 788,32	532 000,60	603 763,32
Yhdyskuntapalvelut	5 650 936,01	4 842 876,57	3 372 295,01	2 711 160,57
Toimintatuotot yhteensä	6 692 003,20	5 823 114,88	4 224 326,20	3 568 550,88

4.3.2. Tuet valtuustoryhmille

Valtuustoryhmille ei ole annettu taloudellista tukea. Valtuustoryhmien toimintaedellytysten parantamiseksi on tuettu ryhmien sisäistä toimintaa antamalla mahdollisuus käyttää kunnan tiloja ryhmien kokoontumista varten.

4.3.3. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet kunnan tilinpäätöksessä

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Poistosuunnitelma on laadittu pääsääntöisesti Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston suosituksen mukaisesti noudattaen lyhimpiä ohjeen mukaisia poistoaikoja tasapoistoissa ja suurimpia poistoprosentteja. Valtuusto on hyväksynyt voimassa olevan poistosuunnitelman 11.11.2019.

	Poistomenetelmä	Poisto- aika/pros.
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 v
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	tasapoisto	2 v
Muut	tasapoisto	2 v
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 v
Hallinto- ja laitosrakennukset		
-puurakenteiset	tasapoisto	30 v
-kivirakenteiset	tasapoisto	50
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 v
Talousrakennukset	tasapoisto	10 v
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 v
Kiinteät rakenteet ja laitteet	menojäännöspoisto	
vesilaitoksen verkoston ja tie- ja infrarakenteiden		

poistoissa käytetään 15 %:n jäännösarvoa		
Koneet ja kalusto	tasapoisto	3-10 v
Hankinta-arvoltaan alle 10 000 € hintaiset pysyvien vastaavien hankinnat on kirjattu vuosikuluksi. (Kv 19.9.2016)		

4.3.4. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Pakolliset varaukset 1.1. muutos Etelä-Karjalan koulutuskun- tayhtymä	0,00			
Pakolliset varaukset 31.12.	9 693,21			
Vastuut yhteensä	9 693,21	0,00	0,00	0,00

4.3.5. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja –tappiot

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut toimintatuotot				
Maa-alueet	572 690,29	135 164,07	572 690,29	135 164,07
Osakkeet	336 117,46	0,00	332 419,40	0,00
Koneet ja kalusto	0,00	12 945,95	0,00	12 945,95
Muut luovutusvoitot	0,00	0,00	0,00	0,00
Myyntivoitot yhteensä	908 807,75	148 110,02	905 109,69	148 110,02
Rakennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet	0,00	0,00	0,00	0,00
Myyntitappiot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

4.3.6. Satunnaisten tuottojen erittely

Ei ilmoitettavaa.

4.3.7. Osinkotuotot ja osuuspääomien korot

	Kunta	
	2024	2023
Osinkotuottojen erittely		
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöiltä	0,00	0,00
Osinkotuotot muista yhteisöistä	339 975,40	141 698,22
Osuuspääoman korot	56 301,03	72 723,53
Osinkotuotot yhteensä	396 276,43	214 421,75

4.4. Taseen liitetiedot

4.4.1. Arvonkorotukset

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	15 953,18	17 309,90	0,00	0,00
Muutokset	0,00	-1 356,72		
Arvo 31.12.	15 953,18	15 953,18		
Arvonkorotukset yht.	15 953,18	15 953,18	0,00	0,00

4.4.2. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	5 483,57	0,00	5 483,57	0,00
Kelan korvaukset	63 600,00	42 782,49	63 600,00	42 782,49
Valtion avustukset, hankkeet	22 2101,71	117 306,55	215 590,96	110 795,80
Valtionosuuden oikaisu	0,00	45 741,00	0,00	45 741,00
Muut siirtosaamiset	22 901,87	173 628,37	21 636,70	38 669,94
Siirtosaamiset yhteensä	314 087,15	379 458,41	306 311,23	237 989,23

4.4.3. Rahoitusarvopapereiden markkina-arvojen ja hankintahintojen erotus

Rahoitusarvopaperit	2024
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	
Markkina-arvo 31.12.	8 635 609,61
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 488 776,68
Erotus	2 146 832,93

4.4.4. Pysyvien vastaavien muutokset

	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet										Kaikki yhteensä
	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet yhteensä			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja kesk.er. hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	32 050,43	32 050,43	4 327 092,60	14 341 838,71	3 710 168,87	155 517,37	739 006,83	23 273 624,38	23 305 674,81	
Lisäykset tilikauden aikana			0,00	44 939,50	1 056 363,92	389 900,39		586 231,28	2 077 435,09	2 077 435,09	
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00		-175 000,00				-175 000,00	-175 000,00	
Vähennykset tilikauden aikana			0,00	-122 546,71		-20 380,00		-88 139,45	-231 066,16	-231 066,16	
Siirrot erien välillä			0,00		356 541,78			-356 541,78	0,00	0,00	
Tilikauden poisto		-28 110,27	-28 110,27		-961 200,73	-662 138,68	-63 896,57		-1687 235,98	-1 715 346,25	
Arvonlennukset ja niiden palautukset			0,00						0,00	0,00	
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	3 940,16	3 940,16	4 249 485,39	14 618 543,68	3 417 550,58	91 620,80	880 556,88	23 257 757,33	23 261 697,49	
Arvonkorotukset			0,00						0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	3 940,43	3 940,43	4 249 485,39	14 618 543,68	3 417 550,58	91 620,80	880 556,88	23 257 757,33	23 261 697,49	
Olennaiset lisäpoistot			0,00						0,00	0,00	

4.4.5. Pysyvien vastaavien sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset											
	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					Kaikki yht.
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet omistus-yht. yhteisöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-laina-saamiset	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset kunta-yhtymät	Saamiset muilta	Yhteensä	
Hankintameno 1.1.	3 813 438,35	644 676,42	39 060,65	418 457,57	4 915 632,99	0,00	858 472,00	0,00	261 817,75	1 120 289,75	6 035 922,74
Lisäykset	31 147,20	18 293,25			49 440,45					0,00	49 440,45
Vähennykset					0,00					0,00	0,00
Siirrot erien välillä					0,00					0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	3 844 585,55	662 969,67	39 060,65	418 457,57	4 965 073,44	0,00	858 472,00	0,00	261 817,75	1 120 289,75	6 085 363,19
Arvonlennukset					0,00					0,00	0,00
Arvonkorotukset					0,00					0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 844 585,55	662 969,67	39 060,65	418 457,57	4 965 073,44	0,00	858 472,00	0,00	261 817,75	1 120 289,75	6 085 363,19

4.4.6. Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet ja osakkuusyhteisöt

Nimi	Koti- paikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pää- omasta	vie- raasta pää- omasta	tilikau- den voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Luumäen Asunnot Oy	Luumäki	100,00 %	100,00 %	2 482	10 891	-62
Luumäen Energia Oy	Luumäki	100,00 %	100,00 %	1 064	1 246	-9
As Oy Luumäen Joukolanpuisto	Luumäki	65,74 %	65,74 %	937	931	-23
Osakkuusyhteisöt						
As Oy Luumäen Valliheikki	Luumäki	36,25 %	36,25 %	730	181	0
As Oy Luumäen Parsikonpuisto	Luumäki	22,34 %	22,34 %	309	3	0
Kuntayhtymät						
Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	Lpr	1,21 %	1,21 %	272	89	14
Etelä-Karjalan liitto	Lpr	3,57 %	3,57 %	103	22	6
Yhdistelemättömät osakkuus- ja yhteisyhteisöt						
As Oy Taavetin Käpykuja	Luumäki	17,61 %	17,61 %			

4.4.7. Kunnan saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä ja osakkuusyhteisöiltä

	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
-myyntisaamiset	-	54 204,96	-	23 534,62
-lainasaamiset	1 843 353,00	35 500,00	1 878 853,00	35 500,00
-muut saamiset	-	-	-	-
-siirtosaamiset	-	-	-	-
Yhteensä	1 843 353,00	89 704,96	1 878 853,00	59 034,62
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
-myyntisaamiset	-	-	-	-
-lainasaamiset	-	-	-	-
-muut saamiset	-	-	-	-
-siirtosaamiset	-	-	-	-
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä				
-myyntisaamiset	-	3 132,54	-	3 628,16
-lainasaamiset	-	-	-	-
-muut saamiset	-	-	-	-
-siirtosaamiset	-	-	-	-
Yhteensä	0,00	3 132,54	0,00	3 628,16
Saamiset yhteensä	1 843 353,00	92 837,50	1 878 853,00	62 662,78

4.4.8. Oman pääoman muutokset

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Peruspääoma 1.1.	17 696 574	17 696 574	17 696 574	18 750 204
Muutos	0	-1 053 630	0	-1 053 630
Peruspääoma 1.1.	17 696 574	17 696 574	17 696 574	17 696 574
Peruspääoma 31.12.	17 696 574	17 696 574	17 696 574	17 696 574
Arvonkorotusrahasto 1.1.	15 953	17 310	0	0
Muutos	0	-1 357	0	0
Arvonkorotusrahasto 31.12.	15 953	15 953	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	129 925	307 247	0	0
Muutos	319 669	129 925	0	0
Muut omat rahastot 31.12.	449 594	437 173	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä	11 860 290	12 732 729	13 121 852	13 208 670
Tilikauden yli-/alijäämä	-163 124	-742 948	598 438,72	-86 818
Oma pääoma yhteensä	29 859 287	30 139 481	31 416 865	30 818 427

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksen käsittelyerät	Kunta	
	2024	2023
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	13 121 851,90	13 208 669,73
Tilikauden yli/alijäämä	598 438,72	-86 817,83
Kertynyt poistoero 31.12.	3 588 091,15	4 191 376,97
Yhteensä	17 308 381,77	17 313 228,87

4.4.9. Myöhemmin kuin 5 vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat		
	2024	2023
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	3 113 898,70	2 767 517,56
Yhteensä	3 113 898,70	2 767 517,56

4.4.10. Kunnan velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille ja osuusyhteisöille

	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
-ostovelat		74 212,90	0	74 919,83
-muut velat	96 101,02		95 828,86	
Yhteensä	96 101,02	74 212,90	95 828,86	74 919,83
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
-ostovelat	0	0	0	0
-siirtovelat	0	0	0	0
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
- ostovelat			0	0
-muut velat	27 111,30		27 111,30	0
Yhteensä	27 111,30	0,00	27 111,30	0,00
Velat yhteensä	123 212,32	74 212,90	122 940,16	74 919,83

4.4.11. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat</i>				
Tuloennakot	27 574,40	167 713,11	27 574,40	167 713,11
Menojäämät:				
- Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	872 079,66	859 855,16	849 245,96	827 248,89
¹ - valtionosuus oikaisu	30 977,00	0,00	30 977,00	0,00
- Korkojaksotukset	20 122,03	9 281,16	20 122,03	9 281,16
¹ - 2024 vuokra hva	163 395,42	0,00	163 395,42	0,00
- Muut siirtovelat	246 232,31	325 226,27	186 261,50	217 585,00
Velat yhteensä	1 360 380,82	1 362 075,70	1 277 576,31	1 221 828,16

4.5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

4.5.1. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
	2024	2023
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset		
-alkuperäinen pääoma	15 731 002,26	15 731 002,26
- jäljellä oleva pääoma	10 870 390,84	11 528 999,49
Osakkuusyhteisöt		
-alkuperäinen pääoma	1 654 860,00	1 654 860,00
- jäljellä oleva pääoma	490 505,00	523 505,00

4.5.2. Vuokravastuiden yhteismäärä

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Vuokravastuut				
Toimitilat	386 539,07	10 049,87	346 135,60	758,10
Koneet ja laitteet	98 556,01	59 804,19	83 145,11	43 911,36
Maa-alueet	2 800,72	4 307,33	1 491,97	2 491,97
Muut vuokrat	0,00	0,00	0,00	0,00
Vuokravastuut yhteensä	487 895,79	74 161,39	430 772,68	47 161,43
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	414 736,23	41 278,21	400 678,37	29 839,83

4.5.3. Vastuu Kuntien Takauskeskuksen takausvastuusta

	2024	2023
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	37 992 503,00	36 675 861,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	40 770,00	29 195,00

4.5.4. Muut taloudelliset vastuut

	2024	2023
Arvonlisäveron palautusvastuu		
Arvonlisäveron palautusvastuu uudisrakennusten ja perusparannusten hankintamenoista	525 701,55	774 918,20
Takausvastuu		
Kuntarahoitus, Sotiemme Luumäen Veteraanit ry:n lainan omavelkainen takaus, alkuperäinen määrä 2 630 000 e.	2 041 643,00	2 067 257,00
Vastatakaus Rautjärven kunta, Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiön Kuntarahoitus Oyj:n lainan yhteisvastuullinen (E-K kunnat), omavelkainen takaus.	58 000,00	58 000,00
ARA:n avustuskohteen käyttö, Vallikoti		
ARA:lta erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi saadun avustuksen ehtona on, että kohdetta on käytettävä erityisryhmään kuuluvien vuokra-asuntona 20 vuotta avustuksen ensimmäisen erän maksamisesta 2.7.2015 lukien.	1 520 334,00	1 520 334,00
Palosuoja- ja palosuoja-avustus paloaseman rakentamiseen		
Avustuksen ehtona on, että kohdetta ei saa käyttää pysyvästi muuhun kuin päätöksessä määrättyyn käyttötarkoitukseen eikä omistus- tai hallintaoikeutta luovuttaa toiselle 30 v aikana viimeisen erän maksamisesta, joka oli 1.11.2019.	220 000,00	220 000,00

4.6. Henkilöstöä koskevat liitetiedot

4.6.1. Henkilöstön lukumäärä ja kulut

Erillinen henkilöstöraportti liitetään tilinpäätökseen.

	2024	2023	2022
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	156	168	167
Yleishallinto	11	9	9
Sivistystoimi	117	126	128
Tekninen toimi	24	28	23
Työllistämisyksikkö	4	5	7
Henkilöstökulut €			
Palkat ja palkkiot	6 594 314	6 678 652	6 197 107
josta jaksotettujen palkkojen osuus	14 618	49 640	68 736
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	1 389 276	1 415 528	1 230 707
Muut henkilösivukulut	175 639	237 905	216 374
josta jaksotettujen sivukulujen osuus	7 380	187	14 363
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	85 022	73 273	82 030
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	8 159 229	8 332 086	7 562 158
Vapaaehtoiset henkilöstökulut			
Terveystenhoito (netto)	50 632	28 518	23 694
Henkilökunnan koulutus	50 100	30 409	57 199
TYKY-toiminta	35 723	8 325	6 516
Yhteensä	136 455	67 252	79 408
Henkilöstökulut yhteensä	8 295 684	8 399 338	7 641 566

4.6.2. Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot		
	2024	2023
Tilintarkastuspalkkiot	5 692,50	5 156,25
	5 692,50	5 156,25

4.6.3. Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2024	2023
Kansallinen Kokoomus	1 003,50	1 009,00
Suomen Keskusta	2 130,00	2 522,30
Kristillisdemokraatit	115,00	146,50
Suomen sosiaalidemokraattinen puolue	813,00	904,00
Luumäen Perussuomalaiset	257,00	263,50
Yhteensä	4 318,50	4 845,30

4.6.4. Intressitapahtumat

Vuonna 2024 oli voimassa kunnanjohtajan kanssa 15.5.2021 solmittu johtajasopimus, jossa on sovittu kuuden kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta.

Konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1. Vesilaitos

Toimintakertomus

Vedenkäyttömaksu € alv 0 %

2021	2022	2023	2024
1,62	1,80	1,80	1,91

Jätevedenkäyttömaksu € alv 0 %

2021	2022	2023	2024
2,34	2,54	2,54	2,70

Talousvesi tutkitaan Lappeenrannan seudun ympäristötoimen hyväksymän tutkimusohjelman mukaisesti, tutkimusohjelma on päivitetty 2022. Luumäen kunnan vesilaitoksen talousvesi täyttää talousvedelle asetetut laatuvaatimukset. Vesitulokset ovat saatavissa nykyään kuntalaisille osoitteessa <https://www.vesi.fi/> ja tämä palvelu otettiin käyttöön vuoden 2024 aikana. Vesilaitos otti käyttöön myös vuoden 2024 aikana tekstiviestipalvelun, jolla voidaan viestiä mahdollisista häiriötilanteista nopeasti laajalle joukolle. Vesilaitoksen varautumista paranneltiin vuoden aikana ja nykyään jokainen vedenottamo on aidattu ja varustettu valvontakameralla sekä hälytinjaerjestelmällä.

Talousvedenkäsittelyyn rakennettiin vuoden 2022 aikana erillinen yksikkö Taavettiin. Yksikkö valmistui käyttöönottovalmiuteen alkuvuodesta 2023. Investoinnin yhteydessä asennettiin myös talousveden UV-käsittely-yksikkö verkoston syöttöön varmistamaan laitoksen edellytykset saavuttaa uuden juomavesidirektiivin vaatimukset.

Vuona 2024 ei suoritettu korjausinvestointeja, mutta vesitornin saneeraus suunnitteleminen aloitettiin. Suunnittelemisen aikana huomattiin, että vanhan saneeraus ei ole kokonaistaloudellisesti järkevää vaan asiaa tutkitaan tarkemmin ja investointia siirrettiin vuodelle 2025. Vuoden 2025 aikana on tarkoitus päättää, että saneerataanko vanhaa vesitornia, rakennetaanko uusi vesitorni vai korvataanko vesitorni alavesisäiliöillä. Kansistojen uusintaa tehtiin asfaltoitavien kohteiden mukaisesti. Vesilaitos oli vuonna 2023 mukana toteuttamassa entisen lomakylän alueen vesihuoltoa, jonka oletettavasti yksityinen toimija luovuttaa kunnalle tulevien vuosien aikana.

Jätevedenpuhdistamo

Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy (ent. Saimaan Vesi- ja Ympäristötutkimus Oy) on tehnyt Luumäen Taavetin jätevedenpuhdistamon tarkkailua Luumäen kunnan toimeksiannosta jo 1980-luvun alusta lähtien. Näytteet on otettu laitoksen henkilökunnan toimesta. Näytteiden laboratoriomääritykset on tehty akkreditoidussa laboratoriossa.

Taavetin jätevedenpuhdistamolta otettiin tarkkailuohjelman mukaiset päästötarkkailu näytteet vuorokauden (24 h) kokoomanäytteinä vuoden 2024 aikana kuusi (6) kertaa: 31.1., 3.4., 5.6., 18.9., 23.10. ja 27.11. Näytteet otettiin puhdistamonhoitajan toimesta ja näytteet analysoitiin Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy:n (SKYT) laboratorioissa.

Vuonna 2024 puhdistusteho oli kokonaistypen osalta alhaisempi kuin vuosina 2014–2023 keskimäärin. Biologisen hapenkulutuksen osalta puhdistusteho oli keskimääräisellä tasolla ja kemiallisen hapenkulutuksen, kokonaisfosforin sekä kiintoaineen puhdistustehot olivat keskimääräistä paremmalla tasolla.

Vuoden 2024 ensimmäisellä puolivuosisijaksolla (tammi-kesäkuu) sekä toisella puolivuosisijaksolla (heinä-joulukuu) vesistöön johdettavan jäteveden jäännöspitoisuudet alittivat puolivuosisijaksolle asetetut enimmäispitoisuudet ja puhdistustehovaatimukset saavuttivat jaksolle asetetut vähimmäisvaatimukset. Yhdyskuntajätevesiä koskevan valtioneuvoston asetuksen (888/2006) näytekohtaiset käsittelyvaatimukset saavutettiin kaikilla kuudella tarkkailukerralla.

Vuosikeskiarvona laskettavan ammoniumtyypen (NH₄N) käsittelytehovaatimusta ei saavutettu. Marraskuun tarkkailukerralla käsittelyteho oli negatiivinen.

Jätevedenpuhdistamolla on aloitettu helmikuussa 2024 selvitys AFRY:n toimesta, jossa tarkastellaan puhdistamon toimintaa ja mahdollisuuksia puhdistustulosten parantamiseen. Selvitystyö on edistynyt vuoden 2024 aikana ja nitrifikaatioasteen parantamiseksi on suunniteltu lipeän syötön testaamista laitoksella.

Laitoksella käytettiin ferrosulfaattia (PIX-105) saostuskemikaalina vuonna 2024 yhteensä 115 467 kg. Sähköä laitos kulutti vuonna 2024 tammi-joulukuussa 410 471 kWh eli keskimäärin 1 122 kWh/vrk. Viemäriverkostoon liittyneiden kiinteistöjen puhtaan veden kulutus oli vuonna 2024 yhteensä 160 751 m³ (vuonna 2023: 156 231 m³) eli keskimäärin 439 m³ /vrk

Puhdistamon jätevesiliete kompostoidaan puhdistamon asfaltoidulla ja viemäroidyllä kentällä. Kompostin sekoitussuhteet ovat 2/3 turvetta ja 1/3 lietettä. Kompostointiauman lämpötilaa seurataan säännöllisesti. Alueella on kolme kompostiaumaa ja jälkikomposti, joiden yhteistilavuus oli vuoden 2024 lopussa noin 3 336 m³ (vuonna 2024 kompostointiin 936 m³).

Talousvettä pumpattiin kolmelta vedenottamolta verkostoon 160 751 m³ (vuonna 2022 160 419 m³) ja laskutettiin 167 744 m³. Vuonna 2024 laitokselle johdetun jäteveden määrä oli yhteensä 272 318 m³. Sadevesien osuus oli noin 40 % käsitellyistä jätevesistä.

Vuoden 2024 aikana tapahtui seuraavat häiriöt:

- Kauppakatu viemärikaivo tulvi yli. Vahinko noin 10 kuutiota
- Kivijärventie - Itsenäisyydentie. Vahinko noin 20 kuutiota
- Linnalantie viemäri tukos ja kiinteistöön valui jätevettä noin 30 kuutiota

Vuoden 2024 käyttötaloudessa on osittain vuonna 2023 tapahtuneiden kiinteistöjen korjauskustannuksia noin 40 000 euroa ja vuoden 2024 aikana tapahtuneet häiriöt ovat aiheuttaneet ylimääräisiä kustannuksia useamman kymppitonin verran.

Liitetiedot

Vesilaitosliiketoiminta on eriytetty kirjanpidolliseksi taseyksiköksi.

Kunnan pääomasijoituksen koroksi valtuusto on 12.11.2018 vahvistanut 2 %.

Korko on laskettu edellisen tilinpäätöksen mukaiselle peruspääomalle.

Vesilaitoksen poistot on laskettu käyttäen kunnalle vahvistettua poistosuunnitelmaa.

Vesilaitoksen tilinpäätökseen ei sisälly hulevesistä aiheutuneita kustannuksia, koska vesilaitos ei vastaa niistä.

5.1.1. Vesilaitoksen tuloslaskelma vertailutietoineen

VESILAITOS TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
LIKEVAIHTO	744 581,80	691 176,90
MUUT TOIMINTATUOTOT	315,00	0,00
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-148 237,76	-168 240,31
Palvelujen ostot	-242 726,85	-208 784,31
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-112 080,35	-119 985,85
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-17 935,13	-24 390,11
Muut henkilösivukulut	-3 110,56	-3 945,53
Henkilösivukulut yhteensä	-21 045,69	-28 335,64
Henkilöstökulut yhteensä	-133 126,04	-148 321,49
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunn. mukaiset poistot	-285 731,06	-294 678,85
Liiketoiminnan muut kulut	-2 033,20	-353,09
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-66 958,11	-129 201,15
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoituskulut	-32 373,18	-32 373,18
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	-99 331,29	-161 574,33
Poistoeron lis.(-) tai väh.(+)	50 989,22	40 681,62
Vapaaehtoisetn varausten lis.(-) tai väh.(+)		
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-48 342,07	-120 892,71

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Sijoitetun oman pääoman tuotto, %	-5,47	-9,87
Voitto/tappio, %	-13,34	-23,38

5.1.2. Vesilaitoksen tase vertailutietoineen

VESILAITOS TASE	31.12.2024	31.12.2023
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	6 700,00	6 700,00
Rakennukset	404 348,89	432 708,13
Kiinteät rakenteet ja laitt	1 369 011,46	1 618 020,27
Koneet ja kalusto	25 088,94	33 451,95
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	215 496,19	181 688,88
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	2 020 645,48	2 272 569,23
Sijoitukset	0,00	0,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 020 645,48	2 272 569,23
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	0,00	0,00
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	290 845,71	286 189,38
Muut saamiset	5 467,49	0,00
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	296 313,20	286 189,38
Saamiset yhteensä	296 313,20	286 189,38
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	296 313,20	286 189,38
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 316 958,68	2 558 758,61
VESILAITOS TASE	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	-1 618 658,95	-1 618 658,95
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	369 631,59	248 738,88
Tilikauden yli-/alijäämä	48 342,06	120 892,71
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	-1 200 685,30	-1 249 027,36
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	-201 922,45	-252 911,67
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET YHTEENSÄ	-201 922,45	-252 911,67
PAKOLLISET VARAUKSET	0,00	0,00
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Muut velat	-410 985,42	-410 713,26
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-410 985,42	-410 713,26
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	-22 646,35	-56 943,91
Muut velat	-460 486,30	-568 929,55
Siirtovelat	-20 232,86	-20 232,86
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-503 365,51	-646 106,32
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	-914 350,93	-1 056 819,58
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	-2 316 958,68	-2 558 758,61

TASEEN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	73,59	69,92
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	67,04	93,48
Kertynyt yli/alijäämä, 1000 €	-417,97	-369,63

5.1.3. Vesilaitoksen rahoituslaskelma vertailutietoineen

VESILAITOS RAHOITUSLASKELMA	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	186 399,77	133 104,52
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-33 807,31	-181 688,88
Rah.osuudet investointimen.	0,00	0,00
Toiminnan ja inv. rahavirta	152 592,46	-48 584,36
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	-10 123,82	-31 011,52
Korottomien velkojen muutos	-142 468,65	79 947,09
Rahoituksen rahavirta	-152 592,47	48 935,57
VAIKUTUS KANNAN KASSAVAROIHIIN	-0,01	351,21

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	170 726	-211 768
Investointien tulorahoitus, %	5,51	0,73

5.2. Muut eriytetyt laskelmat

Kirjanpidon eriyttäminen on toteutettu siten, että kilpailluilla markkinoilla harjoitettavat palvelut on kirjattu omille kustannuspaikoilleen ja niihin on kohdistettu kaikki toiminnasta aiheutuvat tulot ja kulut. Kulut on jaettu kustannuspaikoilla ulkoisen ja sisäisen myynnin suhteessa. Tilapalveluiden kulut on jyvitetty neliöiden perusteella.

5.2.1. Työllistämisyksikkö ja kiinteistönhuolto

Työllistämisyksikkö ja kiinteistönhuolto	
TOIMINTATUOTOT	
Muut suoritt. myyntituotot	28 582,43
TOIMINTAKULUT	
Henkilöstökulut	-40 310,30
Palvelujen ostot	-5270,94
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 191,84
Vuokrat	-16 725,00
Muut toimintakulut	-120,35
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-64 618,42
Tilikauden yli-/alijäämä	-36 035,99

5.2.2. Tilapalvelut

Tilapalvelut	
TOIMINTATUOTOT	1 198 442,77
TOIMINTAKULUT	-438 600,26
POISTOT	-319 897,27
Tilikauden yli-/alijäämä	439 945,24

6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Luumäellä 31. päivänä maaliskuuta 2025

Luumäen kunnanhallitus

Katriina Ovaska, pj

Juri Vuorinen, I vpj

Päivi Kärmeniemi, II vpj

Aki Heikkilä

Anne Pylväläinen

Henri Hirvikallio

Ville Taina

Linda Kiviluoma

Antero Pesu

Kai Könönen, vt kunnanjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Luumäellä _____ / _____ 2025

BDO Audiator Oy

Ulla-Maija Tuomela
JHT, KHT

7. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT JA KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

<u>Asiakirja</u>	<u>Säilytystapa</u>
Tilinpäätös	sidottuna
Tase-erittelyt	paperilla
Liitetietotositteet	paperilla
Päiväkirja	atk-tulosteena
Pääkirja	atk-tulosteena
<u>Tositelajit</u>	
Pankkitositteet	1
Palkkatositteet	9
Laskennalliset tositteet, kp	10
Laskennalliset tositteet, sl	12
Luottotappiot	15
Ostoreskontramaksut	20
Ostoreskontralaskut	21
Myyntireskontran suoritukset	30
Myyntilaskut, hallinto	31
Myyntilaskut, työllistämisyksikkö	40
Myyntilaskut, tekninen toimi	50
Myyntilaskut, rakennusvalvonta	51
Myyntilaskut, ympäristönsuojelu	52
Myyntilaskut, vesilaskutus	55
Myyntilaskut, sivistystoimi	60
Myyntilaskut, tilavarauslaskut	61
Myyntilaskut, päivähoito	71
Hyvityslaskujen kohdistus	86
Muistiotositteet	90
Tuloksen kirjaus kp	96
Tuloksen kirjaus kp, laskennallinen	97
Tuloksen kirjaus, sl	98
Tuloksen kirjaus sl, laskennallinen	99

EU-projekteihin liittyvä tositeaineisto säilytetään 10 v. viimeisestä maksatuksesta ohjelmakauden päättymisestä lukien

Rakennusinvestointien, joissa arvonlisävähennyksen palautusvastuu voimassa, tositeaineisto säilytetään 13 vuotta tilikauden päättymisestä